

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

1982

**PREGĂTIREA
PRODUCTIEI**

OBIECTIVE

PRIORITĂȚI

ACȚIUNI

COORDONATE ALE CREȘTERII EFICIENȚEI

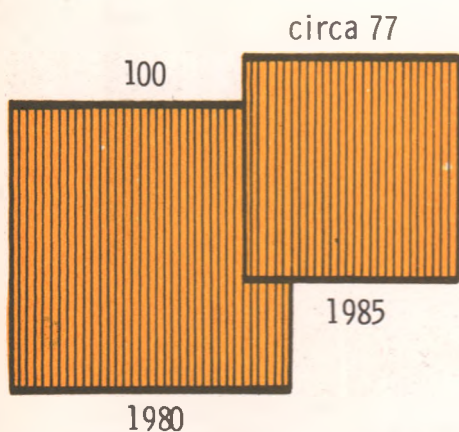
ÎN CINCINALUL 1981 - 1985 SE VA PUNE UN ACCENT DEOSEBIT PE :

- Creșterea eficienței economice în toate ramurile economiei naționale
- Perfecționarea funcționării noului mecanism economico-financiar
- Aprofundarea laturilor calitative ale întregii activități economico-sociale
- Utilizarea cu maximum de randament a tuturor resurselor societății

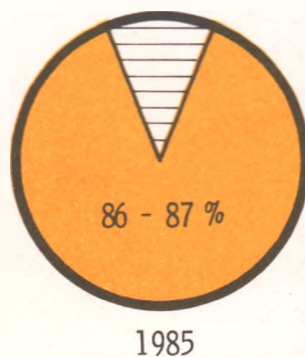
DINAMICA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII (calculată pe baza producției nete) - în procente -

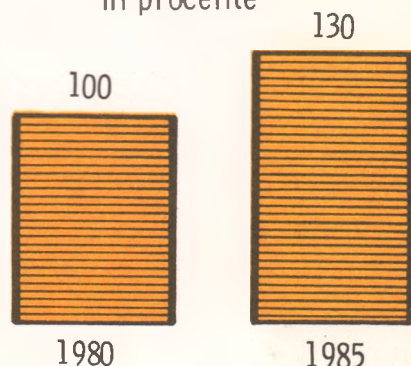
Reducerea indicelui de consum la laminate - în procente -

Creșterea coeficientului de scoatere a oțelului în producția de laminate

Indicele de valorificare a materiilor prime de bază și energiei, pe ansamblul industriei (calculat pe baza valorii producției marfă) - în procente -

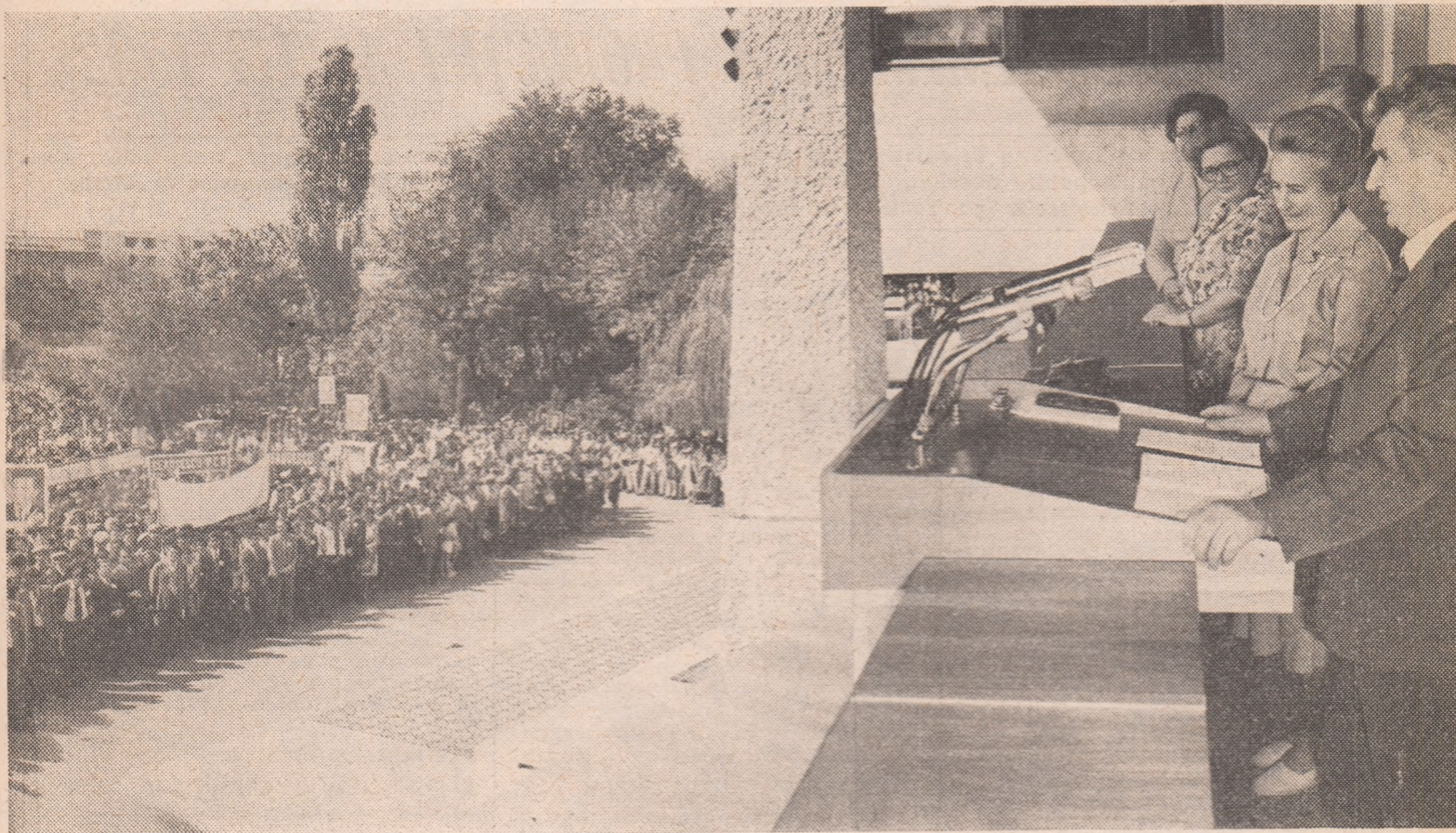

ÎN 1985 FAȚĂ DE 1980, NIVELUL COSTURILOR DE PRODUCȚIE LA 1000 LEI PRODUCȚIE MARFĂ SE VA REDUCE CU :

- 8,2 % în industria republicană
- 5,0 % în construcții-montaj
- 5,0 % la 1000 lei venituri în transporturi de folosință generală

● În 1985 se va ajunge ca la 1000 lei fonduri fixe - valoare neamortizată - în industria prelucrătoare să se obțină circa 800 lei producție netă.

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Teleorman

La marea adunare populară de la Alexandria

În timpul vizitei de lucru, desfășurată într-o atmosferă de puternică însuflețire și strânsă unitate în jurul partidului, al secretarului său general, de afirmare a hotărârii de a înlăptui exemplar obiectivele mobilizatoare ale actualului cincinal, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a întâlnit cu oameni ai muncii dintr-o serie de obiective economice și social-culturale și a rostit o cuvântare la marea adunare populară din Alexandria. Cu acest prilej au fost analizate rezultatele obținute ca și modalitățile concrete menite să asigure dezvoltarea în continuare, în condiții de înaltă calitate și eficiență, a județului, a întregii economii românești.

La I.A.S. Alexandria sînt prezentate produse agricole din recolta acestui

PREGĂTIREA TEMEINICĂ A PRODUCȚIEI ANULUI 1982

- Sporirea operativității în soluționarea problemelor legate de avizarea balanțelor nedefinitivate
- Eforturi convergente pentru accelerarea emiterii repartițiilor și încheierii contractelor economice
- Amplificarea acțiunii de încheiere a contractelor de lungă durată

CA URMARE a sarcinilor stabilite de conducerea partidului și statului nostru, au fost definitivati parametrii de ansamblu ai Planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe 1982, din care decurg sarcinile și obiectivele ce revin fiecărei unități economice, care au format deja obiectul a numeroase analize la toate nivelurile, începând cu întreprinderile și celelalte unități productive, până la organele centrale. Cifrele de plan pe anul viitor fiind cunoscute, a fost creat astfel cadrul necesar luării din vreme a măsurilor care să asigure un demaraj bun pentru realizarea planului de producție. Adunările generale ale oamenilor muncii pun în centrul dezbaterilor sarcinile și modalitățile de soluționare a unor probleme principale privind buna pregătire a producției anului viitor. Concomitent, în majoritatea unităților economice, se acționează cu toate forțele pentru definitivarea documentațiilor privind necesarul de materiale pe anul viitor, crearea condițiilor pentru punerea la vreme în funcțiune a noilor capacități de producție prevăzute pentru 1982, în vederea pregătirii funcționării la parametri cât mai înalți a mașinilor, utilajelor și agregatelor tehnologice de pe capacitățile existente, pentru asigurarea forței de muncă în numărul și de calificarea necesară, definitivarea în detaliu a structurii producției fizice ce va trebui fabricată în strinsă corelare cu cerințele beneficiarilor interni și externi, pentru dezvoltarea resurselor interne de materii prime, repartizarea și dirijarea judicioasă a materiilor prime, materialelor și combustibililor pe utilizatori și încheierea în cel mai scurt timp a contractelor economice de aprovizionare-desfacere.

Dat fiind că în cadrul acestor preocupări complexe, asigurarea bazei materiale a planului detine un rol hotărâtor, începând serialul de articole destinat sprijinirii pregătirii temeinice a producției anului viitor cu analiza modului de desfășurare a acestei activități, urmărind evidențierea principalelor probleme care apar în desfășurarea sa operativă și cu eficiență înaltă, insistând asupra măsurilor și acțiunilor ce se impun a fi întreprinse pentru contractarea din vreme, integrală, a producției celui de-al doilea an al cincinalului, cât și pentru finalizarea din timp a încheierii contractelor de livrare cu furnizorii de materii prime și materiale.

Coordonate ale asigurării bazei materiale a producției

ÎN SPRIJINUL creării operative din timp, a tuturor condițiilor necesare asigurării bazei materiale a planului pe anul 1982 — problemă de maximă im-

portanță pentru desfășurarea ritmică, la cote înalte a producției din primele zile ale anului viitor — în conformitate cu sarcinile stabilite prin Decretul nr. 200/1981 privind pregătirea realizării planului pe anul 1982, titularii de plan împreună cu coordonatorii de balanțe au avut obligația să definitiveze, cu avizul Ministerului Aprovizionării, balanțele materiale din competența lor de aprobare până la 15 august 1981. Care este în prezent stadiul pregătirilor?

● În urma eforturilor depuse, majoritatea balanțelor au fost definitivare încă în cursul lunilor iulie și august a.c., acțiune urmată de defalcarea nivelurilor de consum în unele centrale și unități beneficiare și de depunerea de către acestea a specificațiilor la coordonatorii de balanță și bazele județene de aprovizionare.

● Alături de rezultatele bune obținute în această direcție, trebuie semnalat faptul că termenul nu a fost respectat de către toți coordonatorii de balanțe, acțiunea de definitivare și de transmitere pentru avizare prelungindu-se până în jurul datei de 10 septembrie a.c., cind s-au primit și ultimele balanțe. **Dat fiind însă că din totalul balanțelor mai sînt încă unele neavizate apare necesară o convergență a activității factorilor implicați pentru finalizarea acestei acțiuni.** Totodată, la majoritatea balanțelor care au fost definitivare, se cere **urgentă defalcarea nivelurilor de consum pe centrale și unități beneficiare și depunerea de către acestea a specificațiilor la coordonatorii de balanță și bazele județene de aprovizionare, îndeosebi la metal, produse ale construcției de mașini, produse chimice, lemnoase, materiale de construcții, hirtă-cartoane, produse ale industriei ușoare ș.a.** Aceasta va permite atât recuperarea restanțelor în finalizarea emiterii repartițiilor, care trebuie să se efectueze până la 15 octombrie a.c., cât și încheierea contractelor, acțiune cu termen de finalizare 30 noiembrie a.c.

● Analiza stadiului contractării producției marfă industrială planificată pe anul 1982, la începutul lunii septembrie a.c., pe total economie și pe principalele ministere relevă că alături de procente mai ridicate în contractare înregistrate în unitățile industriilor minieră și petroliferă, ale geologiei, din industria alimentară, chimică, cea constructoare de mașini și din domeniul transporturilor, se înregistrează rămăneri în urmă mai accentuate care se cer de urgentă recuperate în întreprinderi ale metalurgiei, economiei forestiere și materialelor de construcții. Sporirea preocupărilor de această natură se impune cu atât mai mult cu cât la o serie de produse, atît emiteria repartițiilor cît și încheierea contractelor, nu necesită elaborarea de

specificații, cum este cazul la unele produse miniere, unele materii prime metalurgice, o gamă largă de produse din industria construcțiilor de mașini, unele produse ale industriei chimice ș.a. Un argument în plus îl constituie și faptul că accelerarea desfășurării nivelurilor de consum pe unitățile beneficiare și transmiterea specificațiilor pot contribui la creșterea operativității în întocmirea calculului pentru optimizarea transporturilor, care este necesar să stea la baza emiterii repartițiilor și încheierii contractelor economice. În acest sens este necesar să sporească preocuparea organelor de desfacere din ministere și centrale, cît și a compartimentelor din Ministerul Aprovizionării care au obligația să urmărească și să soluționeze operativ toate problemele legate de desfășurarea în bune condițiuni a acestei activități.

Probleme prioritare și modalități de soluționare a lor

ÎN VEDEREA finalizării în bune condițiuni a activității precontractuale și de încheiere a contractelor economice, a eliminării și recuperării unor rămăneri în urmă, în perioada care a mai rămas din acest an, din analizele întreprinse de forurile de resort, reiese că preocupările se cer orientate cu prioritate, spre:

1 Accelerarea depunerii specificațiilor privind produsele metalurgice pentru sem. I 1982 încadrate în cotele repartizate în baza cărora să se întocmească programele de fabricație și să se emită repartițiile, dat fiind că până în prezent s-au primit specificații numai în proporție de 10% din cantitatea de metal prevăzută în balanțe. Este vorba în special de unitățile din cadrul M.I.C.M. — cel mai mare beneficiar de metal — dar și de cele din cadrul M.E.E., M.E.F.M.C., M.A.I.A., M.T.Te. Pe produse, eforturile trebuie îndreptate spre depunerea specificațiilor la oteluri de scule (în special de către C.I.M.U.M.F.S., M.A.I.A., CENTROCOOP și consiliile populare), la cărămizii silico-aluminoase, la țevi și țrefilate etc. În acest cadru se impun măsuri urgente din partea ministerelor beneficiare de a impulsiona întocmirea, centralizarea și depunerea cît mai grabnică a specificațiilor în vederea definitivării programelor de fabricație, emiterii repartițiilor și încheierii contractelor economice în termenul stabilit prin decret.

2 Creșterea operativității în emiteria repartițiilor și încheierea contractelor în special la unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și la Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică. O atenție

specială se cere acordată utilajelor tehnologice pentru investiții ce urmează a fi executate de M.I.C.M., unde la data de 1.IX. a.c., față de cantitatea prevăzută în balanțe, documentațiile tehnice depuse acopereau 64,9%, repartițiile erau emise în proporție de 58%, iar gradul de contractare era ca urmare mai scăzut. În acest sens în centrul atenției va trebui să stea în mai mare măsură asigurarea cu documentațiile tehnice necesare fabricației și contractării utilajelor, în special de către beneficiarii din metalurgie, economia forestieră și materiale de construcții și unități ale industriei minelor și petrolului.

În afara utilajelor tehnologice, emiterea repartițiilor și încheierea contractelor trebuie accelerată prin depunerea specificațiilor de către beneficiari și la motoare electrice, grupuri de sudură, grupuri electrogene, aparataj electric de înaltă tensiune, transformatoare de putere, la utilaje petroliere, agregate de cimentare, capete hidraulice, grupuri motopompe, instalații de foraj sonde ș.a. Situații similare se prezintă și la alte produse din coordonarea M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E. cum sînt: mașini agricole, vagoane de marfă, părți specifice pentru centrale, echipament hidromecanic, automacarale, poduri rulante etc.

Pentru impulsivitatea elaborării documentațiilor tehnice, a transmiterii specificațiilor și a comenzilor în vederea trecerii la emiterea repartițiilor și încheierea contractelor economice, în cadrul recentelor analize făcute de către Ministerul Aprovizionării, atît cu ministerele constructoare de mașini, cît și cu cele beneficiare de mașini și utilaje, au fost stabilite o serie de măsuri care vor trebui cît mai rapid și complet aduse la îndeplinire de către ministerele respective.

3 Finalizarea trimerii către Ministerul Minelor a desfășurătoarelor de către titularii de plan beneficiari pe unitățile consumatoare în vederea elaborării programelor de optimizare pentru a se putea trece la emiterea repartițiilor și încheierea contractelor economice, acțiune care se impune a fi urgentată.

Și în cadrul unităților din chimie este necesară o amplificarea a acțiunilor bune întreprinse pînă acum în vederea optimizării transporturilor pentru produsele de masă (îngrășăminte și produse solide), repartizarea pe structuri a fibrelor — operațiune care se execută în colaborare cu unitățile de specialitate din industria ușoară, stabilirea structurilor pe tipuri, calități și sortimente la lacuri și vopsele, anvelope și articole tehnice, materiale plastice și prelucrate etc.

În ce privește primirea integrală a desfășurătoarelor pe beneficiarii direcți, un sprijin sporit va trebui acordat și Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții de către celelalte ministere (M.I.C.M., M.I.U., M.I.M., UCECOM). Îndeplinirea acestei condiții, va permite, de exemplu, Centralei de prelucrare a lemnului să treacă la emiterea repartițiilor pentru PAL, PFL, placaje și furnire, precum și la elaborarea prealabilă a lucrărilor de optimizare a transporturilor. O situație similară se prezintă și la agregate de balastieră, la care deși au fost transmise în timp util cotele pe beneficiari, nu au fost primite încă desfășurătoarele de la M.E.E., M.A.I.A. și M.I.Ch.

Unele greutăți se întîmpină la materialele de construcții (ciment, cherestea, tuburi etc.) pentru care, potrivit metodologiei actuale, titularii de investiții urmează să defalce pe obiective cantitățile de materiale și să le comunice constructorilor și coordonatorilor de balanțe, în vederea contractării lor. Pentru înlăturarea acestor dificultăți apare necesar ca M.M., M.I.M., M.I.Ch., și M.T.Tc., în calitate de titulari de investiții, să defalce și să comunice mai rapid cotele de materiale constructorilor, situație ce poate accelera emiterea repartițiilor, încheierea contractelor economice și pregătirea execuției, investițiilor.

În concluzie, pentru impulsivitatea în acest an, a acțiunilor de emitere a repartițiilor și de încheiere a contractelor economice pentru anul 1982, apare necesară depunerea unor eforturi concertate în vederea:

● soluționării la nivelul fiecărui coordonator de balanțe și beneficiar de

materiale a tuturor problemelor legate de trecerea la emiterea repartițiilor și încheierea contractelor economice;

● întăririi sprijinului acordat de către direcțiile generale de aprovizionare — desfacere din ministere, centralelor coordonatoare și beneficiare pentru elaborarea programelor de măsuri, pe fiecare material și produs, prin care să se stabilească termene și responsabilități pentru depunerea specificațiilor, elaborarea programelor de optimizare a transporturilor, a programelor de fabricație, a emiterii repartițiilor și încheierii contractelor economice, astfel încît să se recupereze rămănerile în urmă și să se asigure respectarea termenelor prevăzute pentru emiterea repartițiilor și pentru finalizarea contractelor;

● sporirii operativității în soluționarea problemelor legate de avizarea unor balanțe încă nedefinitivate pînă la această dată, în vederea trecerii la emiterea repartițiilor și încheierea contractelor economice;

● trecerii mai rapide în cadrul M.I.M., M.I.U., precum și altor ministere la emiterea repartițiilor și încheierea contractelor și pentru semifabricatele ce se utilizează în unitățile din cadrul aceluiași minister, renunțîndu-se la practica de pînă în prezent de încheiere a așa-ziselor „convenții”, „programe”, „grafice”, prin care se complică inutil mecanismul contractual prevăzut în Legea contractelor economice;

● intrucît planul cincinal pentru perioada 1981—1985 este aprobat, este de asemenea posibil și necesar să se treacă, de către ministere, cu sprijinul Ministerului Aprovizionării, la încheierea mai consecventă de contracte de lungă durată în conformitate cu prevederile Legii contractelor economice.

Sporirea responsabilității tuturor unităților economice implicate pentru accelerarea asigurării bazei materiale a anului viitor se impune, în acest context, ca cerința de bază a desfășurării ritmice și cu eficiență înaltă a producției încă din primele zile ale anului viitor.

I. IONESCU

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Cum se îndeplinește producția fizică în industria metalurgică

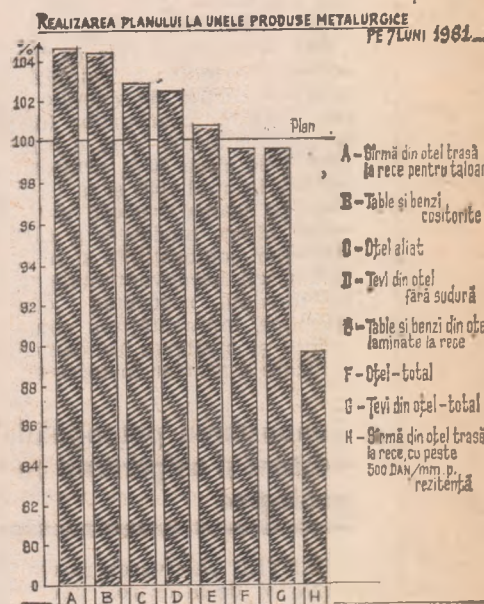
EFORTURILE SUSȚINUTE ale colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderile metalurgice au condus la realizarea planului producției fizice pe 7 luni a.c. la o serie de sortimente de bază, înregistrîndu-se și depășiri la unele din acestea (la feroaliaje 1 030 t, la oțel aliat 21 700 t, la table groase și mijlocii de 3 mm și peste 9 200 t, la table subțiri și benzi late din oțel sub 3 mm grosime 13 800 t, la țevi din oțel fără sudură 10 400 t, la țevi din oțel carbon și aliat 40 800 t, la table și benzi din oțel laminate la rece 3 630 t, la table și benzi cositorite 40 t ș.a.). Cantitățile suplimentare de metal și produse din metal obținute prin depășirea producției

planificate au permis satisfacerea într-o măsură mai bună a nevoilor de metal în diverse sectoare economice. Rezultatele pozitive menționate au fost obținute, în principal, prin mai buna folosire a capacităților de producție, a utilajelor și agregatelor metalurgice, prin utilizarea mai rațională a timpului disponibil de lucru, prin mai buna organizare a producției și a muncii.

Alături de aceste rezultate pozitive s-au înregistrat și unele nerealizări, ca de exemplu la producția de fontă și oțel-total, ca urmare a neatingerii parametrilor proiectați la furnalul nr. 3 de fontă cenușie de la Întreprinderea „Victoria” — Că-

lan, intrării incomplete în funcțiune a unor agregate (la oțelăria nr. 3 de la Combinatul siderurgic Galați), intîrzierii intrării în producție a unor capacități (bateria de 330 mii tone oțel/an la Întreprinderea „Victoria” — Călan) etc.

Pentru ca depășirile obținute să fie amplificate, iar nerealizările recuperate, este necesară o sporire a eforturilor tuturor factorilor implicați în vederea: ● perfecționării organizării producției și a muncii și asigurării forței de muncă la nivelul necesarului astfel încît să se atingă în cel mai scurt timp parametrii proiectați la noile capacități; ● accelerării finalizării lucrărilor de montaj și punere în funcțiune a agregatelor metalurgice prevăzute în planul de investiții; ● executării la vreme, de calitate sporită, a reparațiilor asigurării pieselor de schimb necesare folosirii la indici înalți a utilajelor în funcțiune.

Dezvoltarea

bazei energetice

și de materii prime

**CERINȚE
ALE
EXTRACȚIEI
ȘI UTILIZĂRII
EFICIENTE
A GAZULUI
METAN**

PORNIND de la cerințele asigurării surselor de energie pentru progresul economico-social al țării noastre în etapa actuală și în perspectivă, precum și de la implicațiile generate de criza energetică ce se manifestă pe plan mondial, „Programul-directivă de dezvoltare și cercetare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale până în anul 2000”, referitor la industria petroliferă și a gazelor, prevede printre altele: continuarea activității în zonele explorate, utilizându-se metode noi și eficiente de investigare, în vederea cunoașterii depline a potențialului existent; limitarea producției de gaze în vederea menținerii unui grad corespunzător de asigurare cu rezerve geologice; îmbunătățirea factorului final de recuperare; restrângerea utilizării gazelor în procesele de ardere, urmărirea și atingerea obiectivului esențial de a utiliza gazele prioritar ca materie primă pentru industria chimică. În structura producției de energie electrică, ponderea hidrocarburilor (în majoritate gaze naturale), care a reprezentat în anul 1980 circa 40%, urmează să scadă la 20% în anul 1985 și la 4—5% în anul 1990, pe seama creșterii utilizării energiei hidro, nucleare, a cărbunilor și sisturilor combustibile și a unor forme de energie neconvenționale urmărindu-se, totodată, reducerea consumurilor specifice, îmbunătățirea aparatelor de ardere și creșterea randamentelor de utilizare a gazelor în toate domeniile.

Cunoașterea potențialului existent și asigurarea cu rezerve geologice

PENTRU rezolvarea sarcinilor cantitative și desfășurarea unei activități calitativ superioare Centrala gazului

metan trebuie să-și concentreze atenția spre asigurarea capacităților de producție, acoperirea virfurilor de consum, economisirea gazului metan, modernizarea tehnologiilor și instalațiilor, introducerea metodelor și aparatelor moderne de calcul și crearea sistemului unificat de teledispecerizare și conducere a activităților de extracție, transport și distribuție a gazelor naturale.

Ca și în alte sectoare ale industriei extractive, și în cel al extracției gazelor apare fenomenul natural de declin al producției zăcămintelor aflate în exploatare de mai mult timp. Compensarea acestuia urmează a se face prin **descoperirea de rezerve pe structuri gaziere noi, în care scop va trebui efectuat un volum însemnat de foraj de cercetare geologică**, îndesirea sondeilor de exploatare pe structurile cunoscute și săparea de sonde de exploatare pe structurile noi, pentru care este necesar a se foră peste 1 milion metri ce se vor concretiza în sute de noi sonde de exploatare, trecerea în producție a unui număr însemnat de sonde de cercetare geologică, precum și reactivarea și mărirea afluxului la sondele vechi.

În acest context de probleme, pentru a veni în întâmpinarea necesităților economiei naționale și pentru a suplini lipsa altor combustibili, încă din primul an al cincinalului actual se depun eforturi susținute în scopul îndeplinirii prevederilor de plan. Astfel, în lunile ianuarie—septembrie din anul curent s-a livrat consumatorilor cu 850 milioane gaz metan mai mult decât în aceeași perioadă a anului trecut și se acționează în continuare pentru a extrage și livra acest combustibil la nivelul cerințelor unui consum rațional și eficient pe întreaga economie.

Sistemul național de transport al gazelor — folosit la parametri înalți

DACĂ ÎN DECURSUL timpului: s-a creat un sistem național de transport al gazelor naturale, capacitatea de transport a acestuia și ca atare economicitatea lui depind de o serie de factori, din care o pondere deosebită are **presiunea gazelor** la punctele inițiale și variația consumului, ambele dimensionând coeficientul de utilizare a acestor importante mijloace materiale. În ultimii ani presiunea de livrare a gazelor din cimpurile de extracție în sistemul național de transport a scăzut sub valoarea presiunilor de regim ale conductelor magistrale de transport, fapt ce conduce la necesitatea de a se construi în actualul cincinal stații de comprimare în cimpurile de gaze și pe traseele conductelor, într-un volum care va duce practic la dublarea capacităților de comprimare realizate în perioada 1964—1980. Problemele ce vor trebui rezolvate în acest sens decurg din volumul mare al acestei investiții, asigurarea capacității de realizare a lucrărilor de construcții-montaj și

în special din asigurarea agregatelor de comprimare din țară, în vederea reducerii importurilor.

Tot în vederea creșterii capacităților de transport și a asigurării preluării virfurilor de consum sezoniere și orare, **Centrala gazului metan trebuie să-și concentreze eforturile în direcția dezvoltării stocajelor subterane de gaze în zăcămintele de hidrocarburi cu grad avansat de epuizare**, în strate acvifere sau în alte feluri de capcane, acțiune care impune studii geologice aprofundate, un volum mare de investiții și, de asemenea, asigurarea din țară a unui număr însemnat de compresoare de gaze. Lucrările din cimpurile de gaze, de pe conductele magistrale, și cele pentru înmagazinările subterane etc. determină pentru actualul cincinal necesitatea construirii a sute de kilometri de conducte de legătură, conducte colectoare și conducte de transport, ceea ce de asemenea impune asigurarea întregii cantități de material tubular de către întreprinderile de țevi din Roman și „Republica” din Capitală

Majoritatea industriilor de gaze din lume, ca și cea din țara noastră, se confruntă cu necesitatea rezolvării contradicției dintre capacitatea maximă de extracție, care are un caracter aproximativ constant, și natura consumului, care este variabil atât sub aspectul sezonier, cât și sub aspectul virfurilor orare. În acoperirea virfurilor de consum sezoniere un rol important revine **stațiilor de comprimare**, cimpurilor de gaze tampon și înmagazinărilor subterane: pentru că în timpul sezonului rece necesitățile de consum pe anumite direcții se dublează față de sezonul cald. Ținând seama și de faptul că virfurile maxime de consum orare reprezintă în cursul sezonului rece, în unele zone, dublul consumului din orele cu necesități minime, se conturează și eforturile deosebite ce trebuie depuse pentru a face față acestei situații.

Preocupări convergente pentru acoperirea virfurilor de consum

DACĂ PENTRU ACOPERIREA virfurilor sezoniere de consum sarcinile pot fi rezolvate cu eforturi sporite de industria gazelor, pentru **acoperirea virfurilor de consum orare** Centrala gazului metan nu dispune decât de resursele de înmagazinare a gazelor în porțiunile finale ale conductelor în orele de consum minim. În schimb, consumatorii de gaze au la dispoziție o serie de posibilități de aplatizare a acestor virfuri de consum orare, ca de exemplu acoperirea virfurilor de consum pe seama altor combustibili și aplatizarea virfurilor orare prin decalarea parțială a unor consumuri dintr-o anumită zonă. Aceste posibilități trebuie fructificate în mai mare măsură de către cei vizati pentru că numai astfel pot fi evitate

scăderile de tensiune și chiar întreruperile temporare în livrarea gazelor, așa cum s-a și întâmplat în unele perioade de vîrf. De exemplu, în iarna trecută unele greutăți în această privință au fost provocate de abateri frecvente la unele unități industriale avizate — conform Decretului 243/1978 privind regimul distribuției și consumului de gaze — să funcționeze în regim mixt de combustibili. Cauzele au fost de mai multe feluri :

— lipsa stocurilor de combustibil lichid la unele unități industriale („Electroprecizia”-Săcele, „6 Martie”-Zărnești, „Acumulatorul”, „Neferal”, Industria Iutei din București etc.) ;

— gospodăria de combustibil lichid în stare de nefuncționare (întreprinderea de piese turnate Cîmpina, Combinatul de celuloză și hîrtie Zărnești etc.) ;

— depășirea repartiției zilnice de gaze naturale de către unele unități industriale în perioadele în care s-a solicitat încadrarea necondiționată în cotele alocate (Combinatul siderurgic Reșița, Întreprinderea de aluminiu Slatina, întreprinderea „Victoria”-Călan, Combinatul de îngrășăminte chimice Turnu Măgurele etc.).

Mărimea virfurilor de consum sezoniere și mai ales a celor orare este determinată în mod hotărîtor de consumul de energie electrică la producerea căreia gazul metan contribuie într-o măsură mare și de aceea economisirea energiei electrice de către utilizatori înseamnă, de fapt, economisirea gazului metan și aplatizarea virfurilor de consum. Dar chiar producătorii de energie electrică, care au primit sarcina expresă de a scădea continuu ponderea consumului de hidrocarburi și, implicit, de gaz metan în producerea energiei electrice, nu au acționat în mod sustinut în această direcție, principalele perturbatii produse în alimentarea cu gaze a diferitelor zone de consum în sezonul rece fiind datorate în mare măsură unităților Ministerului Energiei Electrice, mari consumatoare de gaze. Toți factorii implicați vor trebui să acționeze operativ pentru înlăturarea acestor neajunsuri, dat fiind că pe lângă eforturile și cheltuielile suplimentare generate în astfel de situații, creșterea virfurilor orare de consum, în condițiile indiscipliniei unor consumatori, produce un înalt grad de nesiguranță pentru ceilalți consumatori din zonă sau racordați în amonte de aceștia, datorită scăderii parametrilor din instalațiile de gaze (conducte, stații de reglare și măsurare) sub valorile normale, ceea ce poate provoca scoaterea din funcție parțială sau totală a acestora.

Economisirea — sursă importantă de energie

ÎN EFORTUL ce se depune pentru ca România să devină independentă din punct de vedere energetic, o resursă importantă o constituie economisirea energiei sub toate formele și ca atare și economisirea gazului metan. Acțiunile de economisire a acestuia vizează în principal : ● utilizarea energiei de des-

tindere a gazelor, ● îmbunătățirea randamentului arderii la consumatori, ● disciplinarea consumatorilor de gaze și ● reorientarea consumurilor de gaze din procesele de ardere spre industria chimică.

Alături de resursele clasice de energie, conducerea partidului a trasat sarcina de a se pune în evidență și utiliza forme de energii neconvenționale. În industria gazelor, o formă de energie neconvențională o constituie energia de detentă a acestora, produsă în procesele tehnologice ce decurg în vederea coborîrii presiunii gazelor de la parametrii din conductele de transport la parametrii necesari distribuției gazelor (reglări de presiune). În acest sens în cincinalul trecut s-a întocmit un studiu, prin care s-au inventariat toate punctele în care au loc astfel de procese și din acestea cele mai semnificative sub aspectul parametrilor tehnico-economici ; în cursul acestui cincinal urmează a se asimila în țară agregatul turboexpander necesar utilizării energiei de detentă ; în vederea îmbunătățirii randamentului arderii, s-a trecut la asimilarea de arzătoare pentru toate ramurile industriale, ca și pentru uzul casnic, la automatizarea lor ș.a.

Aportul și eficacitatea acestor măsuri, care au drept scop îmbunătățirea efectivă a randamentului arderii, se estimează să reprezinte o economie anuală de valută echivalentă cu peste 10 milioane lei și de asemenea o economie importantă de gaze naturale, ceea ce va face posibilă reducerea substanțială a ponderii combustibililor gazoși în balanța energetică a țării, așa cum s-a prevăzut în Programul-directivă.

În realizarea unor arzătoare cu performanțe sporite, un sprijin substanțial se cere a fi acordat de către beneficiarii acestor arzătoare prin montarea lor în timp util, urmărirea operativă a funcționării și comunicarea la fabricant a constatărilor privind parametrii reali rezultati din testare pentru omologare și eventuale îmbunătățiri. Cu atît mai mult cu cît în cursul anilor trecuți s-a constatat, în mod frecvent, tendința unor consumatori de gaze de a depăși repartițiile acordate sub diferite motivări care, în majoritatea cazurilor, aveau un caracter subiectiv. Pentru că desi au fost elaborate acte normative care să pună capăt acestei stări de lucruri, ca de exemplu Decretul nr. 620/1973 și, mai recent, Decretul nr. 243/1978, și cu toate că s-au plătit penalități de către consumatori în valoare de sute de milioane lei anual, rezultatele obținute în disciplinarea consumatorilor de gaze nu pot fi considerate satisfăcătoare. La această situație a contribuit faptul că (și acest fenomen trebuie să nu mai apară) repartițiile de gaze la unii consumatori (combinatele de lianți și azbociment Tg. Jiu-Birșești, de lianți și materiale refractare Turda, de prelucrarea lemnului Blaj, Întreprinderea de osii și boghiuri Balș, Combinatul siderurgic Hunedoara și Combinatul siderurgic Reșița, Fabrica de zahăr Buzău etc.) se schimbă foarte des de către titularii de plan chiar în cadrul perioadelor curente. Astfel se reduce posibilitatea de intervenție operativă a perso-

nalului muncitor din cadrul Centralei gazului metan în aplicarea prevederilor legale de diminuare a consumului de gaze.

Exigențe sporite în activitatea de extracție

ÎN VEDEREA creșterii eficienței activităților de extracție, transport și distribuție a gazelor naturale, a măririi siguranței în funcționare și creșterii productivității muncii, lucrătorii din Centrala gazului metan își concentrează eforturile în acest an și cincinal în cîteva direcții principale de acțiune : ● experimentarea de noi aditivi, reactivi, materiale de îngreunare, fluide de foraj și paste de ciment, ● combaterea coroziei la materialul tubular și în instalații, ● stimularea debitelor sondelor cu soluții complexe, ● cercetări și studii pentru punerea în valoare a zăcămintelor de gaze și evidențierea de noi rezerve de gaze ca și îmbunătățirea factorului final de recuperare în același timp, un obiectiv important îl constituie omologarea și extinderea unităților de extracție tip bloc, care vor cuprinde separatoare-curățitoare de gaze cu evacuator bifazic automat, încălzitoare de gaze, dispozitive de închidere automată a sondelor, elemente de automatizare, semnalizare etc. în vederea creșterii tehnicității și fiabilității, precum și pentru reducerea pierderilor de gaze în sondele de extracție.

Realizarea unor dispecerate automate de extracție a gazelor, un prim pas în acest sens constituindu-l automatizarea instalațiilor aferente cîmpurilor de gaze din zona Sighișoara, modernizarea instalațiilor de reglare și măsurare a gazelor prin introducerea elementelor de automatizare locală, ca și îmbunătățirea măsurării debitului gazelor, protecțiile și semnalizările în activitatea de extracție, transport și distribuție constituie o premisă importantă pentru utilizarea capacităților de producție la parametrii optimați. Asimilarea unor contoare de gaze cu caracteristici îmbunătățite, experimentarea și eventuala extindere a reguletoarelor limitatoare de debit sînt destinate să prevină depășirea consumurilor de gaze planificate pe consumatori. De altfel, de curînd a fost avizat de către conducerea Ministerului Petrolului studii tehnico-economic vizînd introducerea metodelor și aparaturii moderne de calcul și crearea sistemului unificat de teledispecerizare și conducere a activităților de extracție, transport și distribuție a gazelor. Prin materializarea acestor lucrări deosebit de complexe se vor crea condițiile realizării unei calități superioare în activitatea industriei de gaze, imperios necesară și impusă de cerințele satisfacerii nevoilor creșterii și dezvoltării impetuoase a economiei naționale în acest an și în perioada următoare.

dr. ing. Virgil POPOVICIU

director general
al Centralei gazului metan — Mediaș

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

NOI ORIENTĂRI ÎN MECANIZAREA LUCRĂRILOR DIN AGRICULTURĂ

ÎNFĂPTUIREA, în actuala perioadă, a unei noi revoluții agrare impune noi orientări în realizarea mecanizării agriculturii pentru ca, pe de o parte, să se asigure o participare mărită a factorului mecanizare la sporirea producției agricole, iar pe de altă parte — în actualele condiții ale crizei energetice mondiale — consumurile de energie și metal din agricultură să se mențină la un nivel cât mai scăzut. Aceste orientări s-au conturat în mare măsură prin indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al II-lea Congres al țărănimii, precum și la o serie de întâlniri ale secretarului general al partidului cu specialiștii din domeniul concepției și realizării mașinilor agricole.

În prezent, lucrările din cultura plantelor de câmp, ca și lucrările de bază din legumicultură, pomicultură și viticultură din unitățile socialiste, sînt pe deplin mecanizate. Au fost create condițiile introducerii și extinderii treptate a tehnologiilor moderne, bazate pe folosirea formațiilor mari de lucru și pe organizarea în flux continuu a diferitelor operații agricole. Această organizare de tip industrial va fi extinsă în actualul cincinal, cînd o mare parte a investițiilor destinate agriculturii vor fi alocate pentru completarea gamei de mașini și tractoare, realizîndu-se pe această cale mecanizarea tuturor lucrărilor agricole, atît în producția vegetală, cît și în cea animală — sector în care principala atenție va fi acordată complexelor de creștere și îngrășare de tip industrial.

În cuvîntarea ținută la Consfătuirea de lucru pe problemele agriculturii din luna august, tovarășul Nicolae Ceaușescu a scos în evidență faptul că trebuie acordată prioritate încheierii procesului de mecanizare a agriculturii, urînd ca treptat să se realizeze și perfecționarea continuă a utilajelor nou introduse.

Executarea cu ajutorul mijloacelor mecanice a proceselor de muncă agricole poate contribui în mare măsură la obținerea unei producții agricole ridicate, prin realizarea lucrărilor în condiții calitativ superioare și prin respectarea riguroasă a perioadelor agrotehnice optime, în special cu prilejul semănăturii, întreținerii culturilor și recoltării. Pentru a întări răspunderea mecanizatorilor în această direcție se aplică acum, în mod obligatoriu, anumite norme calitative la executarea lucrărilor agricole (de exemplu: adîncimea arăturii, cantitatea de seminte pe hectar, densitatea plantelor), iar în scopul de a evita pierderile de recoltă se interzice lăsarea producției recoltate pe cîm, prevăzîndu-se încărcarea ei de la combină direct în mijloacele de transport și deplasarea la punctele de depozitare. De asemenea, stringerea integrală a paielor de cereale a vrejilor de leguminoase, cocenilor de porumb și tulpinilor de floarea soarelui, în cîteva zile după recoltarea produsului principal, permite eliberarea la timp a terenului pentru executarea lucrărilor necesare producției anului următor și depozitarea în cît mai bune condiții a tuturor produselor secundare, care pot fi utilizate în furajarea animalelor sau în alte scopuri.

Capacitatea de lucru a mijloacelor mecanizate permite acum încheierea lucrărilor agricole în perioade cît mai scurte: semănatul păioaselor în 10—12 zile, recoltarea griului în 10 zile (termen în care s-au încadrat, de altfel, în vara acestui an majoritatea unităților), iar culesul porumbului în maximum 30 de zile lucrătoare. Există condiții pentru ca în actuala campanie, semănatul griului să se încheie cel mai tîrziu pînă la 1 octombrie în zonele din nordul țării și pînă la 15 octombrie în cele din sud, așa încît plantele să intre în iarnă nuternic înfrățite.

Cerințele reducerii continue a consumului de energie și metal impun ca extinderea mecanizării în agricultură să fie orientată pe următoarele linii principale:

- tipizarea și universalizarea producției de utilaje agricole;
- creșterea productivității muncii la lucrările mecanizate;
- ridicarea gradului de mecanizare pe terenurile în pantă și cu parcele mici;
- folosirea de surse energetice noi, neconvenționale.

Tipizarea și universalizarea utilajelor agricole

PENTRU a reduce consumul de metal și a ușura exploatarea parcului de mașini agricole, s-a acționat în direcția reducerii numărului de tipuri, fabricîndu-se mașini de bază, care să fie dotate cu dispozitive și echipamente suplimentare, astfel încît aceeași mașină să fie folosită la un număr cît mai mare de lucrări și de culturi. Din gama de tractoare și mașini agricole existente în fabricație au fost scoase o serie de modele învechite, care au fost înlocuite cu un număr mai mic de tipuri noi, cu caracteristici tehnice și performanțe superioare, capabile să asigure efectuarea tuturor lucrărilor la un nivel ridicat de calitate și productivitate.

Activitatea de tipizare a urmărit reducerea la strictul necesar a numărului de tipuri de bază, tipodimensiuni, subansamble și repere, extinderea posibilităților de utilizare multiplă a reperelor și ansamblor componente.

Prin tipizare se realizează, de asemenea, mărirea gradului de universalitate al tractoarelor și mașinilor agricole, condiție principală pentru prelungirea duratei anuale de folosire a acestora și de reducere a investițiilor necesare pentru mărirea și modernizarea parcului.

Pînă în prezent s-a reușit să se reducă la mai puțin de jumătate numărul tipodimensiunilor de mașini, utilaje și instalații folosite în producția vegetală, să se diminueze considerabil nomenclatorul utilajelor pentru zootehnie și al mijloacelor de transport agricole. Astfel, în ceea ce privește producția de tractoare, numărul claselor de puteri s-a redus la trei: 45, 65 și 240 CP. Considerăm totuși necesar ca agricultura să primească în dotare și un tip de tractor de 85—100 CP, spre a putea satisface cerințele de putere mărită ale unor lucrări cum sînt: arăturile, recoltarea culturilor tehnice, plantatul cartofilor, transporturi grele etc., ținînd seama de necesitatea creșterii productivității muncii în realizarea lor și de faptul că industria noastră a asimilat de acum în fabricație un tractor de această putere, de uz general.

Se urmărește realizarea de mașini multifuncționale, dotate cu echipamente de lucru diferite, capabile să execute într-un an agricol o gamă largă de lucrări. Fabricarea și utilizarea mașinilor cu destinație multiplă reduc nomenclatorul necesar, măresc perioada anuală de folosire a utilajelor, micșorînd cheltuielile pentru amortisment, simplifică lucrările de reparații și de întreținere tehnice prin reducerea numărului tipurilor de piese de schimb necesare, micșorează numărul de repere fabricat de industria, deoarece organele de mașini sînt modulate și tipizate.

Pînă acum numărul tipurilor de mașini pentru prelucrarea solului a fost redus de la 83 la 42, iar cel al mașinilor destinate recoltării de la 67 la numai 20. În vederea ridicării gradului de universalizare în folosire se prevăd: dotarea mijloacelor de transport cu echipamente pentru împrăștierea îngrășămintelor chimice și organice, a erbicidelor, insecticidelor etc.; executarea fertilizării solului cu aceleași agregate care realizează semănatul sau prașitul; recoltarea cerealelor păioase și a porumbului

cu aceeași combină autopropulsată, prevăzută însă cu echipamente diferite pentru secerat sau cules, ca și pentru treierat boabe sau depănușat știuleți. O largă universalizare s-a realizat, de asemenea, în domeniul lucrărilor de combatere a dăunătorilor, unde aceeași mașină, prevăzută cu echipamente diferite, poate realiza atât stropitul cit și prăfuitul culturilor, asigurând, de exemplu, pentru o mașină folosită la combaterea dăunătorilor în vii o creștere cu peste 50% a perioadei anuale de folosire. Importanța economică pe care o are universalizarea pentru reducerea costurilor rezultă din exemplul combinei autopropulsate de cereale. Când combina se folosește numai la porumb, durata de exploatare este de circa 30 de zile anual. Dacă ea este utilizată însă și la recoltarea cerealelor păioase, a florii-soarelui, a lucernei pentru sămânță, durata de exploatare crește la 50 de zile anual. Aceasta înseamnă o **reducere a cheltuielilor de amortisment cu circa 200 lei/schimb** (circa 10 000 lei anual) la o **singură combină și o economie de metal de 30 t/1 000 ha cereale**. Pe această bază se evidențiază însemnătatea pe care o au indicațiile secretarului general al partidului, de a se trece de la combina specializată pentru porumb CARP-4 la o **combină multifuncțională** destinată recoltării unui mare număr de culturi.

Folosirea rațională a energiei — o preocupare primordială

REDUCEREA continuă a consumului de energie și combustibil — problemă prioritară a etapei actuale — este legată de valorificarea importantelor rezerve ce există în domeniul folosirii depline a potențialului de lucru al tractoarelor și motoarelor.

O cale pentru folosirea rațională a puterii tractoarelor și pentru creșterea productivității muncii mecanizatorilor o constituie **folosirea unor agregate cu lățime de lucru mărită**. Aceasta se realizează fie prin montarea unor secții, de lucru suplimentare pe cadrul mașinii (la semănat și prăsit), prin cuplarea mai multor mașini de același tip cu ajutorul unor dispozitive de agregare, fie prin construcția unor mașini noi, cu lățime mărită. Astfel, la semănatul porumbului, în loc de a se lucra cu semănătoarea pe 6 rinduri, s-a generalizat adăugarea unei a doua secții de lucru, astfel ca să se lucreze pe 8 rinduri. Pe această cale gradul de încărcare a motorului s-a îmbunătățit de la 0,47 la 0,56, capacitatea de lucru pe schimb a crescut de la 16 ha la 18 ha, iar consumul de motorină s-a redus de la 3,1 l/ha la 2,8 l/ha. Următorul pas trebuie să-l constituie trecerea — pe terenurile perfect plane și bine pregătite — la **semănatul concomitent pe 12 rinduri**, prin cuplarea a două semănători-prăsitoare.

Mari progrese în creșterea lățimii de lucru s-au realizat în ultima perioadă în cultura cartofului și legumelor. La cartof se trece treptat de la tehnologia de plantare pe 4 rinduri cu distanțe între ele de 70 cm, la plantarea pe 6 rinduri cu distanțe de 75 cm. Cu alte cuvinte, lățimea de lucru a unui agregat de plantat sau de prăsit se mărește de la 2,8 m la 4,5 m. Noul tip de mașină de plantat 6 SAD-75 poate realiza 10 ha/schimb, față de 6 ha/schimb, cit se planta cu utilajele existente. Dar și la mașinile de plantat actuale se poate mări capacitatea de lucru, dacă se mecanizează operația de alimentare a mașinii cu tuberculii folosiți pentru plantat. Un transportor de alimentare a mașinilor de plantat, realizat la Stațiunea de cercetări agricole Suceava, elimină munca manuală la încărcarea mașinilor, reduce timpul de staționare pentru alimentare numai la 3 minute, mărește capacitatea de lucru la plantare de la 6 la 8 ha/zi și economisește 20 ore-om/zi la o singură mașină. Dacă transportorul de alimentare ar fi folosit la noul tip de mașină SAD-75, s-ar putea planta pe schimb circa 15 ha, adică **de 2,5 ori mai mult decât se realizează cu o mașină actuală**.

Concentrarea suprafețelor legumicole a creat condițiile necesare ca și în acest sector să se folosească tehnologii perfecționate, bazate pe mijloace mecanice cu capacități de lucru mărite. În prezent se trece de la tehnologia de lucru pe două straturi, la cea pe trei straturi. Cu mașina actuală de modelat tip MMS-2,8 la o trecere se formează 2 straturi înălțate, compuse dintr-un strat complet și două jumătăți de strat. Prin noua tehnologie de lucru, folosind mașina de modelat tip MMS-4,5, se asigură realizarea la o trecere a trei straturi înălțate. Pe lângă îmbunătățirea calității lucrărilor, noua tehnologie permite **prelucrarea, la o trecere, a unei suprafețe cu peste 50% mai mari** atât la modelarea terenului, cit și la lucrările de înființare și întreținere a culturii.

Și mai eficientă din punct de vedere economic apare folosirea unor **agregate complexe**, pentru a executa **mai multe lucrări într-o singură trecere**. Soluția apare avantajoasă nu numai pentru că reduce consumul de combustibil și necesarul de forță de muncă, ci și pentru că permite încadrarea mai bună a lucrărilor în epocile agrotehnice optime. În unitățile agricole se utilizează pe scară tot mai largă agregatul format din grapa cu discuri și echipamentul de erbicidat purtat, pregătirea patului germinativ și aplicarea erbicidelor făcându-se concomitent, ceea ce **reduce consumul de combustibil cu 15% și necesarul de forță de muncă cu 30%**.

O altă cale indicată pentru îmbunătățirea randamentului tractorului și optimizarea încărcării lui o constituie **mărirea vitezelor la executarea lucrărilor agricole**. Dacă la semănat și prăsit viteza de lucru este limitată de cerințele agrotehnice, la lucrările solului, fertilizare și combaterea dăunătorilor ea poate fi încă mărită, asigurând totodată o bună calitate a lucrărilor. La arături, de exemplu, creșterea vitezei de lucru este o măsură ce trebuie preferată creșterii lățimii de lucru, deoarece asigură reducerea consumului de metal și de combustibil. Astfel, pe solurile ușoare și mijlocii folosirea unor trepte de viteze mărite asigură **reduceri cu circa 10% la consumul de combustibil**, deoarece se folosește mai bine puterea motorului de tractor.

O soluție tot mai larg folosită în perioada actuală pentru utilizarea rațională a mașinilor o constituie **perfecționarea tehnologiilor de lucru mecanizat**. Se realizează o simplificare a procesului tehnologic pe culturi, prin **comasarea unor lucrări care pretind un consum mare de muncă și de energie, cu alte lucrări care necesită un consum redus**. În actuala campanie, de exemplu, în multe cazuri arăturile pentru însămintarea griului la adâncime de 21—22 cm pot fi înlocuite cu discuitul la adâncimea de 18 cm, executat cu grape grele acționate de tractorul A-1 800 A. Prin aceasta, la 1 000 ha teren arabil se poate realiza o **economie de muncă de 680 ore-om și de combustibil de 11 500 litri**.

Necesitățile reducerii consumului de combustibil impun să se acorde o deosebită atenție formării raționale a agregatelor și exploatării economice a tractoarelor și mașinilor, prin alegerea regimurilor de lucru potrivite, reglarea corespunzătoare a mașinilor și organizarea unor formații de lucru adecvate culturii, mărimii solei sau parcelei

Extinderea mecanizării pe terenurile în pantă

ÎN ȚARA NOASTRĂ, terenurile agricole situate pe pante mai mari de 10° reprezintă circa 1,5 mil. hectare, din care 66% sînt arabile. Pentru a pune în valoare acest important potențial de producție, insuficient utilizat pînă acum, în ultima perioadă a fost realizat un sistem de mașini specifice, capabil să mecanizeze complet lucrările fără a accentua fenomenele de erodare a solului. Pînă acum, cu tractoarele pe roți de 65 CP și mașinile corespunzătoare lor nu se poate lucra în condiții agrotehnice decît pe pante de pînă la 8—10°; pe pante mai mari, la folosirea tractoarelor pe roți mecanizatorii trebuiau să lucreze perpendicular pe curba de nivel, cu un parcurs în gol, metodă care accentua și fenomenele de erodare a solului. Introducerea tractorului pe șenile de 80 CP și a mașinilor corespunzătoare permite **executarea mecanizată a lucrărilor în sistem antierozional, cu parcele orientate după direcția curbelor de nivel**. În felul acesta se poate extinde domeniul de mecanizare în condiții de teren înțelenit, pînă la o pantă de 27° și pe arătură, pînă la 22°. În agregat cu tractorul pe șenile lucrează acum pluguri reversibile (cu 4 trupițe, efectuînd arături adînci de 20—30 cm și cu 6 trupițe pentru arături de pînă la 20 cm), două tipuri de grape cu discuri (una grea, cu lățimea de 2,7 metri, care poate afina solul la o adîncime de 18 cm, înlocuind uneori arătura; cealaltă cu lățimea de 4,7 m, destinată pregătirii patului germinativ la 10—12 cm). Au fost concepute și construite și alte utilaje ce lucrează cu tractorul SM 800: freza pentru afinarea solului (cu lățimea de lucru de 2,5 m), lama greder semipurată (pentru distrugerea mușuroaielor și curățirea pășunilor), mașina combinată pentru pregătirea patului germinativ și semănatul cerealelor și ierburilor, mașina pentru executarea drenajelor pe pantă etc.

Ion BIANU

(Continuare în pag. 9)

Priorități ale campaniei agricole de toamnă

INTR-UN TIMP SCURT, toate roadele acestei toamne vor trebui adunate și puse la adăpost, înlăturându-se orice pierderi, pentru a se asigura o bună aprovizionare a populației cu produse agroalimentare și a industriei cu materii prime.

Prioritatea ce s-a acordat, în județul Teleorman, **recoltării florii-soarelui**, a făcut ca până la finele săptămânii trecute, această lucrare să fie efectuată pe mai bine de 81% din suprafața cultivată. Folosindu-se **formații complete de mecanizatori** la fiecare unitate agricolă de producție, zilele trecute ea a fost încheiată.

Încadrarea în termenul optim, de 13 zile, a recoltatului florii-soarelui de pe suprafața de 44 223 de hectare, a fost posibilă printr-o **organizare corespunzătoare a muncii**. Paralel cu activitatea de recoltat, au fost asigurate mijloacele de transport, astfel încât producția recoltată urma direct drumul bazelor de recepție, evitându-se pierderile. De asemenea, s-a efectuat corespunzător aprovizionarea cu piese de schimb și s-au constituit echipe de mecanici, ce activau în cimp, pentru intervenții operative.

Floarea-soarelui fiind o cultură premergătoare pentru cerealele păioase, un accent deosebit s-a pus pe **eliberarea urgentă a suprafeței** în urma recoltării. S-a acționat cu toate forțele pentru strângerea capitulelor de floarea-soarelui (care au fost tocate și insilozate, constituind un bun nutret pentru furajarea animalelor) și a celorlalte resturi furajere.

Încă de la 10 septembrie s-a declanșat și recoltarea sfeclii de zahăr pe cele 11 140 hectare. Printr-o temeinică organizare a muncii, s-au respectat **graficele de recoltare și livrare** (circa 2 200 t/zi): până în prezent, unitățile agricole din județ au predat fabricilor de zahăr peste 50 mii tone de sfeclă. Corelarea capacității de recoltare cu cea de transport a permis și pentru această cultură, **reducerea pierderilor** prin evitarea depozitării în cimp a producției. Totodată, se urmărește valorificarea superioară a coletelor de sfeclă, care sînt strînse, depozitate și insilozate, în vederea folosirii lor ca un excelent nutret în furajarea taurinelor pentru lapte.

Un loc central în cadrul campaniei agricole de toamnă îl ocupă acum **recoltatul porumbului**, lucrare care angajează numeroase mijloace mecanice și un

mare număr de oameni ai muncii de la sate. Până la sfîrșitul săptămânii trecute, în județul Teleorman recolta a fost strînsă de pe 15 mii de hectare din totalul celor aproximativ 125 mii ha cultivate cu această plantă în unitățile agricole socialiste.

Recoltatul se efectuează mecanizat pe 80 000 de hectare (și pe întreaga suprafață la întreprinderile agricole de stat). Viteza medie zilnică de recoltare fiind de 5 300 ha, se apreciază ca posibilă și necesară încheierea lucrării la sfîrșitul lunii octombrie. Se impune însă ca viteza de recoltare să se mențină la parametri ridicați, în scopul de a evita necorelările pe care le-ar putea provoca o eventuală înrăutățire a timpului. În acest sens, organele agricole județene au organizat munca pentru recoltarea porumbului boabe în 150 de formații de mecanizatori. Din totalul de 1 294 combine, 766 recoltează porumbul sub formă de știuleți, iar restul sub formă de boabe.

Experiența județului Teleorman atestă valoarea unei pregătiri și organizări riguroase a lucrărilor

În vederea executării corespunzătoare a lucrării, **specialiștii din județ au delimitat solele cultivate cu porumb în funcție de momentul maturării**, concentrînd, pe suprafețele unde recolta este coaptă, întreaga forță mecanică. S-a organizat, de asemenea, **instruirea formațiilor de mecanizatori**, asupra procesului tehnologic, astfel încît producția să ajungă cît mai repede și fără pierderi în bazele de recepție.

TREBUIE MENȚIONAT că o acțiune de importanță deosebită o reprezintă identificarea solilor pe care porumbul nu are condiții pentru a ajunge la maturitate: el urmează a fi conservat sub formă de pastă — furaj cu calități deosebite în îngrășarea porcinelor. Încă înaintea campaniei au fost mărite capacitățile pentru prepararea pastei de porumb — activitate în care județul are o bogată experiență.

Și în **legumicultură** rezultatele obținute sînt pozitive. Pînă la sfîrșitul săp-

tămînii trecute, cooperativele agricole de producție, întreprinderile agricole de stat și gospodăriile populației au predat statului peste 100 mii tone, iar din evaluările făcute de specialiști rezultă că planul la fondul de stat, de 189 mii tone, va fi îndeplinit (se recoltează și se preiau zilnic peste 2 000 de tone de legume). Totodată, s-a realizat sarcina anuală de achiziții de la populație, de 9 600 de tone de legume, existînd posibilitatea ca pînă la sfîrșitul anului să se preia suplimentar cel puțin 5 000 de tone.

În desfășurarea lucrării de recoltare și insilozare a furajelor de volum, o serie de unități agricole teleormănene au acționat și acționează hotărît pentru a strînge, insiloza și depozita, în spații special amenajate, cantități mari de produse, în vederea unei furajări diversificate și echilibrate a animalelor.

Perioada optimă se impune a fi respectată și în această subramură importantă a producției vegetale, ținînd cont de faptul că furajele reprezintă garanția unor producții zootehnice superioare. Este momentul ca toate plantele de nutreț, întreaga cantitate de masă verde din cimp, tot ceea ce poate constitui furaj pentru animale să fie strînse și depozitate cît mai repede și fără pierderi.

În aceste zile, premergătoare însămînțărilor de toamnă, o atenție deosebită se impune a fi acordată **administrării corecte a îngrășămintelor**, factor important în obținerea de recolte bogate. La recenta Consfățuire de lucru de la C.C. al P.C.R., cu cadrele din cercetare și învățămînt din agricultură, industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat din nou importanța executării corecte a lucrărilor agricole, începînd cu aratul și pregătirea terenului. Pentru obținerea unui spor maxim de cereale la fiecare sortiment de îngrășămintă, specialiștii din unitățile agricole trebuie să respecte întocmai tehnologiile de producție. Este necesar să se cunoască **doza de îngrășămintă optimă din punct de vedere economic** ce se impune a fi aplicată culturilor în funcție de planta premergătoare și de natura solului.

În unitățile agricole din Teleorman, **lucrările de pregătire a viitoarei recolte au un program judicios stabilit**. Se urmărește efectuarea unei fertilizări echilibrate a tuturor parcelelor ce vor

fi însămînțate în această importantă zonă agricolă din sudul țării. La cultura grâului, de exemplu, s-a prevăzut ca îngrășămintele să fie administrate în proporții mari toamna, odată cu incorporarea semințelor în sol.

UN ACCENT DEOSEBIT se pune pe pregătirea terenului în vederea semănatului. S-au stabilit **programe de executare a lucrărilor în flux continuu**: eliberarea terenurilor, efectuarea arăturilor de toamnă, fertilizarea suprafețelor. Specialiștii apreciază că pînă la 1 octombrie se încheie semănatul orzului, iar pînă la 15 octombrie semănatul grâului, pe întreaga suprafață destinată acestor culturi în unitățile agricole din județ.

Însămînțarea cerealelor de toamnă deține un volum important în ansamblul lucrărilor agricole care trebuie executate în aceste zile. La indicația organelor județene de partid și sub conducerea operativă a direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară Teleorman, în unitățile agricole se acționează energic în vederea **instaurării unei discipline tehnologice ferme**. Realizarea unei **densități optime a plantelor la hectar** — condiție esențială pentru obținerea unor recolte mari — impune ca la semănat să fie folosite **semințe din înmulțirea întâia și a doua**, condiționate și tratate corespunzător.

În acest sens, în județ s-a asigurat pînă în prezent peste 70% din necesarul de sămînță din generația I-a și a II-a, (restul urmînd să fie completat în aceste zile), s-au luat măsuri organizatorice pentru executarea tratării semințelor.

Lucrătorii din agricultura județului depun eforturi susținute pentru eliberarea grabnică a suprafețelor agricole, în vederea pregătirii lor pentru recolta anului viitor. Viteza medie de lucru este în aceste zile, de: 6 500 ha/zi la eliberarea terenului, 3 000 ha/zi la arăturile de toamnă și 7 000 ha/zi la pregătirea terenului.

Mentținerea și chiar accelerarea acestor viteze în perioada ce urmează sînt posibile prin colaborarea între unitățile agricole și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii. Astfel, s-a fixat, pentru fiecare unitate, **numărul minim de tractoare** destinate arăturilor și în vederea pregătirii suprafețelor ce urmează a fi însămînțate în această toamnă. Există condiții ca pregătirea terenului pentru semănat să fie încheiată pînă la sfîrșitul acestei luni. Specialiștii agricoli recepționează fiecare parcelă pregătită în vederea însămînțării de toamnă, verificînd atent **calitatea lucrărilor** executate.

De asemenea, potrivit programului stabilit, mașinile de semănat urmează a fi verificate după executarea lucrării pe fiecare 50 hectare de suprafață însă-

mînțată, astfel încît dereglările sau alte defecțiuni ivite să fie remediate imediat și să nu influențeze calitatea.

În această campanie de toamnă, județul Teleorman are ca sarcină să însămînțeze 104,7 mii ha cu grîu, 37 mii ha cu orz, 31, mii ha cu orzoaică și peste 146 mii ha cu plante furajere; această din urmă cultură este de pe acum însămînțată pe întreaga suprafață și se fac pregătiri pentru semănatul orzului. Concomitent o grijă aparte se acordă **pregătirii semănatului din campania de primăvară**. S-au executat arăturile, s-a fertilizat cu gunoi de grajd suprafața agricolă, astfel încît însămînțările din primăvară să se desfășoare în condiții bune și la termenele optime.

Pe de altă parte, pentru creșterea fertilității terenurilor s-au executat **lucrări speciale de aplicare a amendamentelor, afinare și scarificare adîncă** pe o suprafață de 20 mii de hectare, din cele 36 mii ha existente în program.

Se poate aprecia că sub aspectul pregătirilor și al executării lucrărilor de sezon, măsurile aplicate în unitățile agricole ale județului Teleorman asigură condiții ca recoltele anului viitor să fie cel puțin la nivelul celor planificate.

Gh. N. IOSIF

Noi orientări în mecanizarea lucrărilor din agricultură

(Urmare din pag. 7)

Folosirea acestor utilaje în agricultura zonelor colinare va permite executarea mecanizată, paralel cu curba de nivel, a întregului ciclu de lucrări la cereale păioase, porumb, cartofi și sfeclă de zahăr, precum și la pășuni și finețe, **dublîndu-se productivitatea muncii și reducîndu-se cu 15—20% consumul de combustibil** față de agregatele acționate de tractorul pe șenile de 45 CP, utilizate în anii trecuți. Astfel, s-a creat baza de plecare ca în acest cincinal, sute de mii de hectare situate pe terenuri accidentate, în prezent neproductive sau slab productive, să devină la fel de roditoare ca și terenurile de șes.

Pentru terenurile situate pe pante mai mari, ca și pentru parcelele mici ale gospodăriilor individuale din zonele montane a fost modernizată recent motocoșitoarea Carpatina, reducîndu-i-se greutatea utilajului, (cu echipamentele de bază, cîntărește numai 177 kg) și diversificîndu-se posibilitățile de folosire. În prezent motocoșitoarea poate lucra la cosit pe pante de pînă la 35°, cu o productivitate de 0,3—0,4 ha/oră, servind și la pregătirea terenului, însămînțat, stropit, prășit, transporturi, nivelat și dezăpezit. Gama mare a lucrărilor executate de motocoșitoare permite ca **investiția** efectuată pentru producerea ei (14 300 lei) să fie recuperată prin economiile realizate într-un singur sezon de lucru.

Folosirea de surse energetice neconvenționale

UTILIZAREA în agricultură a surselor neconvenționale de energie se impune cu deosebită urgență, deoarece unitățile agricole dispun din plin de energia oferită de **soare, vînt și biomasă**, ca și de spațiile necesare pentru captarea ei.

Utilizarea **energiei solare** este orientată în două direcții principale:

— prepararea apei calde tehnologice (în fermele zootehnice, în abatoare) și pentru grupurile sociale etc.;

— obținerea de aer cald pentru uscarea produselor agricole, prin aerare activă în aer încălzit cu 3—8°C peste temperatura mediului ambiant.

Colectoarele heliotermice executate la nivelul tehnologiilor actuale pot asigura, la încălzirea apei, o economie de 1 t c.c. anual pe 10 mp. de panou colector. Este necesar să se îmbunătățească în continuare randamentul și să se generalizeze în producție cele mai eficiente dintre numeroasele tipuri de instalații realizate în fază de prototip.

În ceea ce privește folosirea **energiei coliene**, o suprafață de circa 80 000 kmp, situată în sud-estul și vestul țării, este caracterizată printr-un număr mare de zile cu vînturi. Această formă de energie poate fi utilizată la acționarea echipamentelor pentru alimentare cu apă la pășune și în ferme sau localități, pentru pomparea apei în sistemele de irigații, pentru producerea de energie electrică destinată consumatorilor locali sau uscării produselor agricole. Ținînd seama de viteza medie a vîntului, s-a evaluat că într-o primă etapă s-ar putea produce o **cantitate de energie echivalentă cu 160 milioane kWh/an**, ceea ce ar corespunde unei puteri instalate cu acționare continuă de circa 20 mii KW.

În domeniul folosirii **biogazului** obținut din dejecțiile de la fermele de porcine, se urmărește ca prin folosirea unui amestec de biogaz și motorină, să se poată acționa motoarele diesel de la grupurile electrogene și chiar de la tractoare. Pe această cale, la prototipurile experimentale **s-a redus consumul de motorină cu 70%** și se urmărește să se ajungă chiar la 85%. Calculele arată că dintr-un kilogram de materie organică supusă fermentației anaerobe se pot obține 0,35—0,40 mc de biogaz. Astfel, în 24 de ore, de la 11 porci la îngrășat se obțin 2 mc de biogaz, ceea ce echivalează, în motorul adaptat, cu puterea energetică a doi litri de motorină.

Folosirea cît mai completă a tuturor resurselor neconvenționale de energie constituie, în etapa actuală, o măsură prioritară pentru reducerea continuă a consumului de combustibili fosili în agricultură, în condițiile în care extinderea mecanizării și electrificării mărește neîncetat necesarul energetic al acestei ramuri.

OPINII

Economia de muncă în activitatea bazelor județene de aprovizionare

ÎN CONDIȚIILE noului mecanism economico-financiar se pune cu acuitate problema posibilității de a evalua cât mai corect efortul depus efectiv de colectivele de muncă ale bazelor județene de aprovizionare tehnico-materială în îndeplinirea rolului de transmitere a unor valori materiale de la producător la consumator — astfel încît volumul de desfacere realizat să fie strins corelat cu nevoile stricte ale unităților servite, să implice minimum de cheltuieli și să aducă maximum de venit.

Actualul indicator „volumul de desfacere” (utilizat și ca un criteriu pentru acordarea retribuției personalului muncitor al bazelor) nu satisface, după părerea noastră, această cerință. El stimulează tendința unor unități de aprovizionare de a distribui cantități cât mai mari de materiale, indiferent dacă ele fac sau nu trebuință beneficiarilor — ceea ce contravine flagrant imperativului de folosire rațională, eficientă a resurselor. Pentru a nu-și crea stocuri supranormative, beneficiarii returnează ceea ce le prisosește — iar respectivele baze își întregesc volumul preluărilor, cu efort minim, dar cu cheltuieli neeconomice.

Absolutizarea acestui indicator prezintă și alte dezavantaje. Pentru a-și crea capacitatea necesară realizării cu orice preț a unui volum de desfacere cât mai mare, unele baze recurg sau tind la supradotarea cu utilaje și dispozitive care ar fi mai necesare în alte unități. Se încurajează fărîmițarea stocurilor, cu

riscul de a nu se mai putea răspunde unor solicitări speciale întemeiate. Se abate atenția de la un obiectiv care ar trebui să aibă prioritate în analize și în programele de măsuri — reducerea consumurilor de muncă vie și materializată. În cazul schimbărilor de prețuri, al desfacerii unor materiale cu valori mari, al preluării directe a desfacerii unor produse (anvelope, oxid de zinc ș.a.), bazele adaugă realizări la acest indicator, deci și sporuri la retribuție, fără un efort propriu corespunzător. În sfîrșit, nu se evidențiază anomaliile care intervin pe parcursul realizării planului și care ar trebui avute în vedere atît la evaluarea, cît și la orientarea activității.

Considerăm că pentru determinarea corectă a efortului propriu, ca și pentru o cunoaștere mai aprofundată a fenomenelor și proceselor economice din unitățile de aprovizionare, ar fi mult mai adecvată utilizarea indicatorului „cheltuieli de muncă vie și materializată”, capabil să concentreze preocuparea asupra eficienței reale, exprimată în **economia totală de muncă**.

Pentru determinarea lui propunem utilizarea următoarelor elemente: volumul de desfacere planificat (QP) și realizat (QR) în lei; volumul cheltuielilor de muncă vie planificat (CVP) și realizat (CVR), în lei; volumul cheltuielilor de muncă materializată planificat (CMP) și realizat (CMR), în lei; cheltuiala specifică cu munca vie, planificată (qVP) și realizată (qVR), în %; qMP — cheltuiala specifică materială planificată și qMR — realizată (în %); cheltuielile cu munca vie, recalculate (CV rec.), în lei; cheltuielile materiale recalculate (CM rec.), în lei; economia la cheltuielile cu munca vie (EMV), în lei; economia la cheltuielile materiale (EMM), în lei; economia totală de cheltuieli cu munca vie și cheltuieli materiale (EM), în lei; **indicele economiei de muncă (IEM)**, în %*).

Precizăm că pentru a reflecta cât mai bine efortul propriu real, la calculul indicatorului se va diferenția desfacerea prin depozit de cea prin tranzit, pentru fiecare dintre ele determinîndu-se separat Q, CV, CM, qV și qM și calculîndu-se apoi media ponderată a indicatorului EM.

Analizînd pe baza acestor elemente activitatea Bazei județene de aprovizionare tehnico-materială Prahova în

*) Relațiile de calcul vor fi următoarele:
 $qVP = (CVP : QP) \times 100$; $qVR = (CVR : QR) \times 100$
 $qMP = (CMP : QP) \times 100$; $qMR = (CMR : QR) \times 100$
 $CV \text{ rec.} = (QR \times qVP) : 100$; $CM \text{ rec.} = (QR \times qMP) : 100$
 $EMV = CV \text{ rec.} - CVR$; $EMM = CM \text{ rec.} - CMR$
 $EM = EMV + EMM$
 $IEM = (EM \times 100) : (CV \text{ rec.} + CM \text{ rec.})$

cincinalul trecut a rezultat următoarea evoluție (în % față de 1976 = 100):

	1977	1978	1979	1980
QR	96,1	145,1	109,4	47,8
Nr *)	100,9	107,6	94,3	89,6
CV rec.	102,0	118,6	109,8	50,7
CM rec.	99,9	112,8	102,9	44,3

*) Număr mediu scriptic al personalului muncitor

După cum se constată, în decursul perioadei, volumul de desfacere în expresie valorică a înregistrat o fluctuație puternică, obiectiv determinată. Nivelul planificat al acestui indicator a fost depășit an de an, ceea ce a făcut posibil ca, pe baza bilanțului, să rezulte posibilitatea unei cote procentuale de suplimentare a retribuției (Rs) care nu reflectă întotdeauna efortul real — ducînd uneori la încasarea nejustificată a unor sume de bani — și care diferă sensibil de indicele economiei de muncă:

	1976	1977	1978	1979	1980
Rs (%)	5,6	7,9	7,2	3,6	8,2
IEM (%)	5,6	4,1	2,3	6,7	2,9

Indicatorul propus, excluzînd factorii de excepție care pot influența îndeplinirea planului, exprimă măsura în care pentru realizarea volumului de desfacere, bazele județene au utilizat eficient resursele materiale și de muncă. El face ca unitățile să fie interesate într-o **cît mai substanțială diminuare a cheltuielii specifice pe unitatea de desfacere**, atît cu munca vie (retribuții, impozite, asigurări sociale), cît și cu cea materializată (materiale, amortismente, dobinzi penalizatoare, transporturi), întrucît în funcție de această diminuare se diminuează acordarea retribuției și sporul respectiv. Este de presupus că bazele vor acorda, ca atare, o atenție mult sporită unei analize concrete și permanente a cheltuielilor, eliminării celor neeconomice, evitării unei dispersări nejustificate a materialelor în economia județului, colaborînd activ, în acest sens, cu unitățile producătoare și beneficiare.

Cred că dacă s-ar experimenta, timp de un semestru, aplicarea acestui indicator (menținîndu-l în paralel pe cel actual — volumul de desfacere) la cîte două baze de gradele I, II și III (pentru a cuprinde o mai mare varietate de situații), s-ar putea obține o sinteză concludentă pentru fundamentarea unei decizii de către conducerea M.A.C.F.

Gheorghe MIHAI
 directorul bazei județene de
 aprovizionare tehnico-materială
 Prahova

**Mecanismul economico-financiar:
funcționalitate — eficiență**

**TEHNICA MODERNĂ
DE CALCUL
ÎN SPRIJINUL
ACTUALIZĂRII
PREȚURILOR**

*O aplicație pentru
determinarea operativă
a influențelor modificării
prețurilor de producție
și de livrare la materii prime
și materiale*

ROLUL important ce revine sistemului de prețuri în cadrul noului mecanism economico-financiar — atât ca etalon de măsurare a eficienței producției, investițiilor și comerțului exterior, cât și ca pirghie de stimulare a proceselor economice avansate — presupune implicit o anumită elasticizare a prețurilor. Pentru a exprima corect eforturile depuse de întreprinderi în obținerea rezultatelor economice finale, ca și pentru a orienta producția și consumul în direcțiile stabilite prin plan, prețurile trebuie să reacționeze prompt la schimbările mai importante ce survin în condițiile de producție și de desfacere, atât din interiorul țării, cât și pe piața mondială. Cu alte cuvinte, prețurile practicate în circuitul dintre unitățile economice, adică prețurile de producție și de livrare trebuie să se modifice mai frecvent decît eram obișnuiți pînă acum.

Criticînd imobilismul manifestat în minuirea prețurilor de producție și de livrare în cincinalul trecut, la plenara din decembrie 1980 a C.C. al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că pentru a ști exact cît ne costă un produs, în ce măsură producția este cu adevărat rentabilă și la ce nivel ne situăm comparativ cu realizările obținute pe plan mondial, va fi necesar ca anual să modificăm prețurile de producție și de livrare la o serie de produse.

MODIFICAREA prețurilor de producție și de livrare, chiar la un număr limitat de produse, necesită însă calcule deosebit de laborioase, deoarece odată cu aplicarea noilor prețuri trebuie recalculați și indicatorii economici și financiarî din planurile întreprinderilor, centralelor și ministerelor. Cînd amploarea modificărilor este mai mare și cuprinde ramuri întregi sau toată producția materială, acțiunea de determinare a noilor prețuri și de recalculare a planurilor economice și financiare devine extrem de voluminoasă și necesită o perioadă îndelungată pentru realizare, existînd adesea riscul ca unele prețuri noi să se „învechească” încă înainte de a fi aplicate. În aceste condiții, ținînd seama pe de o parte de necesitatea obiectivă a modificării mai frecvente a prețurilor, iar pe de altă parte de numărul mare și în continuă creștere al prețurilor practicate în

economia națională (cca. 7-8 milioane în prezent), singura modalitate pentru realizarea în timp util a modificărilor de prețuri și a recalculării planurilor unităților economice o constituie utilizarea metodelor economico-matematice și a tehnicii electronice de calcul în prelucrarea informațiilor de prețuri.

În ultimii ani au existat preocupări pentru realizarea unor aplicații pentru prelucrarea automată a informațiilor de prețuri, preocupări concretizate într-o aplicație pentru determinarea operativă a influențelor modificării prețurilor de producție și de livrare la materii prime și materiale asupra prețurilor celorlalte produse, precum și asupra indicatorilor economico-financiarî la toate nivelele de conducere a producției. Aplicația a fost realizată experimental în anul 1980 de către un colectiv din Comitetul de Stat pentru Prețuri, în colaborare cu Institutul de cercetări pentru finanțe, circulație monetară și prețuri și Centrul de calcul al CENTROCOOP. Concepția aplicației are la bază interdependența ce există între prețurile diferitelor produse datorită legăturilor tehnologice ce au loc în fabricația lor, care face ca modificarea prețurilor la anumite produse să se propage asupra costurilor (prețurilor) celorlalte produse pe întregul flux tehnologic: materii prime — produse intermediare — produse finale, adică ca influență directă, cît și sub forma conexiunii inverse (produse finale — produse intermediare — materii prime).

Informațiile necesare realizării aplicației se găsesc în cea mai mare parte calculate în planul costurilor la toate întreprinderile (CP 1, CP 2, CP 3 și CP 4). Calcule speciale sînt necesare numai pentru defalcarea cheltuielilor indirecte pe principalele materiale, combustibili, energie, retribuții, amortizări. Pentru a se asigura reprezentativitatea necesară a rezultatelor, informațiile de intrare se referă la toate produsele nominalizate în plan la nivelul întreprinderilor, astfel încît acestea să reprezinte cel puțin 70-80% din valoarea producției marfă a întreprinderii și respectiv centralei.

INFORMAȚIILE de intrare pentru fiecare produs se înscriu într-un formular tipizat, care cuprinde date de identificare (denumirea ministerului, centralei, întreprinderii, grupei de produse, denumirea și codul produselor); date privind sursele de aprovizionare (cantități totale, din care producție internă și importul), costurile totale și pe elemente primare, date privind prețurile (preț de producție, preț de livrare, preț cu amănuntul, beneficiu, impozit, rabat comercial); date privind importul (cantitățile totale și pe relații, prețuri externe de import, prețuri interne de livrare a importului, cursuri de revenire); date privind destinația producției (producție, investiții, export, fondul pieței, alt pe total, cît și pe principalii beneficiari (ministere).

Pe baza informațiilor de intrare cuprinse în formularul tipizat (fișa produsului), la centrul de calcul care asigură exploatarea aplicației se constituie două fișiere distincte de date: un fișier de constante și un fișier ce cuprinde materiile prime, materialele, combustibili, energia și colaborările ce intră în componența fiecărui produs. Toate prelucrările ulterioare se bazează pe informațiile din aceste fișiere.

Informațiile de ieșire sînt redată astfel:

L.1. — Lista sortimentelor din producția internă, în care se includ toate datele referitoare la sortimentele nominalizate de la întreprinderile producătoare, grupate pe întreprinderi, centrale și ministere. Pentru fiecare sortiment în listă se specifică: denumirea, codul, unitatea de măsură, cantitatea totală fabricată, din care producția marfă, prețul de producție, prețul de livrare, prețul cu amănuntul, costul total și pe principalele elemente, rentabilitatea etc.

L.2. — Lista sortimentelor din import, care cuprinde: denumirea, codul, unitatea de măsură, cantitatea totală și pe relații, prețul extern al importului, prețul intern de livrare;

L.3. — Lista principalelor materii prime, materiale, combustibili, energie și colaborări care intră în componența tuturor sortimentelor din L.1., grupate similar acestora.

Pentru toate aceste trei liste se folosesc informațiile din fișierele constituite, transpuse fără prelucrare.

L.4. — Lista sortimentelor medii pe ministere, cuprînzînd: denumirea, codul, unitatea de măsură, cantitatea totală, din care marfă, prețul de producție, prețul de livrare, cost total, din care aferent producției marfă, rentabilitatea totală, din care aferentă producției marfă.

L.5. — Lista grupelor de produse (medii) pe ministere, care include: denumirea grupei, codul, cantitatea totală, din care marfă, prețul de producție, prețul de livrare; costul total, din care aferent producției marfă, rentabilitatea totală, din care aferentă producției marfă, cursul de revenire la export pe relații.

L.6. — Lista principalilor indicatori economici pe centrale și ministere: denumirea și codul centralei, valoarea producției marfă în prețuri de producție și în prețuri de livrare, precum și costurile, cheltuielile materiale, retribuțiile, rentabilitatea —

toți acești din urmă indicatori fiind prezentați atît pe total producție fabricată, cît și numai pentru producția marfă.

Prin agregarea acestor indicatori pe centrale se obține o structură similară la nivelul ministerelor. Aplicația funcționează pe baza informațiilor din fișierele inițiale și a impulsurilor primite din afară, sub forma unor indici privind modificarea prețurilor materiilor prime și materialelor. Fiecare produs cuprins în aplicație are în fișier preț de producție, preț de livrare și costuri. În cazul modificării oricăreia din aceste elemente rezultă un indice: Ipp, Ipl sau Ic*). Pentru unele dintre produse care nu au în fișier toate aceste elemente (de exemplu: importurile, care au numai prețuri de livrare, precum și produsele fabricate și consumate în cadrul întreprinderilor integrate au numai costuri) s-a găsit posibilitatea substituirii acestora cu elementul existent, astfel încît indiferent dacă este vorba de modificarea prețurilor de producție, a prețurilor de livrare sau a costurilor, să se acționeze pe baza soluției generale.

În ipoteza modificării prețurilor la anumite materii prime și materiale, pe baza impulsurilor date sub forma indicilor de modificare respectivi, în urma unor procese iterative de calcul se determină influențele acestor modificări, atît asupra datelor unitare referitoare la produsele cuprinse în aplicație, cît și asupra indicatorilor economici ai centralelor și ministerelor (L.1—L.6).

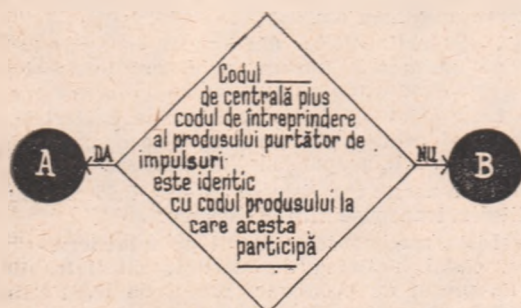
Desfășurarea operațiunilor de calcul pentru realizarea aplicației se face în următoarea succesiune:

— **Precizarea impulsurilor și restricțiilor.** Pe baza prețurilor modificate pentru unele materii prime și materiale se calculează indicii respectivi care vor acționa ca impulsuri. Totodată, se precizează limitele minime și maxime de rentabilitate pe grupe de produse, centrale și ministere.

— **Determinarea influențelor asupra costurilor.** Acționînd prin codurile produselor purtătoare de impulsuri (materii prime și materiale care au indici de modificare a prețurilor sau a costurilor) se depistează toate produsele a căror fabricație are loc cu participarea acestora.

În același timp, se identifică și valoarea cu care produsele purtătoare de impulsuri participă în cheltuielile materiale ale fiecăruia din celelalte produse (consum specific \times preț) și care se modifică cu indicele produsului respectiv purtător de impulsuri. Dacă în componența unui anumit produs intră mai multe produse purtătoare de impulsuri, valorile corespunzătoare ale participării acestora sînt modificate pe baza indicilor respectivi. După aceasta se face suma valorilor actuale (de plan) și suma valorilor modificate pentru toate produsele purtătoare de impulsuri care participă în costurile produsului în cauză. Diferența dintre cele două valori constituie influența asupra cheltuielilor materiale ale produsului respectiv. Cu influența obținută se recalculează cheltuielile materiale ale produsului, această operațiune efectuîndu-se pentru toate produsele în ale căror cheltuieli materiale se regăsesc produsele purtătoare de impulsuri. De asemenea, cu aceeași influență se recalculează și costurile acestor produse, obținîndu-se costurile modificate în condițiile noilor prețuri ale materiilor prime și materialelor.

Selectarea indicelui (Ipp, Ipl sau Ic) cu care se acționează după cum s-a arătat, poate fi redată pe baza următorului operator:

A. Se acționează (se modifică valoarea cu care participă produsul purtător de impuls) cu Ic. Dacă produsul respectiv nu are costuri, atunci rolul lui este preluat de Ipl.

B. Se acționează cu Ipp. Dacă Ipp nu există, rolul acestuia este preluat de Ipl.

*) Ipp — indicele prețului de producție
Ipl — indicele prețului de livrare
Ic — indicele costurilor de producție

— **Determinarea prețurilor modificate.** Următorul pas al calculului îl constituie determinarea prețurilor modificate pe fiecare produs din fișier. Pentru aceasta se determină rentabilitățile care rezultă în urma modificării costurilor, în condițiile prețurilor actuale. Rentabilitatea astfel obținută se compară cu rentabilitatea minimă dată inițial. În situația în care rentabilitatea calculată este mai mare sau egală cu rentabilitatea minimă nu este cazul ca prețul de producție să fie modificat. În acest caz prețul „modificat” va apare la nivelul prețului de producție actual. În consecință și prețul de livrare „modificat” va fi identic cu cel actual.

Dacă rentabilitatea calculată este mai mică decît cea minimă, se impune modificarea prețului de producție și a celui de livrare. Prețul de producție modificat se determină pe baza costului modificat și a rentabilității minime date. Prețul de livrare modificat se determină pe baza prețului de producție modificat, la care se adaugă impozitul actual (planificat).

— **Determinarea indicilor de modificare a costurilor și prețurilor la produsele influențate.** Prin raportarea costurilor și prețurilor modificate la cele actuale se obțin indicii de modificare ai acestora la produsele influențate, care devin acum produse purtătoare de impulsuri. Evident că numărul acestora este considerabil mai mare decît al produselor la care inițial s-au dat prețuri modificate.

— **Repetarea iterațiilor.** Pe această bază începe o nouă iterație, repetîndu-se toate operațiile arătate: depistarea produselor la fabricația cărora participă produsele purtătoare de impulsuri, identificarea valorilor de participare, selectarea indicelui de acționare, modificarea valorii de participare, determinarea cheltuielilor materiale și a costurilor modificate, determinarea prețurilor modificate și a indicilor corespunzători.

Cu noua serie de indici se trece la o iterație de proporții și mai mari decît precedenta, încît după un număr de iterații majoritatea produselor din fișier devin purtătoare de impulsuri, astfel că practic toate produsele ajung să fie influențate.

Pentru sistarea ciclului de iterații, care poate continua la infinit, s-a stabilit ca procesul de calcul să înceteze în momentul în care diferența dintre costul fiecărui produs la o anumită iterație și costul iterației precedente, raportat la costul iterației anterioare este minimă, adică mai mică decît o valoare convențională „k”, stabilită dinainte.

Prin suita de iterații ce se efectuează se obțin valorile modificate (actualizate) pentru toate informațiile din fișiere, cu unele excepții, de exemplu importurile.

— **Determinarea rezultatelor finale.** Pe baza datelor actualizate din fișier, cu aceleași programe și în același mod se elaborează listele 1—6 în condițiile modificate. Totodată, pe lângă listele menționate se mai scot două situații comparative (L7 și L8) care cuprind pe centrale și respectiv pe grupe de produse următoarele informații: denumirea centralei sau grupei de produse; producția actuală, modificată și indicii de modificare ai acestora; costurile actuale, modificate și indicii de modificare ai acestora; rentabilitatea actuală, rentabilitatea rezultată în condițiile modificării costurilor și rentabilitatea modificată în condițiile costurilor și prețurilor modificate.

Toate aceste date se referă numai la produsele nominalizate (cca. 70—80% din valoarea producției marfă). Pentru restul produselor influențele se determină separat, prin extrapolare, pe baza indicilor din L7 și L8.

BIBLIOTECA de programe (suportul informatic) a aplicației a fost elaborată pe exemplul a două ramuri industriale — industria metalurgică și industria chimică, pentru care au fost culesse datele. Soluțiile fiind însă aceleași, aplicația poate fi extinsă la toate ramurile industriei, precum și la toate ramurile economiei naționale. De asemenea, aplicația poate fi extinsă și asupra celorlalte elemente componente ale prețului — retribuții, venit net etc. prin adaptarea corespunzătoare a programelor și schemelor logice.

La elaborarea aplicației s-a avut în vedere posibilitatea transformării acesteia în subsistem al sistemului informatic al prețurilor (aflat în stadiul de proiectare), asigurîndu-se compatibilitatea necesară cu celelalte elemente ale acestuia, dimensiunîndu-se corespunzător fișa produsului și numărul de caractere rezervate. Aplicația va putea funcționa însă și independent, pînă la realizarea sistemului informatic al prețurilor, integrarea ei ulterioară în cadrul acestuia fiind condiționată de asigurarea datelor cuprinse în fișa produsului.

dr. C. TUDORAN
C. PRIGOREANU

Considerații privind rolul bugetului de stat în repartizarea venitului național

PRIN STRUCTURA sa, prin modul de elaborare a diferitelor sale capitole bugetul de stat reflectă întreaga activitate economică dintr-un an și surprinde principalele tendințe ale fenomenelor economice de pe piața internă și externă. Sint argumente care determină ca, în țara noastră, să se acorde o atenție deosebită fundamentării temeinice a fiecărei poziții din partea de venituri și cheltuieli a bugetului de stat, prin luarea în considerare a multitudinii factorilor de ordin politic, economic și social, cu caracter permanent sau temporar, care acționează într-o anumită perioadă de gestiune. „**Bugetul, sublinia în acest sens tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu trebuie să fie conceput doar ca o simplă reflectare a prevederilor planului, ci să constituie o oglindă elocventă a tuturor fenomenelor și proceselor ce se produc în economie, cu toate implicațiile lor.**”

Corelații în cadrul bugetului de stat

REFLECTAREA în bugetul de stat a situației economice a țării, a factorilor care o influențează într-o perioadă de gestiune de un an, se asigură în practică prin distribuția și redistribuirea venitului național. Bugetul de stat, prin partea de venituri, oferă o imagine asupra activității complexe desfășurate de unitățile din sfera producției materiale, care pot achita obligațiile față de buget numai în condițiile unei activități bune pe linie de producție, de desfășurare a proceselor de aprovizionare etc. Prin partea de cheltuieli bugetul asigură mijloacele financiare destinate lărgirii activităților productive, inclusiv construirea unor obiective noi în industrie, agricultură și în alte ramuri, satisfacerea nevoilor sferei neproductive etc. De fapt, prin intermediul bugetului, sublinia secretarul general al partidului, realizăm evidența și repartitia întregului venit național în direcția investițiilor și dezvoltării societății, în direcția consumului general al populației.

Dezvoltarea și modernizarea industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri ale producției materiale determină creșterea în ritm înalt a venitului național, în special a părții reprezentată de valoarea produsului pentru societate, care este rezultatul direct al sporirii productivității muncii. În aceste condiții are loc și o creștere susținută a veniturilor și deci și a cheltuielilor bugetului de stat. Creșterea veniturilor bugetului de stat se asigură în cea mai mare parte pe seama prelevării unei părți din valoarea produsului pentru societate creat în întreprinderile socialiste. În raport de potențialul economic al întreprinderilor, de gradul de rentabilitate al acestora evoluează și veniturile bugetului de stat. Așadar, creșterea veniturilor bugetului de stat reflectă și mutațiile de ordin calitativ intervenite în aparatul de producție al întreprinderilor, în organizarea producției și muncii, în nivelul de calificare a lucrătorilor și sporirea pe această cale a valorii produsului pentru societate. Semnificative în acest sens sînt datele referitoare la dinamica venitului național în comparație cu evoluția veniturilor bugetului de stat. Astfel, în anul 1978 volumul venitului național a crescut în țara noastră de 4,91 ori față de 1960, iar al veniturilor bugetului de stat de 5,17 ori. Deci, creșterea venitului național constituie suportul creșterii accelerate și a veniturilor bugetului de stat. De fapt, se remarcă o creștere mai accelerată a veni-

turilor bugetului de stat față de creșterea venitului național. Această situație reflectă sporirea susținută a venitului național, în special pe seama părții reprezentată de valoarea produsului pentru societate. Totodată, dinamica veniturilor bugetului de stat pune în lumină și o anumită concepție în ceea ce privește legăturile întreprinderilor cu bugetul de stat, pe linia prelevării unor venituri și acoperirii unor nevoi pentru lărgirea activității unităților socialiste. Așa, de exemplu, în condițiile asigurării lărgirii producției întreprinderilor pe seama finanțării de la buget, și veniturile sînt mai mari, intrucît unitățile socialiste rețin la dispoziția lor în mai mică măsură unele părți ale valorii produsului pentru societate. Pe de altă parte, trecerea la autofinanțarea întreprinderilor presupune unele implicații și în ceea ce privește modul în care se asigură legăturile acestora cu bugetul statului — în sensul că întreprinderile varsă numai venituri nete și rețin din beneficiu fondurile necesare lărgirii activităților economice și sociale. În același timp, întreprinderile nu mai primesc de la bugetul de stat fonduri pentru investiții destinate lărgirii și modernizării producției.

La aprecierea semnificației creșterii veniturilor bugetului de stat este necesar să se țină seama și de faptul că în această perioadă au fost adoptate importante măsuri privind perfecționarea mecanismului economic, măsuri care vizează îmbunătățirea repartizării beneficiilor, trecerea la autofinanțarea întreprinderilor etc. Trecerea la noul mecanism economico-financiar în țara noastră determină unele mutații și în ceea ce privește locul și rolul diferitelor venituri primare și secundare formate cu ajutorul bugetului de stat. Ca instrument al distribuirii venitului național, bugetul de stat mijlocește trecerea unor venituri primare formate în unitățile socialiste la dispoziția statului socialist. În practică, deci, bugetul de stat este instrumentul principal prin care statul, în calitate sa de proprietar al mijloacelor de producție, preia o parte a valorii nou create în întreprinderile sale. Veniturile primare ale statului sînt cuprinse în buget pe calea prelevării către societate a unei părți din valoarea producției nete, a impozitului pe circulația mărfurilor, a vîrsămintelor din beneficii, a prelevării sub diferite forme a unor părți ale venitului net al cooperativelor agricole de producție și ale cooperației meșteșugărești și de consum, a primelor de asigurare etc. Prin partea de venituri, bugetul de stat preia și unele venituri primare ale populației pe calea impozitelor și taxelor.

Prin partea de cheltuieli, bugetul de stat asigură redistribuirea venitului național prin dirijarea veniturilor concentrate la dispoziția statului către satisfacerea unor nevoi ale economiei naționale, atît pe linia creării de noi capacități de producție, pentru modernizarea celor existente, cît și pe linia finanțării activităților din sfera neproductivă. Între cheltuielile pentru finanțarea economiei naționale, pe de o parte, și cheltuielile pentru finanțarea acțiunilor social-culturale, cheltuielile de administrație și cheltuielile pentru apărare, pe de altă parte, au loc mutații, în sensul că ultima categorie de cheltuieli sporește sub raportul volumului și se diversifică sub raportul diferitelor nevoi satisfăcute pe această cale.

Astfel, cheltuielile pentru finanțarea acțiunilor social-culturale înregistrează o dinamică accelerată și satisfac o gamă largă de nevoi ale populației pe linie de învățămînt, cultură, sănătate, sport etc. De asemenea, prima categorie de cheltuieli asi-

gură înfăptuirea reproducției lărgite în condițiile în care în acest scop și întreprinderile formează fondurile proprii de dezvoltare. Obligația întreprinderilor de a restitui către societate fondurile puse la dispoziție pentru dezvoltarea diferitelor activități productive și social-culturale determină unele mutații și în ceea ce privește volumul și destinația cheltuielilor concentrate prin bugetul de stat în categoria mare a cheltuielilor pentru finanțarea economiei naționale.

Modificări în mecanismele bugetare

ÎN CE PRIVEȘTE aprecierea rolului bugetului de stat ca instrument al redistribuirii venitului național există orientări și puncte de vedere diferite. Uneori, se încearcă să se delimiteze redistribuirea financiară de redistribuirea economică. Reținând această idee, unii autori au susținut că bugetul nu participă în procesul repartitiei primare a venitului național, ci servește ca instrument de centralizare a veniturilor primare, ceea ce nu micșorează cu nimic rolul său considerabil în desfășurarea reproducției lărgite. Așadar, după această opinie, bugetul nu participă la distribuirea primară, dar centralizează veniturile primare, are rol important în desfășurarea reproducției lărgite prin cheltuielile pentru finanțarea economiei naționale, dar nu realizează decât o redistribuire financiară și nu economică.

Neajunsurile în aprecierea rolului bugetului în redistribuirea venitului național izvorăsc din faptul că veniturile primare, inclusiv veniturile primare ale statului, apar la locul de producere a venitului național, în cadrul unităților socialiste de stat. Ele îmbracă această formă de venituri primare din momentul încasării contravalorii mărfurilor expediate și a serviciilor prestate, al defalcării lor și până ce ajung în bugetul statului, unde se despersionalizează și apar ca simple venituri bugetare. Din acest moment, ele se constituie ca venituri secundare, care pot servi pentru lărgirea producției sau pentru satisfacerea unor nevoi sociale ale membrilor societății.

Pentru reliefaarea însă mai pe larg a semnificației bugetului de stat ca instrument al redistribuirii venitului național, după opinia noastră sînt necesare unele precizări, și anume:

a) În primul rînd, bugetul de stat, în totalitatea sa, este un instrument al redistribuirii venitului național, alături de mecanismul de formare a veniturilor și de finanțare a cheltuielilor, cît și prin natura acestora. Prin urmare, nu se poate admite că numai o parte a veniturilor sau numai o parte a cheltuielilor se includ în redistribuirea venitului național, iar altă parte sînt în afara acestui proces.

b) Ca urmare, prelevarea către societate a unei părți din valoarea producției nete, impozitul pe circulația mărfurilor și cotele părți din beneficii trebuie privită ca proces de constituire a unor venituri primare ale statului, care, în calitate de principal proprietar asupra mijloacelor de producție, participă la distribuirea primară a venitului național; intrate în buget aceste venituri se despersionalizează și, indiferent de cheltuielile efectuate pe seama lor, participă la procesul de redistribuire. În consecință și cheltuielile pentru finanțarea economiei naționale, chiar dacă au ca sursă veniturile primare provenite din sectorul socialist de stat, reprezintă o componentă a redistribuirii venitului național.

c) De asemenea, trebuie ținut seama de faptul că bugetul de stat este un canal de redistribuire nu numai a veniturilor primare, dar și a unor venituri ce rezultă dintr-o altă redistribuire. Totodată, deși bugetul este principalul instrument al redistribuirii, el nu este singurul, iar rolul și semnificația lui în acest proces pot fi înțelese numai în strînsă legătură cu celelalte canale de redistribuire a venitului național: credite, prețuri, servicii, comerț exterior etc.

Experiența fărăi noastre arată rolul deosebit al bugetului de stat în procesul de redistribuire a venitului național. Aceasta se află în strînsă legătură cu exercitarea de către statul socia-

list a funcției sale economico-organizatorice și cultural-educative. Creșterea rolului economic al statului socialist, evoluția funcțiilor sale în etapa actuală determină anumite schimbări de ordin cantitativ și calitativ și în ceea ce privește redistribuirea venitului național cu ajutorul bugetului. Sub aspect cantitativ, deosebit de semnificative pentru rolul bugetului în redistribuirea venitului național sînt datele din tabel.

Pînă în anul 1969, cînd s-a trecut la aplicarea noilor reglementări privind folosirea beneficiului planificat și peste plan, a măsurilor referitoare la perfecționarea sistemului de finanțare și creditare a economiei etc., o parte mai mare a venitului național a fost redistribuită prin bugetul de stat. Așa, de exemplu, în anul 1969 față de anul 1950, venitul național a crescut de circa 5,7 ori, iar veniturile bugetului de stat de 7,4 ori, ajungînd să se redistribuie aproximativ 3/4 din totalul venitului național. Aceste date pun în evidență unele tendințe de centralism excesiv, manifestate în economia noastră, criticate la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din decembrie 1967 și înlăturate prin măsurile aplicate ulterior. Această situație ne este convingător demonstrată de scăderea ponderii veniturilor bugetului de stat în venitul național de la 75,1 la sută în anul 1969, la 62,9 la sută în anul 1970, la circa 66 la sută în anul 1975 și la aproape 65 la sută în anul 1978. Cu toate acestea, după opinia noastră, nu se poate trage concluzia că pentru etapa actuală se va reduce rolul bugetului de stat în procesul de redistribuire a venitului național.

	1950	1960	1970	1975	1978
În procente față de 1960					
Venitul național	100	268,0	599	10 ori	13 ori
Bugetul de stat (venituri)	100	291,5	668,0	12 ori	15 ori
În procente față de total venit național					
Bugetul de stat (venituri)	58,3	59,7	62,9	65,9	64,8

Sursa: Calculat pe baza Anuarului Statistic al R.S. România și alte documente oficiale.

Etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate presupune unele mutații și în ceea ce privește rolul bugetului de stat în redistribuirea venitului național. În această etapă, pe prim plan trec, în tot mai mare măsură, elementele de ordin calitativ, care pun în evidență o întărire a democratismului vieții economice, o creștere a atribuțiilor verigilor de jos în luarea deciziilor. În consecință, partea din venitul național ce va fi redistribuită prin buget, deși nu se va reduce în raport cu perioadele anterioare, totuși nu va crește în aceeași proporție în venitul național, ceea ce va însemna reducerea ei în mărime relativă. Totodată, o parte mai mare a plusprodusului creat în unitățile productive va rămîne la dispoziția acestora, în scopul lărgirii activității lor.

În ceea ce privește redistribuirea venitului național, în această etapă se conturează două tendințe: pe de o parte, creșterea autonomiei întreprinderilor și lărgirea atribuțiilor acestora în folosirea beneficiului planificat și peste plan și a altor fonduri necesare activității lor, determină ca o parte mai mică a venitului național să intre în procesul redistribuirii prin bugetul de stat. Pe de altă parte, satisfacerea unor nevoi diversificate ale membrilor societății, într-o proporție tot mai mare pe seama bugetului de stat, determină o creștere a cheltuielilor social-culturale și, deci, și o sporire a părții din venitul național ce intră în procesul redistribuirii. Așadar, modul de formare a veniturilor bugetului de stat, precum și tendințele din cadrul cheltuielilor bugetare pun în evidență unele schimbări calitative ale rolului bugetului în redistribuirea venitului național.

dr. Constantin BĂRBĂCIORU

Craiova

Inventar

DE MAI BINE de trei ani ne adresăm organelor competente să ne ajute pentru a rezolva modul de scoatere din folosință a animalelor de tracțiune accidentate. Fără nici un rezultat însă. În vara anului 1978, ca urmare a intervențiilor noastre, dosarele de casare a animalelor de tracțiune accidentate au fost verificate de o comisie din care au făcut parte și delegați ai Ministerului Aprovizionării și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe; comisia a constatat că faptele sînt reale și că nu există aspecte delicioase în această problemă. În perioada celor trei ani (1978-1981) numărul vitelor de tracțiune accidentate, și deci sacrificate fără a fi amortizate integral, a crescut la aproximativ 100 de capete (în valoare de circa 500 mii lei). S-au valorificat pieile și carnea, sumele rezultate au reintregit resursele de finanțare a investițiilor, dar animalele continuă să figureze în efectivul prezent al întreprinderii, deoarece nu s-au primit aprobările solicitate.

La data de 31 august s-a încheiat anul forestier. Odată cu inventarierea masei lemnoase, se procedează și la inventarierea mijloacelor fixe și deci și a animalelor de tracțiune. Vom fi puși în situația de a considera lipsă la inventar cele 100 de vite, deoarece actele normative în vigoare care reglementează inventarierea patrimoniului nu ne permit să inventariem 100 de dosare în locul celor 100 de vite. Practic, nu știm cum să procedăm.

Constantin DAVID

șef serviciu la I.F.E.T. — Piatra Neamț

Indicatori

UNA din condițiile esențiale ale folosirii raționale a terenurilor este cunoașterea cu cea mai mare exactitate a mărimii și structurii fondului de terenuri pe categorii de folosință și de gospodărie. Pentru anumite categorii de folosință este necesar să se urmărească separat, printr-un sistem de evidență corespunzător, anumite particularități ale acestora. Astfel, pentru terenul arabil este necesar să se cunoască structura acestuia pe tipuri de sol, grad de mecanizare, grad de eroziune etc. pe fiecare categorie de gospodărie în parte. De asemenea, pentru plantații pomicole este necesar să se cunoască structura plantațiilor pe specii, numărul de pomi plantați în masiv și numărul de pomi răzleți, suprafața plantațiilor intensive și superintensive pe specii și categorii de gospodărie.

În cadrul indicatorilor ce caracterizează fondul de terenuri, la nivelul consiliului popular propun să se urmărească cu precădere pe total și pe categorii de unități următorii indicatori: suprafața agricolă; ponderea suprafeței agricole în suprafața totală; suprafața arabilă; ponderea suprafeței arabile în suprafața agricolă; structura suprafeței agricole; structura suprafeței neagricole; creșterea suprafeței agricole sau arabile; aprecierea economică a terenurilor agricole.

Gh. FRAȚILĂ

Academia de Studii Economice

ECOURI

Apa — sursă vitală

ARTICOLUL „O valoroasă sursă de materii prime și energie”, apărut în nr. 23 al „R.E.”, a fost analizat cu atenție în cadrul direcțiilor din ministerul nostru. Într-adevăr, în industria metalurgică rezultă reziduuri și nămoluri cu conținut de metale utile, a căror valorificare constituie o sursă potențială. În general, aceste resurse sînt inventariate, iar tehnologia de valorificare cercetată și aplicată. În acest sens putem exemplifica că soluțiile acide de la decapare de la întreprinderea „Laromet” din București, conținând cupru, sînt neutralizate, iar precipitatul cu conținut de cupru este expedit la întreprinderea minieră Zlatna pentru recuperarea cuprului. Șlamul de la stingerea umedă a cocului la C.S. Galați, C.S. Hunedoara și C.S. Reșița se recuperează și se utilizează drept combustibil la aglomerarea minereurilor de fier; se recuperează, de asemenea, și șlamul de la epurarea fină a gazului de furnal și se aglomerează în amestec cu minereurile de fier; și șlamul de la epurarea gazului de convertizor se aglomerează în amestec cu minereurile de fier; tunderul de la toate laminarele din unitățile siderurgice se recuperează și se aglomerează în amestec cu minereurile de fier.

Pentru refolosirea tuturor elementelor utile ce rezultă de la epurarea apelor din industria metalurgică, se au în vedere o serie de alte măsuri și tehnologii ca, de exemplu, recuperarea tunderului uleios rezultat de la laminarele de țevi de la Roman și Iași; valorificarea nămolului rășu rezultat la fabricarea aluminei de la Tulcea și Oradea; recuperarea KOH din apele reziduale de la fabricarea hidrogenului de la Combinatul de oțeluri speciale din Tîrговиște.

Z. BORLOVAN

director în Ministerul Industriei Metalurgice

★

SINTEM de acord cu cele cuprinse în articolul „O valoroasă sursă de materii prime și energie” apărut în numărul 23 al „R.E.”. Unitățile de gospodărie comunală subordonate comitetelor executive ale consiliilor populare județene care au sarcina epurării apelor uzate pe teritoriul localităților urmăresc asigurarea proiectării, realizării investițiilor și a buneii exploatare a acestora conform sarcinilor ce le revin prin plan, urmărindu-se valorificarea potențialului energetic al nămolurilor reținute prin obținerea de biogaz.

În ce privește utilizarea nămolurilor ca îngrășămint, există încă rețineri atît din partea unităților agricole, care nu au mijloacele de transport necesare, cit și din partea organelor sanitare, care nu permit utilizarea nămolurilor decît în condițiile eliminării complete a agenților patogeni, stadiu pe care — cu actualele tehnologii — nu-l putem asigura deocamdată.

Horia Iacob TEIUȘAN

director în Comitetul pentru problemele consiliilor populare

MATERIALUL „Pădurile, protectoare ale bazinelor hidrografice”, din „R.E.” nr. 23, se înscrie pe linia preocupărilor ce există pe plan mondial pentru conservarea și protecția mediului înconjurător. În țara noastră, în ultimii 20 de ani, a existat o deosebită preocupare de menținere a proceselor ecologice, de protecție a solurilor și de regenerare a celor afectate de diverse procese de degradare.

Într-adevăr, așa cum semnaleză autorii, în zonele colinare și de munte, datorită reliefului frământat, întinse suprafețe de teren agricol se află în pantă, fiind astfel expus eroziunii dacă nu se aplică în exploatarea lor cele mai corespunzătoare tehnologii. Considerăm însă că prima măsură de a preveni eroziunea solului nu o constituie împădurirea, prioritară fiind alte măsuri agrobiologice: executarea lucrărilor agricole de-a lungul curbilor de nivel, culturi în fișii sau cu benzi înierbate, reducerea pantei prin terasare, sistematizarea pășunatului pe parcele, lucrări de preluare și dirijarea apelor în exces etc.

Este adevărat că în prezent sînt terenuri în pantă aflate într-un stadiu de erodare a solului avansat și că o parte din acestea nu mai pot fi valorificate decît prin plantații forestiere. De altfel, în cincinalul 1976-1980 s-au prelat de către agricultură pentru împădurire peste 35 mii ha, iar acțiunea de identificare a unor astfel de terenuri continuă, astfel că și pe viitor se vor mai realiza plantații de protecție.

Filip GHINEA

directorul Direcției de fond funciar și cadastru

★

REFERINDU-NE la articolul „Economicitatea transportului pe apă”, apărut în nr. 23 al „R.E.”, subliniem că în ultimii ani s-au luat măsuri pentru valorificarea superioară a potențialului de transport al căilor navigabile interioare: construcția și dezvoltarea unor importante obiective economice riverane; proiectarea și începerea construcției unor canale de navigație interioară.

Datele orientative la nivelul etapei finale (anul 2020) se prezintă astfel: lungimea totală a rețelei de căi navigabile interioare va fi de circa 3 047 km; traficul total va fi cuprins între 61,7 și 75,9 milioane tone; numărul localităților deservite de această rețea va fi de circa 50 orașe și municipii.

Dacă în cincinalul 1971/1975 creșterea volumului de transport pe Dunăre a fost de numai 2 milioane tone, în cincinalul 1976-1980 creșterea a fost de 5,6 milioane tone. Cu toate aceste creșteri, este reală afirmația că există încă mari posibilități nefolosite în transportul unor categorii de mărfuri. Necuprinderea la transport a curenturilor de marfă, menționate în articol, sînt o urmare a faptului că prima etapă a optimizării transporturilor a avut la bază sarcina minimizării cheltuielilor totale de transport. În etapa actuală este în curs de definitivare un nou program care include și minimizarea consumului energetic și, în special, a celui de energie provenită din hidrocarburi.

C. ALEXANDRESCU

directorul Departamentului transporturilor navale

pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

ADAPTAREA STRUCTURILOR ORGANIZATORICE LA EXIGENȚELE EFICIENTIZĂRII PROCESULUI DE CONDUCERE

INDUSTRIA cărbunelui din România — căreia îi revin în prezent sarcini sporite în asigurarea bazei energetice și de materii prime a economiei naționale — este caracterizată printr-un puternic proces de dotare cu tehnică modernă, de mecanizare a principalelor procese cu volum mare de muncă, de introducere a noi metode de organizare a muncii, a conducerii și a producției, de creștere continuă a nivelului de viață al minerilor.

În bazinul Văii Jiului producția de cărbune urmează să atingă, până în 1985, nivelul de 15—16 mil. tone/an. În acest scop se vor dezvolta minele existente și vor fi deschise mine noi. În cadrul unui program național de mecanizare, minele vor beneficia de o amplă reechipare, în care își găsește loc și dotarea impusă de promovarea informaticii, element indispensabil al perfecționării organizării și conducerii producției. Minele viitorului vor avea — ca o caracteristică esențială, calitativă — un sistem de conducere automatizat.

Orientări în organizarea unui sistem automatizat de conducere

ÎN STABILIREA accepției pentru noi, a termenului de „automatizare a conducerii” am ținut seama de sarcina stabilită prin documentele de partid privind introducerea largă a sistemelor de prelucrare automată a datelor, care conferă conducerii un important atribut științific prin rigoarea unui instrument adecvat pregătirii, aplicării și urmăririi realizării deciziilor. De aici s-a desprins și cerința ca sistemul automatizat de conducere a Combinatului minier Valea Jiului să se coreleze cu macrosistemele de conducere automatizată (planificarea și urmărirea realizării planului, conducerea în profil departamental, conducerea în profil teritorial, sisteme speciale de conducere).

Considerăm, de asemenea, că sistemul automatizat de conducere trebuie să oglindească componentele principale, natura și amploarea procesului de conducere, sarcinile acestuia la nivelul combinatului și al unităților, în condițiile specifice ale exploatarei în subteran. Este, deci, nevoie de o perspectivă globală asupra funcționării minei. Analiza arborelui de conducere generală (fig. 1) oferă unele elemente de orientare pen-

Fig. 1

tru domeniile și activitățile la care trebuie elaborate și implementate proiecte informatice.

Un alt element rezultă din numărul și amplasarea în teritoriu a unităților din subordinea combinatului: 17 unități de extracție, un sector de extracție la suprafață, 3 instalații de preparare, 4 unități de transport auto, 3 unități de transport c.f., 2 întreprinderi de construcții-montaj, o întreprindere de reparații și întreținere utilaj minier, un institut de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare, un atelier de proiectare tehnologică, o bază de aprovizionare, laborator central ș.a. Această ne-a sugerat numărul și structura organizațională a unităților de informatică, necesitatea unui aport mai mare și mai rapid din partea acestora la bunul mers al întreprinderilor fiind determinată de factori de ramură cum sînt nevoia creșterii rapide a producției, condițiile specifice de muncă în subteran, volumul important al fondurilor antrenate, numărul mare de lucrători încadrați, condițiile geologice de exploatare tot mai grele ș.a.

În organizarea unităților de informatică s-a pornit și de la premisa că ele trebuie să fie pionii descentralizați ai unui sistem unitar și omogen, coordonat metodologic și îndrumat funcțional de către centrul de calcul al combinatului. S-a urmărit deci prezența generală, dar corelativă a formațiilor de informatică la toate unitățile combinatului, indiferent de profil sau de statutul juridic al acestora. Concepute ca niște compartimente de conexiune, de integrare, dar și cu rolul de a provoca schimbări structurale capabile să sporească eficiența activității, unitățile de informatică au ca obiectiv principal furnizarea de informații pentru conducerea minei, a combinatului, a teritoriului și a ramurii.

Combinatul minier Valea Jiului beneficiază acum, în această privință, de rezultatele unor eforturi conjugate depuse de-a lungul a peste 10 ani. Avem în total 16 stații și 3 oficii de calcul (acestea din urmă, la unitățile al căror profil diferă de cel minier și unde problemele de proiectare și implementare sînt deosebite, date fiind cerințele specifice).

Stațiile și oficiile de calcul funcționează în subordinea unităților economice de care aparțin — formulă determinată, pe de o parte, de necesitatea de a asigura conducătorului minei toate instrumentele de comandă și control, iar pe de altă parte de faptul că unitățile au o bază tehnico-materială, condiții sociale, de cadre și un potențial administrativ de care centrul de calcul, ca unitate fără personalitate juridică și fără aparat propriu, nu dispune. În ce privește subordonarea nemijlocită în cadrul întreprinderii miniere, asistăm la un proces evolutiv care, de regulă, a început cu delegarea de conducere acordată contabilului-sef și apoi transferarea acesteia, pe măsură trecerii accentului de pe lucrările de gestiune economică pe cele de conducere a producției.

În etapa de perspectivă mutațiile vor fi mai ales de ordin calitativ. În cursul cincinalului actual, informatica la nivel de întreprindere miniere va căpăta noi valențe prin extinderea preocupărilor de realizare a aplicațiilor informatice în toate domeniile de activitate, transpunerea aplicațiilor pe baze de date și exploatare în sistem conversațional, utilizarea sistemului de teleprelucrare a datelor, introducerea sistemelor de conducere automatizată a proceselor tehnologice prin utilizarea calculatoarelor de proces, dispecerizarea minelor.

Practica noastră organizatorică evidențiază convingător necesitatea ca unitățile de informatică să se înscrie cu eficiență crescînd în contextul perfecționării structurilor organizatorice, ca aria lor de activitate să se lărgască permanent. Creșterea rolului lor de propulsor al tehnicii noi, întărirea relațiilor de complementaritate față de compartimentele din structura întreprinderilor, necesitatea coparticipării la conducerea proceselor de producție cu ajutorul calculatoarelor, automatizarea crescîndă a minelor, orientarea spre telematică (integrarea televiziunii industriale, a telegizmetriei și altor instalații de transmitere și prelucrare a datelor), nevoia permanentei perfecționări a propriei activități reprezintă temeiurile pe care sînt clădite obiectivele concrete și programele de lucru ale unităților noastre de informatică în perioada 1981—1985. Efortul pe care-l depunem în acest sens este alimentat de convingerea că puține sînt industriile în care necesitatea sprijinirii conducerii de către cadre cu un grad substanțial de specializare în informatică și o formare adecvată în profilul ramurii ar fi mai evidentă decît în minerit.

Structurarea organizatorică a întreprinderilor miniere

ÎN CONCORDANȚĂ cu cerințele și sarcinile concrete ale producției, structurarea organizatorică a minei trebuie să poartă nească de la respectarea unor elemente normative care pot fi grupate în trei categorii:

— elemente normative de nivel republican (numărul și nivelul funcțiilor de conducere, gradul de organizare, numărul și profilul compartimentelor funcționale, dimensionarea ca formație de lucru și încadrarea subunităților de producție);

— elemente normative de nivel ramurii (precizarea compartimentelor funcționale în care urmează să se desfășoare anumite activități legate de domeniile amintite, structurile organizatorice ale subunităților de producție, acordarea unor funcții specifice);

— elemente cu valoare normativă la nivelul unităților combinate (criterii geologice, tehnice și organizatorice de delimitare a sectoarelor de producție). Tot de natură normativă sînt și domeniile de activitate ale întreprinderii, unitar reglementate pe plan republican și anume: planificarea și urmărirea realizării planului; cercetare-dezvoltare, proiectare, investiții și construcții; producție; comercial (aprovizionare, desfacere, transport, import-export, cooperare internă și externă); financiar-contabil (autogestiune și autofinanțare, prețuri, control financiar); personal.

Structurile organizatorice ale întreprinderilor miniere poartă pecetea unei concepții proprii atît cu privire la compartimentele funcționale (structurarea pe orizontală), cît și — mai ales — cu privire la ierarhizarea conducerii producției (structurarea pe verticală). În legătură cu acest din urmă aspect, două elemente ni se par deosebit de semnificative.

În primul rînd, este vorba de existența unui număr variabil de sectoare de producție, cu o structură internă unitar concepută. În cadrul acestor sectoare există formații de lucru conduse de maîstri pe cele 4 schimburi pentru producția de bază (deschideri-pregătiri și lucrări de abataj), ca și formații de lucru complementare (întreținere, mecanici și electricieni). Suprastructura sectorului cuprinde 3—4 posturi tehnico-productive (protecția muncii, topografie, normarea muncii). În plus, fiecare întreprindere minieră are cîte un sector de aeraj, de investiții, mecano-energetic și de transport.

Transpunerea în practică a acestei organizări cu elemente normative, cu subsansamble tipizate și cu structuri modulare a facilitat în cea mai mare măsură pătrunderea automatizării conducerii, a informaticii în general, permițînd, totodată, să se observe și analizeze numeroase interferențe între structurile organizatorice și sistemul automatizat de conducere.

Interdependență orientată spre eficientizare

PUNCTUL COMUN de la care apreciem că trebuie să se lanseze căutarea influenței reciproce dintre automatizarea procesului de conducere și structurile organizatorice este imperativul creșterii eficienței procesului de conducere. Eficientizarea apare ca un complex de probleme ce se rezolvă pe de o parte în structurile organizatorice, respectiv în automatizarea conducerii, luate fiecare separat, iar pe de altă parte în efectul conjugat al interdependenței dintre ele. Structurile organizatorice se perfecționează continuu, prin reducerea numărului de compartimente și raționalizarea utilizării personalului. În același timp, lucrări executate înainte tradițional trec treptat la execuția mecanizată, respectiv automatizată. Se realizează noi produse informatice și se perfecționează proiectele deja aplicate, mergînd pînă la căutarea de soluții pentru luarea automată a unor decizii. Interdependența dintre structuri și informatică se manifestă aici prin amplificarea eficienței rezultate din aplicarea concomitentă și interferența a perfecționărilor în ambele domenii.

Iese în relief faptul că sistemele informatice elaborate în concordanță cu structurile organizatorice nu rămîn pasive, ci conduc la necesitatea introducerii unor schimbări în structurile inițiale, potrivit cerințelor unui sistem automatizat de conducere. Acceptarea acestui fenomen ne apare ca o condiție sine qua non a folosirii cu randament înalt a investițiilor făcute pentru crearea unui sistem automatizat de conducere la o întreprindere carboniferă. Numai astfel conducerea minei devine mai eficientă și mai operativă.

Schimbările importante, provocate de introducerea informaticii, în structura organizatorică a minei nu se produc brusc și la început nu sînt deosebit de vizibile. Acumulările cantitative conduc însă și aici la salturi calitative. Se parcurg mai multe etape succesive, după prioritățile ce decurg din obiectivele stabilite de beneficiarii automatizării conducerii. Astfel, la unitățile Combinatului minier Valea Jiului s-a putut renunța încă de la început la treapta ierarhică intermediară ce o reprezenta atelierul (raionul). Toate sectoarele (secțiile) miniere sînt ne mijlocit structurate pe formații de lucru. Alte schimbări structurale importante, în etapa mai avansată în care ne aflăm, sînt marcate, de exemplu la I.M. Lupeni, prin transformarea stației într-un oficiu de calcul și constituirea unei subunități direc-

productive pentru montarea, exploatarea și întreținerea sistemelor de automatizare și dispecerizare a minei.

Ca efect al interacțiunii dintre cele două sisteme în discuție apar necesitatea și oportunitatea comprimării structurilor atît pe orizontală (comasarea unor compartimente), cît și pe verticală (prin reducerea numărului de verigi organizatorice). Acest fenomen ridică probleme de funcționare complicate, deoarece comprimarea structurilor, concomitent cu raționalizarea personalului, acționează în sens contrar cerințelor principiului interdependenței minime dintre compartimente. Comprimarea conduce la creșterea interdependenței și la strîngerea legăturilor funcționale în ciuda tendinței de autoorganizare a compartimentelor, dar are ca efect deloc neglijabil ridicarea complicității la același grad de importanță în bunul mers al minei.

În procesul de restructurare a compartimentelor apar și alte tendințe contradictorii:

— este necesar să lucrăm cu un personal funcțional tot mai redus, ca urmare se extinde aria fiecărei funcții rămase. Această extindere are însă anumite limite, astfel că generalizarea ei în actualele organisme foarte complexe este aproape imposibilă. În același timp, dacă funcția este destul de simplificată ea candidează la mecanizare (în primul rînd funcțiile de execuție cu munci de rutină);

— atribuțiile întreprinderii dezvoltîndu-se, reducerea numărului de compartimente conduce la creșterea ariei lor de activitate. Or, unele dintre ele (de ex. cel de organizare, personal, învățămînt) crescuse de pe acum în cîte 6—8 domenii;

— situația decizională devine mai complexă, trebuie consultați tot mai mulți specialiști, deci nimeni nu poate spune un „da” sau un „nu” exhaustiv;

— dimensiunile și complexitatea întreprinderii cresc, în același timp dispar cu predelecție funcțiile de conducere de nivel mediu;

— apare necesitatea specializării cadrelor beneficiarului în vederea unui dialog eficient cu specialiștii în informatică. Implicațiile acestui fenomen vizază fazele de selecționare, pregătire și perfecționare a personalului încadrat la întreprinderile miniere. Lucrurile nu sînt deloc simple, deoarece nu este vorba de o elementară recalificare și de renașterea la sistemele de lucru obișnuite, ci de aplicarea unor noi metode, tehnici și procedee de conducere.

O recentă hotărîre a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a conferit valențe deosebite problemei comprimării structurale. Studiile preliminare privind posibilitatea comasării unor compartimente din cadrul întreprinderilor noastre au confirmat, sub multiple forme, rezervele existente în această privință, de asemenea unele implicații, ca și necesitatea temeiniciei pregătirii a acestui proces:

● există o reală necesitate de apropiere a unor activități secotite tradițional ca „funcționale”, de cele „de producție”. Așa, bunăoară, dispunem de un compartiment funcțional de investiții, dar și de un sector (secție) de execuție a lucrărilor cu forțe proprii. Distingem, de asemenea, un compartiment de protecția muncii și aeraj, pe lângă un sector de aeraj. Îmbinarea organizatorică în aceste domenii — și în altele, desigur — este condiționată și de permisivitatea reglementărilor organizatorice în vigoare;

● interacțiunea dintre informatică și structurile organizatorice implică lărgirea funcționalității stațiilor de calcul, care trebuie și pot să devină largi formațiuni de integrare și îmbinare atît pe verticală, cît și pe orizontală, transformîndu-se treptat în reale unități de telematică;

● se poate obține o simplificare a structurilor reanalizînd natura unor activități și regrupîndu-le după rolul lor comun în buna funcționare a întreprinderii. Un compartiment de „directivare și control” ar putea grupa: planificarea, dezvoltarea, organizarea, domeniul juridic, C.T.C., C.F.I., poate și altele;

● datorită promovării informaticii, dispare treptat granița dintre unele compartimente funcționale, cum ar fi financiarul și contabilitatea;

● reorganizarea structurală poate să conducă, prin specializarea „managerială” pe care o impune, la apariția de noi funcții, la necesitatea unei retribuiri corelate cu responsabilitățile de conducere nou asumate.

Interdependența dintre structurile organizatorice și automatizarea conducerii devine din ce în ce mai evidentă. Aspectele legate de valorificarea posibilităților de raționalizare, ce rezultă de aici, sînt multiple și complexe. Noi ne-am propus doar să supunem atenției cîteva probleme care să ofere motive de reflecții și să permită un cît mai larg schimb de experiență.

Cornel BURLEC

directorul Întreprinderii Miniere Aninoasa
Ludovic FEJES

directorul Centrului de calcul electronic Petroșani
Zoltan KIRALY

Combinatul minier Valea Jiului

STRATEGII DE DEZVOLTARE ÎN PROGNOZA TEHNOLOGICĂ

1 Se cunosc cele două moduri de abordare a unei prognoze. Primul se ocupă de investigarea direcțiilor în care se îndreaptă sistemul analizat; se identifică deci o serie de obiective și se evaluează posibilitățile și sau termenii de atingere a lor. Abordarea **exploratorie** — cum e denumită în mod curent — este apreciată mai ales în prognoza dezvoltării științei și tehnologiei. Unele metode actuale de prognoză, ca de exemplu metoda Delphi, s-au dovedit extrem de utile tocmai în cadrul unor astfel de explorări ale tehnologiei viitorului sub impactul progresului științific.

Abordarea **normativă** pleacă de la un număr de ținte prestabilite și pune accentul pe elaborarea variantelor de itinerarii posibile pentru atingerea lor. În realitate orice studiu de prognoză constituie o combinație, cu dozaj diferit, între ambele tipuri de abordări. În lucrările noastre consacrate dezvoltării industriei constructoare de mașini, tinde să devină preponderentă abordarea normativă, ceea ce permite integrarea lucrărilor de prognoză tehnologică în ansamblul elementelor de fundamentare a planurilor pe termen lung (a planurilor cincinale). Se pare însă că importanța acordată prognozei normative nu e specifică economiei planificate: ea rezultă din recunoașterea rolului pe care prognoza tehnologică îl îndeplinește ca segment esențial al oricărei prognoze economice. Tot mai mult evoluția tehnologică este privită nu ca o problemă în sine, ci ca un factor de bază al progresului economic, social și cultural strins legat de spațiul geografic și uman la care se referă. Ceea ce înseamnă a recunoaște că pentru o anumită lucrare concretă de prognoză este mai puțin interesantă apariția mondială a unei străpungeri tehnologice, cât valorificarea respectivei străpungeri în spațiul geografic și uman considerat.

În acest context trebuie subliniată distincția între obiectivele politice și obiectivele strategice cuprinse în studiile de prognoză. **Obiectivele politice** sînt formulate sintetic și reprezintă opțiuni fundamentale ca, de exemplu, ritmurile de creștere a venitului național, structura economiei, repartizarea dezvoltării pe teritoriul național. Programul de dezvoltare a României în deceniul 1981—1990, aprobat de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, reprezintă o sinteză a acestor obiective politice, care devin astfel țintele prognozelor de dezvoltare tehnologică pe ramuri și subramuri. În cadrul acestor studii accentul se pune pe selectarea și descrierea unui număr de **obiective strategice**, precum și pe identificarea măsurilor necesare pentru atingerea acestor obiective. Selecția țăintelor strategice (direcții concrete de cercetare, indicatori de consumuri de materiale, energie și muncă, nivele de automatizare ș.a.) reprezintă primul pas în abordarea prognozelor tehnologice, care continuă cu analize comparative de efecte posibile și eforturi necesare. Prin **strategii de dezvoltare** înțelegem un sistem de cunoștințe, ordonate științific, avînd ca subiect conducerea activității de cercetare și inginerie tehnologică în vederea selecției și atingerii obiectivelor strategice stabilite.

2 O încercare de definire științifică a strategiilor de dezvoltare implică examenul unor **factori strategici**, a unor considerente care trebuie avute neapărat în vedere la elaborarea și selecția variantelor. **Abordarea globală**, sistemică, a domeniului reprezintă un astfel de factor. Concepția teoretică care stă la baza sistemului de studii de prognoză coordonat în țara noastră de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie se bazează pe definirea tehnologiei ca sistem, ca ansamblu structurat de procedee, echipamente de lucru și mijloace de conducere necesare desfășurării unui anumit proces de muncă. Acest mod de gândire este singurul care poate scoate în evidență mulțimea aspectelor care condiționează și caracteri-

zează desfășurarea procesului respectiv: mărimile de intrare și ieșire (materii prime, energie sub diverse forme, condiționări de proces pe de o parte, produsul și performanțele lui pe de alta), influența procesului asupra ambianței, integrarea omului în sistem. În ultimul timp examenul flexibilității sistemelor tehnologice a căpătat o importanță deosebită, sub aspectul capacității lor de adaptare la schimbările rapide care intervin în tehnologie sub impactul cuceririlor științifice. În compararea tehnologiilor posibile și în selecția celor previzibile comparația multicriterială trebuie să stea pe primul plan. Numai în acest fel vom crea condiții mai favorabile pentru a evita în viitor marile greșeli ale deceniilor trecute, în care absolutizarea unor criterii unice, ca de exemplu acela al beneficiului imediat, neglijarea unor limite ale resurselor de materii prime, a influențelor ecologice etc., au dus la adoptarea unor tehnologii dăunătoare. La crizele tehnologice din domeniul energiei și ecologiei, precum și la ignorarea unor programe de cercetare care ar fi putut pregăti soluții mai bune pentru ieri, azi și mâine.

Modul de folosire a forțelor de cercetare și inginerie tehnologică reprezintă un alt factor strategic de cea mai mare importanță. În condițiile creșterii accelerate a aportului muncii de concepție, a gândirii și experimentului în procesele de dezvoltare, creșterea caracteristică pentru actuala etapă a revoluției tehnologice, forțele de cercetare și inginerie reprezintă, în cele mai dese cazuri, un punct străngulat greu de înlăturat, ținînd seama de faptul că timpul de formare a cadrelor de specialitate nu se poate contracta. De aceea economia de forțe reprezintă o **preocupare cu caracter strategic**. Soluțiile de optimizare se caută în direcțiile concentrării forțelor și promovării transferului tehnologic. Aplicarea principiului strategic al **concentrării forțelor de investigare a noului asupra problemelor majore**, hotărîtoare pentru atingerea obiectivelor strategice stabilite, reprezintă una din sarcinile prioritare ale organismelor care dirijează activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică la nivel național, de ramură sau de grup industrial. În acest context apelul la ajutor tehnic din afară pentru țările în curs de dezvoltare nu poate fi neglijat.

Experiența țării noastre confirmă teza conform căreia principala pirghie pentru desfășurarea în condiții cît mai bune a transferului tehnologic o constituie contribuția gândirii tehnice proprii, a cărei pondere poate varia de la simpla selecție și adaptare a unei „tehnologii adecvate”, pînă la procesele integrate care încep cu cercetarea de laborator. Succesele înregistrate în ultimul deceniu în unele sectoare ale industriei constructoare de mașini din România oferă numeroase exemple ale posibilităților de acces la tehnică avansată pornind de la o treaptă inferioară, tocmai prin concentrarea forțelor asupra unor probleme prioritare și prin imbinarea rațională a eforturilor proprii cu preluarea de tehnologii din străinătate. Rezultatele au fost cu atît mai bune cu cît s-a format mai din timp potențialul propriu de cercetare și inginerie tehnologică de specialitate, capabil să realizeze nu numai adaptările necesare, ci și dezvoltarea domeniului respectiv, astfel încît ele să acopere într-o concepție sistemică, specifică țării noastre, o proporție din ce în ce mai mare a cerințelor dinamice ale economiei naționale.

Subliniind și în acest cadru poziția consecvent adoptată de România privind realizarea unui transfer tehnologic între țări eliberat de constrîngerii politice și monopoliste, ca un factor esențial pentru diminuarea treptată a prăpastiilor tehnologice actuale, insistăm, de asemenea, asupra necesității extinderii transferului tehnologic la întregul ciclu de cercetare — aplicații care a unei tehnologii noi. Pentru ca un transfer de acest fel să permită efectiv unei țări în curs de dezvoltare să se apropie

și să se mențină aproape de nivelul tehnologic mondial este necesar ca odată cu transferul fabricației și al know-how-ului să se organizeze și cercetarea experimentală și ingineria necesară dezvoltării tehnologiei achiziționate și adaptării acesteia la cerințele pieții. Cu alte cuvinte este necesar ca **odată cu fabrica să se construiască și laboratorul, odată cu învățarea metodelor de fabricație să se învețe și modul de a le concepe.**

Rolul **factorului timp** în dezvoltarea tehnologică este bine cunoscut, cel puțin sub două aspecte: pe de-o parte al duratei transferului tehnologic de la cercetare la valorificare industrială, cu tendința marcată a scurtării ciclurilor; pe de altă parte, al comportării în timp a produselor, sub aspectul garanțării unei funcționări ireproșabile pe o anumită durată de timp. Este de evidentiat caracterul contradictoriu al acestor aspecte: de multe ori viața funcțională a unui produs e de același ordin de mărime cu viața lui „utilă”; învechirea morală precede învechirea fizică; produsul e scos din fabricație după un interval de timp comparabil cu durata unui test concludent de anduranță. Soluțiile posibile ale acestor dileme trebuie avute în vedere la elaborarea planurilor strategice. Le vom enunța pe scurt în cele ce urmează.

Concepția modulară se impune în primul rând. În orice produs nou ponderea de noutate poate fi redusă la minimum adoptând în structura ansamblului, cât mai multe componente cunoscute. **Crearea noului cu cât mai puține elemente de noutate** este cheia accelerării progresului tehnologic, în direcțiile sale avansate. Mașinile unelte, fabricile chimice, automobilul, televizorul, racheta spațială, sînt construite din module. Aceleași module, utilizate în combinații diferite, dau o infinitate de soluții posibile, nou fiind de fiecare dată numai modul de interconectare. Structurarea industriei constructoare de mașini în mod predominant ca producătoare de module tipizate, susceptibile de a fi fabricate în serii relativ mari, reprezintă o tendință de care orice prognoză tehnologică trebuie neapărat să țină seama.

Posibilitățile de **contractare a timpului** în laborator permit să se tragă în câteva zile concluzii asupra comportării unui ansamblu într-o funcționare de lungă durată. Aplicarea acestei metode presupune desigur concepția și realizarea echipamentului de testare, stabilirea programului de solicitări și a echivalenței acestuia cu solicitările reale de exploatare, în același timp cu concepția și realizarea modelelor și prototipurilor de încercat. Contribuția tehnicii electronice de calcul și a gamei largi de tractoare disponibile, care acoperă practic toată gama de solicitări mecanice, termice, în regim static sau dinamic, stă la baza extinderii largi a testării în timp contractat.

De altfel **tehnica modernă de calcul** tinde să influențeze în mod hotărîtor nu numai procesul de cercetare și inginerie în suși, ci și întregul ciclu de dezvoltare a tehnologiilor noi. Definirea numerică a formelor geometrice cu ajutorul calculatorului electronic și programarea parametrică fac trecerea la desenarea automată și, mai departe, la conducerea mașinilor unelte care execută prelucrarea pieselor într-o infinită varietate. Înlanțuirea proiectare asistată de calculator — fabricație asistată de calculator, pornită de la navă, automobil sau avion, devine tot mai mult un instrument tehnologic de fiecare zi, cu influențe incalculabile asupra vitezei de creație tehnologică.

3 Schițarea unor **modele strategice** care să servească la elaborarea planurilor strategice concrete, trebuie să pornească de la criteriile adoptate pentru selecția obiectivelor strategice și de la importanța relativă acordată acestora. Într-adevăr în cadrul unei selecții bazată pe evaluarea pertinentei fiecărui obiectiv posibil în raport cu diferite criterii, nota atribuită pentru fiecare criteriu trebuie să fie afectată de un coeficient care să reprezinte importanța criteriului respectiv față de celelalte criterii considerate. Așa de exemplu atribuirea coeficientului de importanță 0,8 pentru criteriul beneficiului imediat față de 0,2 pentru criteriul perspectivelor de dezvoltare în viitor ar reprezenta o strategie „mioapă”, în timp ce o inversare a acestor coeficiente ar defini o strategie „hipermetropă”. În realitate o strategie anumită poate fi definită printr-un șir de coeficienți de importanță acordați criteriilor de selecție luați în considerare.

Din mulțimea de criterii care pot fi avute în vedere la elaborarea unei strategii de dezvoltare tehnologică ne vom referi numai la câteva exemple. Criteriul consumurilor specifice de materii prime și energie tinde — pe bună dreptate — să elimine

tehnologiile mari consumatoare de materiale și în special cele energo-intensive. Trebuie totuși să se țină seama că absolutizarea acestui criteriu ar putea conduce la rămîneri în urmă în dezvoltarea unor tehnologii strict necesare economiei naționale și care în final, să determine chiar consumuri suplimentare de materiale și energie. În unele cazuri nu ar trebui evitate nici acele dezvoltări tehnologice la care consumurile relativ mari de materiale și energie ar putea fi compensate prin disponibilitatea locală a materiilor prime, sau prin posibilitatea de adaptare a unor tehnologii foarte productive.

Un criteriu deosebit de interesant este acela al consumului specific de muncă de cercetare și inginerie. Se știe că în raport cu viteza de perimare a diferitelor tehnologii și cu conținutul lor științific, acest consum specific, exprimat de exemplu în dolari cheltuiți în cercetare pentru 1 000 dolari marfă vîndută, variază în limite foarte largi, de la 1 la 30 sau chiar mai mult. Opțiunea strategică pentru produse complexe, cu profunde implicații în cercetarea științifică, pare desigur atrăgătoare. Ea trebuie să implice o dezvoltare corespunzătoare a potențialului de concepție, precum și a unui înalt nivel profesional în sfera fabricației, care se confruntă cu producția de unicate și serii minime. Tehnologiile care conduc la fabricația în serie mare, de produse relativ simple, prezintă numeroase avantaje în ceea ce privește posibilitățile reale de însușire în timp scurt și de formare rapidă a forței de muncă specializate. O astfel de opțiune ar trebui desigur însoțită de adîncirea tipizării și unificării programelor de producție, de dezvoltare a structurilor modulare și a producției de componente.

Dincolo de criteriile care se referă la caracteristici intrinseci tehnologiilor supuse comparării, opțiunile strategice trebuie să aibă în vedere impactul acestora asupra ambianței. Orice tehnologie are o anumită influență asupra omului, în primul rînd ca element component al sistemului. Progresul tehnic contemporan tinde să sporească ponderea muncii complexe, care solicită mai puțin forța fizică și mai mult capacitatea intelectuală a omului în timpul muncii. Există suficiente mijloace tehnice pentru a evita atît oboseala fizică, cît și suprasolicitarea operatorului în proces, prin automatizări flexibile și robotizare, ca și prin prelucrarea operațiilor de comparare de date și a anumitor decizii de către sistemele automate de conducere a proceselor. Din ce în ce mai mult contribuția umană se concentrează în sfera concepției sistemelor tehnologice și în deservirea acelor sisteme în care fabricația implică experimentare și optimizare „în proces”. Sub acest aspect mijloacele tehnologiei moderne pot și trebuie să facă munca tot mai atractivă.

Perspectiva nu este la fel de optimistă în ceea ce privește impactul tehnologiei asupra omului și mediului ambiant. Cu siguranță că cercetările avînd ca țintă reducerea noxelor tehnologice ar trebui să capete un plus de prioritate fiind totodată de dorit ca nici o tehnologie nouă să nu fie acceptată dacă nu include toate procesele care să-i asigure neutralitatea în raport cu ambianta.

Dacă răspunderea pentru neajunsurile care privesc asigurarea nevoilor materiale ale dezvoltării umane sînt pe bună dreptate atribuite științei și tehnologiei, va veni nu peste mult momentul în care tehnologia va fi făcută responsabilă pentru modul în care vor fi satisfăcute și nevoile sale spirituale. Într-adevăr, tehnologia pătrunde tot mai mult în activitatea spirituală a omului și o condiționează. Nu este vorba numai de mass-media și de modul de transmitere a informațiilor de tot felul. Numeroase alte activități, ca de exemplu artele plastice, muzica, arta scenică, sportul și petrecerea timpului liber, sînt puternic influențate de procedeele și echipamentele tehnologice pe care civilizația le pune sau le va pune la dispoziția societății. Elaborarea unor modele strategice care să canalizeze aceste activități spre ceea ce este efectiv util dezvoltării corpului și minții, omului și omenirii, pare să se justifice pe deplin. Aceste modele ar trebui să promoveze în primul rînd sănătatea, prin stimularea activității fizice, văzută ca o condiție de bază a capacității de concentrare intelectuală. După cum ar trebui să acorde preferință mijloacelor permițînd accesul masei mari de oameni la valorile de vîrf ale creației artistice ca și la plăcerile naturii nealterate.

ȚININD seama de intensitatea dezbaterilor și diversitatea punctelor de vedere exprimate pe această temă, am considerat nimerit să sistematizăm în cadrul acestei rubrici unele considerații pe care am avut ocazia să le exprim cu prilejul unor dezbateri și expuneri, și pe care, într-o formă dezvoltată, le-am inclus într-un studiu elaborat în colaborare, ce urmează să apară într-un volum la Editura politică. Vom urmări tema în special sub raportul legăturii dintre crizele economice și criza de sistem, care chiar dacă e departe de a cuprinde întreg subiectul, se situează în miezul lui, în punctul care a generat formularea inițială a conceptului și care ulterior a marcat și marchează linia magistrală a confruntărilor și încercărilor de „aducere la zi” a noțiunii. În această ordine de idei dorim să subliniem că, împărțind păreri după care nu trebuie să fim tributari unei viziuni înguste „economiciste” în explicarea crizei sistemului capitalist, apreciem, totodată, că eforturile de a pune în evidență mecanismele crizei în celelalte subsisteme ale societății burgheze capătă consistență și un plus de valoare doar atunci când sînt puse în legătură cu procesele contradictorii din subsistemul economic propriu-zis, în care, pe de o parte, se concretizează marile atuuri de care dispun țările capitaliste dezvoltate, dar, pe de altă parte, se află și izvorul cel mai adînc al contradicțiilor ce se manifestă în mod spectaculos la suprafața orînduirii burgheze în cele mai diferite sfere ale vieții sociale.

Supralicitat în terminologia marxistă o îndelungată pericoadă, ridiculizat în

Criza sistemului capitalist: geneza dezbaterilor actuale (I)

gîndirea burgheză, dar „integrat” de aceasta ulterior, conceptul de criză a unui sistem, cu aplicație specială la capitalism, este actualmente pe cit de larg vehiculat pe atît de intens controversat. Moștenirii istorice asociate noțiunii – fie ca urmare a confruntării dintre marxști și ideologi burghezi, fie ca urmare a unor poziții mecanicist-dogmatice, – i s-au adăugat dispute ideologice contemporane. Așa se explică faptul că în spatele utilizării aceleiași noțiuni – criza sistemului capitalist – se află interpretări și concepții adeseori diametral opuse.

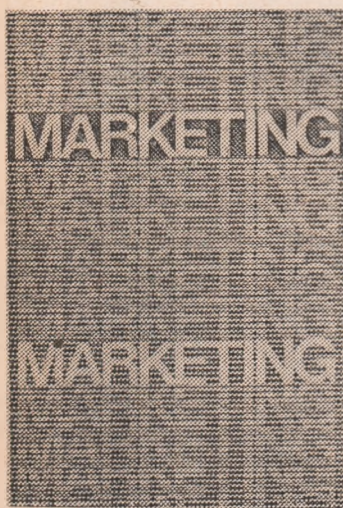
În virtutea unei logici interne, proprie științelor sociale, orice concept exprimă realități care în decursul timpului suferă mutații profunde; rămînd același ca denumire, conceptul își modifică locul în sistemul categorial căruia-i este integrat, putînd să-și lărgescă sau să-și îngusteze sfera de cuprindere, să-și „subordoneze” alte concepte, sau, dimpotrivă, să devină

„subordonat” față de concepte noi sau plasate periferic anterior în sistemele categoriale respective.

Dacă necesitatea sau inevitabilitatea înlăturării capitalismului au fost prezente și în teoriile sociale premergătoare, Marx și Engels au demonstrat pentru prima dată că „transformarea” capitalismului în socialism – în ultimă instanță – se produce în virtutea legilor dezvoltării economice, a succesiunii orînduirilor sociale în general. Lenin scria: „Marxismul a arătat drumul cercetării atotcuprinzătoare și universale a procesului nașterii, dezvoltării și decăderii formațiilor economice ale societății, îmbrățișînd totalitatea tendințelor contradictorii, reducîndu-le pe acestea la condițiile de existență și de producție precis determinabile ale societății... arătînd că rădăcinile tuturor ideilor și ale tuturor tendințelor felurite, fără excepție, sălășluiesc în starea forțelor materiale de producție.”¹⁾

Așa se explică de ce depășirea capitalismului a fost de la început legată în gîndirea marxistă de problema crizelor economice. Încă din „Manifest” Marx și Engels subliniau că repetabilitatea crizelor economice de supraproducție pune sub semnul întrebării existența întregii societăți burgheze, iar depășirea capitalistă a acestor crize se face cu prețul pregătirii unor crize multilaterale și mai acute. Volumul I din „Capitalul” tratează pe larg tendința istorică a acumulării capitaliste. În postfața la ediția a II-a a ediției germane a volumului întîi, scrisă în 1873, adică atunci cînd se profila prima criză structurală a capitalismului industrial,

FIȘE

● Răspunzînd unor cerințe ce decurg din însuși statutul său de manual universitar, recentul volum publicat la Editura Didactică și Pedagogică sub titlul „Marketing” (autori: C. Florescu – care asigură coordonarea lucrării –, Al. Zamfir, I. Cătoiu, N. Al. Pop, D. Patriche, V. Dan-

ciu, V. Olteanu, V. Balaure, R. Emilian, G. Stănculescu) abordează problematica circumscrisă domeniului în manieră analitică. În capitole distincte de carte sînt analizate aspecte precum domeniul de acțiune al marketingului, categoria de consum, conceptul de piață, metodologia studiilor de marketing, politicile în domeniul pieței, elementele conducerii activității de marketing etc.

Așa cum se subliniază și în prefața cărții, autorii s-au străduit să integreze toate elementele de detaliu în problematica de ansamblu a dezvoltării economiei naționale, să imprime volumului și un caracter de studiu. În această optică, o sarcină deosebit de importantă a fost aceea a determinării modalităților cele mai eficiente de aplicare a conceptelor și practicilor de marketing – disciplină care, precum se știe, a luat naștere în economia capitalistă – la condițiile concrete ale țării noastre. Experiența acumulată în alte state a fost considerată doar ca un punct de plecare, eforturile autorilor îndreptîndu-se cu prioritate spre integrarea firească și eficace a aparatului conceptual și metodologic propriu acestei discipline în sistemul de noțiuni, în activi-

tatea curentă de conducere a întreprinderilor românești.

Premise ale sporirii eficienței în sectorul minier

● Problema contracarării tendințelor negative care se manifestă în procesul modificării structurii bazei de materii prime a economiei constituie tema articolului Ekonomiceskie uslovia raționalnogo ispolzovania i ohrani nedr (Condițiile economice ale utilizării raționale și protejării resurselor subsolului), publicat în revista „Planovoie hozeaistvo” (nr. 7, 1981), sub semnătura lui A. Bibocikin și A. Petrenko. În acest sens – opinează autorii – un rol esențial în perfecționarea mecanismului economic de utilizare rațională a resurselor subsolului, precum și în întărirea caracterului intensiv al activității complexului minier îl joacă: evaluarea complexă (geologico-economică), științific fundamentată, a zăcămintelor de minerale utile; elaborarea și aplicarea tehnologiilor avansate de extragere a minereurilor și de prelucrare complexă a materialelor prime minerale; perfecționarea sistemului prețurilor și accentuarea rolului său stimulator pentru folosirea rațională a ma-

terelor prime minerale și reducerea costurilor producției. În concepția autorilor studiului menționat, criteriul sintetic de apreciere a exploatării raționale a resurselor îl constituie eficiența utilizării investițiilor capitale alocate pentru valorificarea zăcămintelor respective, precum și importanța pe care o prezintă pentru economia națională zăcămintele prospectate.

Dezbatere

● În zilele de 29-30 septembrie 1981 urmează să aibă loc la sediul Institutului Central de Cercetări Economice o dezbatere cu tema: „Stadiul dezvoltării economice a României socialiste și perspectivele sale în contextul evoluției lumii contemporane”. Abordînd o problematică de o mare actualitate și diversitate, programul include dezbaterăa unor teme de un interes major cum ar fi: evoluția și stadiul actual al structurii industriei din România; comparativ cu alte țări; nivelul actual al dezvoltării economiei României comparativ cu alte țări; contribuția agriculturii la dezvoltarea economiei românești, comparativ cu aportul ramurii respective în alte țări; evoluția și nivelul produc-

K. Marx vorbește despre criza generală care se apropie, de „întinderea teritoriului ce va cuprinde, precum și... intensitatea efectelor sale“.)

După „Manifestul Partidului Comunist“ și volumul prim din „Capitalul“ cu postfața scrisă de Marx în 1873, este important să se rețină teza formulată de Engels în 1885: „Ciclul decenal de stagnare, prosperitate, supraproducție și criză, care din 1825 până în 1867 revenea mereu, pare, ce-i drept, terminat; dar numai pentru a ne lăsa în mlaștina disperată a unei depresiuni permanente și cronice. Mult așteptata perioadă de prosperitate nu vrea să se arate; ori de câte ori ni se pare că vedem simptomele care o prevestesc, ele se volatilizează din nou“. Și mai departe: „Dezvoltarea sistemului industrial al Angliei... s-a oprit. **Liberul schimb și-a epuizat resursele;** însuși Manchesterul se îndoieste de eficacitatea acestui sistem economic, pe care înainte îl considera literă de evanghelie“.)

Această teză dovedește prioritatea lui Engels în istoria gândirii economice în sesizarea crizelor structurale ale capitalismului și ciclului „secular“ în care acestea se includ ca faze descendente; ea ne arată, totodată, că Engels a desprins două din cele mai generale caracteristici ale unor asemenea crize structurale: încetinirea de durată a ritmului creșterii și epuizarea resurselor unui anumit tip de reproducție.)

Pe de altă parte, tocmai în această formulare a lui Engels își are unul din izvoare orientarea „stagnaționistă“ instaurată ulterior în economia politică

marxistă, neglijându-se „punerile în gardă“, expres formulate de Engels în unele scrisori din ultimii ani ai vieții, împotriva unei interpretări economicist-vulgare a socialismului științific.

Apariția volumului doi din Capitalul a generat o vie dispută în problema raportului dintre crizele economice și procesul revoluționar; Hilferding afirma că e bine că acest volum se citește mai puțin deoarece din schemele reproducerii s-ar putea deduce venșnicia capitalismului; Rosa Luxemburg, din aceleași scheme, ajungea la concluzia inevitabilității prăbușirii automate a capitalismului, în timp ce V.I. Lenin, distanțându-se net de ambele interpretări, dezvoltă problema crizelor economice în contextul elaborării teoriei imperialismului și a revoluției socialiste, definind criza generală a capitalismului ca epocă a înlocuirii revoluționare a capitalismului cu socialismul.

Până la începutul secolului nostru, în luptă cu concepția marxistă asupra istoriei, ideologia burgheză a pus un accent deosebit pe aspectele culturale ale crizei, aspectele economice fiind estompate. Criza societății capitaliste „era prezentată mai mult ca o boală a valorilor culturale, nu și ca o criză a economiei“.) în timp ce în gîndirea economică burgheză dominau teoriile autoreglării automate a reproducției, crizele fiind privite ca accidente.

Tocmai împrejurarea că crizele economice caracteristice capitalismului au fost tratate cu o puternică încărcătură ideologică a alimentat, pe de o parte, tendința de a absolutiza limita pe care ele

o reprezintă în dezvoltarea capitalismului, în gîndirea marxistă încetățenindu-se tradiția de a scurta termenii și de a supraviețui a acestei societăți; pe de altă parte s-a încetățenit și tendința economiștilor burghezi de a infrumuseța perspectiva economiei.

T. POSTOLACHE

*) V.I. Lenin, articolul „Karl Marx“, în: **Capitalul**, vol. I, București, Editura politică, 1960, p. 20

*) K. Marx, **Capitalul**, vol. I, ed. cit., p. 54

*) Fr. Engels, prefața la ediția engleză, în: **Capitalul**, vol. I, ed. cit., p. 64. Asupra acestei idei Engels revine și în alte scrieri

*) Și dacă acest lucru nu a fost reținut mult timp nici de către economiștii marxști — să nu mai vorbim de cei burghezi — schumpeter, cu toate că în ansamblu este de o duritate ieșită din limitele științei, în ce privește aprecierea aportului lui Engels în domeniul ideilor economice, este primul care, după ce menționează că în teoria ciclurilor „decenale“ Marx l-a anticipat pe Jouglar, scrie: „Engels a mers mai departe... Numeroase din notele sale relative la al treilea volum al Capitalului relevă că el intuia existența oscilațiilor de lungă durată „ultra-ciclice“. Și conchide: „...Nu ar fi interesant de a susține că Engels a anticipat într-o anumită măsură teoria ciclurilor lungi formulată de Kondratieff“ (J. Schumpeter, **Socialisme, capitalisme et démocratie**, Payot, Paris, 1954, p. 113). Vom arăta cu un alt prilej că Engels a fost, la rîndul său, precedat de Marx și în problema ciclurilor lungi, fapt trecut cu vederea în literatura economică

*) Vezi „Era socialistă“, 3/1981, p. 24. Intervenția lui Dumitru Ghișe în dezbaterile asupra crizei sistemului capitalist

tivității muncii din România comparativ cu alte țări; evoluția nivelului și structura serviciilor; evoluția și nivelul eficienței fondurilor de producție din România comparativ cu alte țări; evoluția locului României în circuitul economic mondial; problemele trecerii României în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie.

Ocuparea forței de muncă

● Una dintre componentele de bază ale așa-numitului „sistem de nevoi fundamentale“ constă în dreptul la muncă, numeroși specialiști în studierea viitorului au căutat să elaboreze scenarii globale care să permită cunoașterea relațiilor macro și monoeconomice impuse de asigurarea satisfacerii acestei cerințe esențiale, într-o perspectivă temporală de câteva decenii, la nivelul întregii populații a planetei. Din punct de vedere metodologic — precizează Michael Hopkins, Rolph van der Hoeven și Jean Petit în studiul „Les scénarios du développement international et l'emploi“ publicat în numărul din aprilie—iunie a.c. al revistei Travail et Société — asigurarea deplină o-

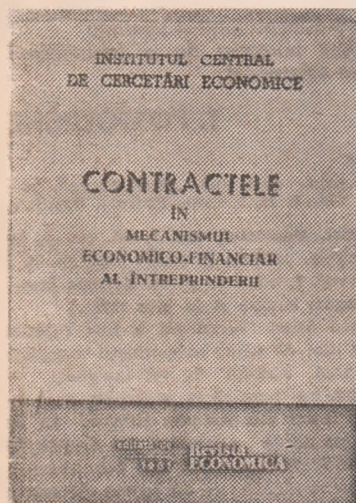
cupării a forței de muncă (la nivelul anului 2000 aceasta presupunând crearea a 910 milioane de noi locuri de muncă), ar comporta două aspecte: a) unul cantitativ — asigurarea de locuri de muncă permanente pentru populația activă care actualmente se află în situația unui șomaj total sau parțial, precum și crearea de noi locuri de muncă pentru noile generații; b) un aspect calitativ care se referă la crearea de locuri de muncă capabile să stimuleze creativitatea și, corespunzător, mai bine remunerate. Pentru a conferi valoare practică acestui elaborat teoretic, o pinează autorii, se cer soluționate numeroase alte probleme de natură economică atât pe plan intern cit și extern, cum ar fi asigurarea mijloacelor financiare pentru noi investiții productive (deci crearea de noi locuri de muncă), deopotrivă cu dezvoltarea acelor sectoare în care există o cerere efectivă de produse pe piață. Or, în condițiile prezente, rezolvarea acestor ecuații ale modelului ocupării totale a forței de muncă este stinjenită de actuala ordine economică mondială, în cadrul căreia țărilor în curs de dezvoltare sînt net dezavantajate.

● Volumul important de informații utilizate (atît statistici naționale cit și lucrări realizate de forumuri internaționale) a permis autorului volumului „Finanțele publice — teorie și practică“ publicat de curînd de EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ, Iulian Văcărel, să evite cantona-rea într-un plan strict tehnicist și să se implice în analiza fenomenelor de anvergură proprii economiei mondiale în perioada

FIȘE

postbelică. Pornind de la ideea potrivit căreia studiul mecanismelor financiare permite înțelegerea unor aspecte de mare subtilitate ale dezvoltării economice, autorul a urmărit ca, deopotrivă cu expunerea detaliată a sistemului și categoriilor financiare aflate în uz, a instituțiilor internaționale și a practicilor acestora, să redea și opiniile unor economiști de prestigiu, specialiști în problemele respective. Analizele prezentate pe parcursul lucrării au pus în evidență, ca fenomen caracteristic economiei mondiale în perioada postbelică, creșterea ponderii mecanismelor financiare în influențarea procesului reproducției sociale. Totodată, ca o concluzie de nivel teoretic a cărții, autorul susține ideea că evoluția finanțelor, oglindind mutațiile ce au survenit în raportul de forțe pe plan mondial (la nivelul sistemului capitalist) evidențiază accentuarea și nuanțarea trăsăturilor caracteristice capitalismului monopolist de stat.

RELAȚIILE CONTRACTUALE ÎN SISTEMUL DE ACTIVITĂȚI AL ÎNTRERINDERII

APLICAREA în practica economică, cu efectele scontate, a principiilor noului mecanism economico-financiar, a impus și impune în continuare un amplu proces de perfecționare desfășurat în numeroase secțiuni ale vieții social-economice. Un domeniu de bază în care acționează direct noua concepție despre obiectivele și sistemul de funcționare a mecanismului economic — deopotrivă la nivelul complexului economic național și la nivelul de întreprindere —, îl constituie cadrul juridic ce conturează aria, modalitățile concrete de desfășurare a activității economice. În această direcție, ultimii ani au consențnat apariția a numeroase acte normative de maximă importanță, proiectate într-un sistem unitar.

Totodată, asigurarea unui deplin echilibru — în toate domeniile și la diferite niveluri ierarhice —, între actele normative ce vizează aplicarea noului mecanism a impus rezolvarea a numeroase probleme de drept economic. Între acestea și definirea conceptului de contract economic, a rolului său în sistemul de constituire și funcționare al mecanismului economic — aspecte de a căror elucidare se ocupă Alexandru Detașan și Radu Demetrescu într-un volum publicat recent sub egida Institutului Central de cercetări economice *).

*) Al. Detașan, Radu Demetrescu, „Contractele în mecanismul economico-financiar al întreprinderii”, lucrare editată de „Revista economică”, București, 1981, 334 pag.

Autorii cărții au pornit de la ideea de bază potrivit căreia perfecționarea mecanismului economico-financiar al întreprinderii nu se poate înlăptui decât prin asigurarea unei perfecte sincronizări a tuturor pirghiilor din care el este format, decît prin imbinarea, într-o desăvîrșită articulație, a tuturor ansamblurilor, subansamblurilor, mijloacelor care îi determină existența. În aceste condiții, cadrul juridic — care constituie însăși armătura noului mecanism economico-financiar — trebuie să-și dovedească suplețea, capacitatea de a se adapta noilor forme pe care activitatea de zi cu zi a întreprinderii le impune și, în același timp, capacitatea de a stimula noi direcții de perfecționare, chiar de a le anticipa. Totodată s-a ținut seama că supradimensionarea rolului prevederilor normative poate duce la o anumită rigiditate, un imobilism ce ar deveni o frînă în buna funcționare a mecanismului economico-financiar.

Pe parcursul lucrării o atenție aparte s-a acordat raporturilor ce se stabilesc între plan, ca o componentă majoră, centrală a întregului mecanism economico-financiar al întreprinderii, și sistemul contractelor economice. Deoarece, subliniază autorii, contractul constituie nu o simplă înțelegere bi sau multilaterală între anumiți subiecți economici ci un element de bază, mijlocul principal de sesizare, și exprimare concretă a nevoii sociale, a finalității sociale a activității fiecărei întreprinderi ca atare, succesul cu care se aplică

noul mecanism poate fi comentat prin măsura în care elaborarea planurilor economice se realizează pe baza unor contracte economice ferme, valide, realiste.

Totodată, avîndu-se în vedere natura tot mai complexă a activității economice, efectele conjuncturii externe, imperativul ce se pune în fața întreprinderilor de a se adapta rapid la cerințele beneficiarilor interni și externi formele de contract trebuie să se dovedească suple, operative, permeabile unor adaptări impuse de cerințele partenerilor contractanți, cit și în interesul economiei naționale. În acest sens, pornindu-se de la faptul că, practic, forma de contract economic a fost generalizată la toate domeniile de activitate ale întreprinderii, inclusiv la cea de comerț exterior, în lucrare a fost supusă analizei întreaga diversitate a tipurilor de contracte economice pe care le încheie o întreprindere socialistă de stat cu privire la producția și circulația mărfurilor: contractele de aprovizionare tehnico-materiale cu produse indigene și din import; contractele de desfacere pe cele trei fluxuri — consumul industrial, consumul pentru fondul pieței și export; contractele privind circulația produselor — fapt care, a implicat în mod necesar lărgirea sferei de investigație și la activitatea din domeniul transporturilor feroviare și rutiere de mărfuri.

Avînd în vedere că autogestiunea economico-financiară a întreprinderii este de neconceput fără un flux continuu de intrări și ieșiri de mijloace

bănești, care, în ultimă instanță constituie temeiul de alimentare permanentă a celorlalte mijloace circulante (materii prime, materiale, necesare desfășurării procesului de producție etc.), în care au fost abordate problemele principale referitoare la completarea mijloacelor circulante proprii prin credite bancare, precum și la tehnica economico-financiară a evidențierii acestor mijloace — conturile bancare. Această preocupare a impus o analiză mai detaliată a mecanismului decontărilor în cadrul raporturilor economico-financiare născute din contractele de livrare, export, transport etc.

Literatura economico-juridică, în general, a considerat cu prioritate contractul economic ca un instrument în sine — atribuindu-i o funcție pur juridică; sînt relevante în mai mică măsură opiniile potrivit cărora contractul economic constituie un segment o pirghie esențială în ansamblul mecanismului economiei naționale. Tocmai pentru a evita această limitare artificială — și dăunătoare — a ariei de investigație a rolului contractului economic, în cartea în discuție analiza a fost desfășurată prin prisma legăturilor multiple ale contractului, a strînselor și indestructibilelor sale relații cu toate celelalte instrumente al căror angrenaj constituie, în fapt, mecanismul economico-financiar al întreprinderii.

Lucrarea este meritorie prin caracterul său sintetic și cuprinzător și în același timp prezintă interes practic aplicativ pentru lucrătorii din industrie, transporturi, comerț. Valențele lucrării și instructive ale lucrării sînt amplificate de bogatul material ilustrativ desprins din experiența multor unități economice. Autorii au sintetizat din practica organelor de arbitraj din perioada 1975—1980 aproximativ 400 de cazuri particulare concludente, pe care le-au prezentat în dorința de a sprijini activitatea compartimentelor comerciale și a oficiilor juridice din întreprinderi în efortul acestora de soluționare a problemelor referitoare la normele de conduită și disciplina contractuală. Prin forța exemplului, s-a urmărit să se pună la dispoziția tuturor celor interesați un îndreptar de practică arbitrală cu evidențierea situațiilor ce pot fi înlătinate mai frecvent în activitățile legate de nașterea, derularea și stingerea raporturilor contractuale.

dr. Eduard BIBIRI

SISTEMUL DOBÎNZILOR EXAGERATE, PRACTICĂ A EXPLOATĂRII NEOCOLONIALISTE

ÎN ULTIMUL TIMP, relațiile economice internaționale sînt confruntate cu o nouă dificultate majoră, cu efecte negative asupra tuturor țărilor, dar cu efecte deosebit de grave în special asupra țărilor în curs de dezvoltare: **creșterea la niveluri record a dobînzilor pe piețele de capital, scumpirea considerabilă a creditului acordat de instituțiile specializate, publice sau private.** Declanșată inițial în 1978—1979 și reluată cu și mai multă putere din a doua parte a anului 1980, escalada continuă a ratei dobînzilor s-a suprapus peste celelalte fenomene negative care perturbă în prezent economia mondială — criza energetică, inflația, dezechilibrele plăților internaționale, fluctuațiile cursurilor de schimb, datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare — agravîndu-le și făcînd tot mai dificilă sarcina lichidării subdezvoltării în care se află încă două treimi din populația globului. Politica dobînzilor înalte — **practică neocolonialistă prin care țările capitaliste cele mai dezvoltate urmăresc perpetuarea exploatării celor mai puțin avansate, acumularea de noi bogății pe spinarea lor** — constituie unul din factorii principali care nu numai că împiedică lichidarea subdezvoltării, dar și contribuie considerabil la agravarea ei.

O politică deliberată

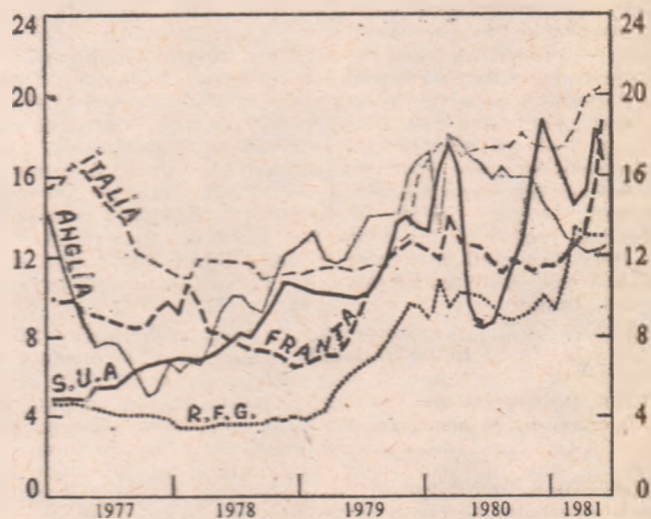
ANALIZA situației actuale pornește de la mecanismul dobînzilor din economia capitalistă. Rata dobînzilor pe piețele de capital occidentale are, în timp, după cum se știe, o evoluție cîclică, urmînd tendința conjuncturii economice din aceste țări. În perioadele de avînt conjunctural, rata dobînzii, la început relativ scăzută, se majorează treptat ca urmare a sporirii cererii de credite. Intervenția statului în economia de piață completează acest ciclu: oficialitățile bancar-financiare din țările capitaliste manevrează nivelul dobînzilor în scopul influențării, într-un sens sau altul, a climatului conjunctural. Astfel, în perioadele de recesiune, se reduc — de regulă — taxa oficială a scontului și alte „dobînzii-cheie“, declanșîndu-se o nișcare descendentă generală a dobînzilor, în scopul relansării activității economice.

În realitate, mecanismul dobînzilor este mult mai complicat, datorită diversității de operațiuni de creditare care au loc într-o economie modernă. De aici, o diversitate de rate ale dobînzilor și diferite, de mai mare sau mai mică amploare, ale nivelului lor, în funcție de tipul de credit, piața națională sau internațională pe care este negociat, instituția care îl acordă etc.

Două mari categorii de credite pot fi distinse: pe termen scurt (pînă la 1 an de zile) și pe termen mediu și lung (peste 1 an). În timp ce ratele dobînzilor la creditele pe termen scurt sînt foarte sensibile la climatul conjunctural, înregistrînd fluctuații importante în funcție de evoluția activității economice și politica guvernamentală, ratele dobînzilor la creditele pe termen mediu și lung sînt mai stabile.

În ciuda acestei diversități, evoluția generală a dobînzilor se înscrie pe curbe apropiate, așa cum se poate remarca și din graficul alăturat. Semnificativă este evoluția ratei dobînzilor pe termen scurt, deoarece ea constituie baza de stabilire a ratei dobînzilor pe termen lung și reflectă majoritatea factorilor de influență, între care rolul central îl joacă politica monetară oficială. În acest sens, datele statistice din graficul alăturat — preluat din raportul pe anul 1981 al F.M.I. — atestă că, pe fundalul unor oscilații sensibile de la lună la lună, **tendința generală a ratei dobînzilor la creditele pe termen scurt a fost ascendentă în toate țările occidentale și în mod deosebit în S.U.A., Canada, Italia și Marea Britanie, ceea ce demonstrează în mod elocvent că este vorba de o politică deliberată, folosită ca mijloc de exploatare neocolonialistă a țărilor în curs de dezvoltare.** Avînd

în vedere diversitatea de credite pe care am menționat-o, raportul F.M.I. a ilustrat tendința dobînzilor la un anumit tip de credit (bilete la ordin scadente pe trei luni, negociabile pe piețele monetare naționale). La alte categorii de credite pe termen scurt, ratele dobînzilor au atins niveluri și mai înalte. În S.U.A., rata dobînzii la împrumuturile preferențiale (creditele curente pe termen scurt acordate de băncile comerciale americane clienților cu bonitate certă), a atins în

Evoluția ratei dobînzilor la creditele pe termen scurt în cîteva din principalele țări occidentale

această vară 22-23%. Este evident că dacă unui client cu bonitate certă (adică unei firme de a cărei soliditate financiară nu se îndoiește nimeni — de exemplu General Motors) i se percepe o rată a dobînzii de 23%, rata dobînzii cerută la creditele acordate unui client cu situația financiară mai precară poate atinge ușor 25-30%.

Factor de agravare a contradicțiilor din economia mondială

ASEMENEA NIVELURI ale dobînzilor constituie recorduri absolute pentru multe țări occidentale. De asemenea, rapiditatea cu care a avut loc escalada dobînzilor are puține precedente în istoria economică modernă (în S.U.A., numai în semestrul II 1980 s-a înregistrat o creștere de aproape 10 procente a ratei dobînzilor pe termen scurt). Cum pot fi explicate aceste fenomene?

Fără a avea pretenția de a da explicații definitive și complete, o primă cauză a nivelului record al dobînzilor trebuie căutată în multiplele aspecte ale crizei, de natură socială, economică și politică, care frămîntă țările capitaliste. O atenție aparte se cuvine să acordăm inflației, această „maladie incurabilă“ a capitalismului contemporan. Agravarea inflației și mai ales permanentizarea ei au adus cu sine creșterea ratei nominale a dobînzilor, întrucît orice creditor urmărește ca dobînda să-i acopere erodarea inflaționistă a puterii de cumpărare a banilor.

În al doilea rând, nivelul înalt al dobânzilor se explică prin adâncirea contradicțiilor inter-occidentale, prin adevăratul „război al dobânzilor” în care s-au antrenat țările capitaliste dezvoltate. Reuniunea O.C.E.D. din iunie a.c. și întâlnirea șefilor de stat și de guvern din principalele țări occidentale de la Ottawa, din iulie a.c., au demonstrat cu prisosință acest lucru. Lovite direct în interesele naționale de politica monetară restrictivă a S.U.A. — care a generat creșterea dobânzilor în această țară, mișcarea capitalurilor spre piața americană și creșterea substanțială a cursului dolarului — țările vest-europene au procedat la rîndul lor la majorarea dobânzilor interne pentru a proteja monedele naționale și a evita scumpirea importurilor lor. Din mult disputata dilemă inflație-șomaj, din confruntările retorice asupra obiectivelor politicii economice a țărilor occidentale, nu a rezultat pînă acum decît o generalizare și permanentizare a nivelului record al dobânzilor care provoacă prejudicii tuturor țărilor, dar mai ales țărilor în curs de dezvoltare, aduse în situația de a recurge la noi credite pentru a putea achita ratele scadente la împrumuturile mai vechi, cu prețul sporirii datoriei lor externe. Nu întîmplător **sarcina anuală de rambursare a datoriei externe a ajuns să reprezinte un sfert din valoarea veniturilor obținute din exporturi de țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol.**

În sfîrșit, una din cauzele fundamentale ale nivelului record al dobânzilor rezidă în orientarea spre monetarism a politicii economice în mai multe țări occidentale, în mod deosebit în S.U.A. și Marea Britanie. **Creșterea rapidă, bruscă a ratei dobânzilor rezultă, în consecință, dintr-o politică deliberată, bazată pe credința că o asemenea terapie ar avea darul să leuciască economia occidentală de inflație.**

Așa cum s-a definit pînă în prezent, politica monetaristă, politica dobânzilor înalte, apare ca o orientare simplistă a gândirii economice, ce accentuează o singură corelație macroeconomică — cea dintre masa monetară și prețuri — fără să țină cont de complexitatea economiilor moderne, de factorii diverși care determină procesul inflaționist din zilele noastre. Ceea ce este mai neliniștitor este „neglijența” cu care orientarea monetaristă tratează efectele nivelului înalt al dobânzilor. Fiind omniprezent în orice economie modernă, creditul și condițiile de creditare au efecte adînci, de durată, de structură, cu multe ramificații, asupra fiecărui aspect al activității economice. Scumpirea creditului nu poate fi tratată ca un simplu fenomen, mai ales cînd se depășește orice limită rezonabilă și se dublează sau se triplează nivelul dobânzilor într-o perioadă scurtă de timp.

Apelarea la „frîna monetaristă”, la politica dobânzilor înalte, trebuie operată în **limite rationale**, ținînd cont de efectele recesioniste, de descurajare și chiar blocare a investițiilor, a comerțului, pe care le are scumpirea creditului, atît pe plan național, cît și în exterior. În condițiile interdependențelor crescînde din economia mondială contemporană, apare tot mai clar modul în care măsurile economice interne de amploare se răsfrîng asupra celorlalte țări, mai ales dacă aceste măsuri restrictive sînt luate de țările dezvoltate, care detin ponderea majoră în comerțul internațional. Politica monetară restrictivă, a dobânzilor înalte din S.U.A., războiul interoccidental al dobânzilor devin, astfel, fenomene globale, cu efecte asupra tuturor țărilor. Iar efectele globale implică responsabilități globale.

Impact negativ generalizat

EFACTELE nefavorabile ale nivelului înalt al dobânzilor se resimt în toate țările, mari sau mici, dezvoltate sau în curs de dezvoltare, în toate domeniile comerțului internațional și ale economiei mondiale.

Așa cum menționează raportul pe 1981 al GATT, volumul comerțului internațional a crescut cu numai 1,5% în 1980 și ar putea să scadă în acest an, datorită prelungirii recesiunii din țările occidentale, aceasta din urmă fiind o cauză directă a nivelului înalt al dobânzilor. Creșterea cu 20% a valorii comerțului internațional în 1980 nu este semnificativă, așa cum subliniază experții GATT, intrucît ea cuprinde majorarea inflaționistă a prețurilor și fluctuațiile cursurilor valutare. Dincolo de creșterea valorică, evoluția reală a volumului comerțului internațional denotă o cvasistagnare, iar aceasta poate fi atribuită, direct și indirect, nivelului înalt al dobânzilor.

Participarea la schimburile economice internaționale este condiționată de climatul conjunctural din țara exportatoare și cea importatoare, precum și de condițiile de finanțare a comerțului. Principalele piețe de desfacere occidentale cunosc o cerere slabă, ca urmare a prelungirii recesiunii, a stagnării în-

vestițiilor, a restrîngerii volumului afacerilor determinată de scumpetea creditului. În același timp, finanțarea comerțului internațional trece prin momente dificile, operațiunile de export-import, de stocare a mărfurilor etc., fiind greu de rentabilizat în condițiile unor dobînzi al căror nivel se situează, de regulă, la 15-20%. De asemenea, comerțul internațional a fost afectat de oscilațiile valorice ale cursului dolarului (principala monedă internațională de decontare), de creșterea și descreșterea bruscă a cursului acestei monede sub influența oscilațiilor și mișcare ale ratei dobânzilor în S.U.A.

Pe piețele internaționale de capital, nivelul dobânzilor s-a majorat în pas cu cel de pe piețele de capital din principalele țări occidentale. Astfel, pe piața eurodolarilor — una din sursele importante de finanțare a comerțului internațional — nivelul dobânzilor a urmat pe cel din S.U.A., atîngînd 20-23% și devenind prohibitiv pentru mulți participanți la fluxurile economice mondiale. Deoarece instituțiile financiare publice — naționale sau internaționale — atrag la rîndul lor resurse de pe piețele de capital, s-a înregistrat o majorare a ratei dobânzilor și la creditele pe termen lung acordate de acestea. Astfel, Banca Mondială a decis recent majorarea de la 10,6% la 11,6% a ratei dobânzilor percepute la creditele acordate de această instituție în scopul realizării unor proiecte de dezvoltare

Confruntate cu asemenea condiții tot mai oneroase de creditare, toate țările sînt nevoite să procedeze la reorientări în strategia dezvoltării economice. Este semnificativ faptul că și multe țări puternic dezvoltate, avînd o situație economico-financiară solidă, resimt din plin scumpetea creditului. Politica de combatere a șomajului inițiată de noul guvern socialist al Franței întîmpină, în acest context, serioase greutăți. Situații similare întîlnim în R.F. Germania și în țările nordice. Sintetizînd această problemă, ministrul de finanțe al Franței declară recent că „nivelul ridicat al dobânzilor din S.U.A., are efectele economice ale unui al treilea șoc petrolier; S.U.A., fără a se preocupa de restul lumii, duc o politică de creștere accentuată a dobânzilor și a cursului dolarului care creează dificultăți economiilor vest-europene, dar și altor state ale lumii, în special celor în curs de dezvoltare”.

Într-adevăr, dacă impactul nivelului înalt al dobânzilor este atît de puternic pentru țările dezvoltate, în cazul țărilor în curs de dezvoltare el poate fi fatal. Ministrul de finanțe al Braziliei menționa în acest sens, că țara sa este mai puțin afectată de majorarea prețurilor țiteiului decît de creșterea ratei dobânzilor. La o datorie externă de peste 50 miliarde dolari, creșterea cu un punct procentual a ratei dobânzilor înseamnă efectuarea de către Brazilia a unor plăți externe suplimentare de 500 milioane dolari. **Majorarea plăților externe pe care trebuie să le facă țările în curs de dezvoltare ca urmare a creșterii dobânzilor trebuie corelată cu diminuarea încasărilor din export determinată de recesiunea din țările occidentale și scăderea relativă a prețurilor la unele materii prime.** Intrările de fonduri în țările în curs de dezvoltare în contul ajutorului pentru dezvoltare nu reușesc să acopere, în consecință, nici volumul crescînd al plăților externe determinat de majorarea dobânzilor. În prezent se apreciază că volumul dobânzilor a ajuns să reprezinte circa 40% din cuantumul total al datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare. Creșterea nivelului dobânzilor constituie, drept urmare, o cale de secătuire a resurselor deja modeste ale țărilor „lumii a treia”, de agravare a contradicțiilor din economia mondială de spoliere, pe această cale, a țărilor în curs de dezvoltare.

În lumina acestor efecte negative, a serioaselor dificultăți pe care creșterea dobânzilor le creează tuturor țărilor, reiese cu claritate că politica dobânzilor exagerate, dusă deliberat în unele țări, constituie un mijloc de atingere a unor obiective și avantaje unilaterale, care contravin intereselor majore ale celorlalte țări, ale economiei mondiale în ansamblul său, ale dezvoltării schimburilor dintre națiuni și care apasă în mod deosebit asupra țărilor în curs de dezvoltare. Este evidentă necesitatea de a se pune capăt acestei situații, de a se acționa cu hotărîre, în mod concertat, pentru a se ajunge la stabilirea unor limite rationale ale dobânzilor. Ar fi de aceea de așteptat de la apropiata reuniune a F.M.I., adoptarea unor decizii în acest sens, în general pentru așezarea pe baze mai stabile a raporturilor financiar-valutare internaționale. Aceasta ar corespunde intereselor tuturor statelor, contribuind la progresul general.

Ilie MĂGURA

Prețurile produselor de bază: august 1981

PREȚURILE internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au scăzut pe ansamblu, potrivit indicelui agregat calculat de Institutul de Economie Mondială, cu 0,85% față de luna precedentă.

O tendință de scădere mai pronunțată a prețurilor a fost înregistrată la produsele agroalimentare (-2,3%), datorită perspectivelor favorabile ale producției mondiale pentru majoritatea culturilor, care mențin un interes redus pentru cumpărare din partea importatorilor. Într-o tendință ușoară de creștere s-au înscris și prețurile la animale, carne și produse animale (+1,1%) ca urmare a menținerii unei oferte relativ restrinse.

Prețurile la materii prime și semifabricate industriale și-au menținut, pe ansamblu, tendința de reducere (-1,6%), care s-a manifestat îndeosebi la fibre animale și vegetale (-5,6%), reflectând tendința descendentă a prețurilor la bumbac), la minereuri (-2,4%), lemn și produse din lemn (-2,5%), precum și la piei brute (-0,2%). La metale — deși pe ansamblu s-a înregistrat o ușoară scădere (-0,2%) — prețurile au crescut la unele metale neferoase (cositor, zinc, cupru) și au scăzut la nichel și majoritatea laminatelor din oțel. Creșterea prețurilor la cauciuc natural (+3,5%) s-a datorat restringerii ofertelor din partea principalelor țări producătoare din Extremul Orient.

La combustibili prețurile au crescut pe ansamblu cu 0,3%; în timp ce la produsele petroliere ele s-au mărit ușor (+1,3%), datorită în special restringerii ofertelor și mai puțin sporirii achizițiilor, la cărbuni și cocs scăderea prețurilor (-2,5%) reflectă în totalitate ridicarea cursului

INDICELE SINTEVIC I.S.M. IN ANII 1979-1980

SI IULIE-AUGUST 1981

Categoriile de produse	Anul	1970=100		
		Iulie	Iulie	august
INDICE GENERAL	1979	338,5	352,5	344,1
	1980	382,9	382,9	387,0
	1981		342,7a)	339,8a)
1. Produse alimentare	1979	223,2	232,6	227,5
	1980	264,7	262,9	271,9
	1981		242,6a)	219,6a)
- cereale	1979	231,1	257,4	242,4
	1980	258,7	255,3	269,5
	1981		243,2	237,0
- semințe oleag., prod. deriv., gras.anim., și vegetale	1979	237,0	254,6	247,9
	1980	223,0	223,6	227,7
	1981		226,3a)	217,6a)
- animale, carne și prod.anim.	1979	200,1	200,2	199,2
	1980	222,6	220,6	218,9
	1981		188,9a)	190,9a)
- zahăr și produse tropicale	1979	250,0	240,9	245,4
	1980	455,1	454,4	488,1
	1981		286,0a)	268,7a)
2. Combustibili	1979	759,3	826,0	782,2
	1980	903,2	902,4	872,4
	1981		873,9a)	876,3a)
- cărbuni și cocs	1979	403,2	397,3	396,4
	1980	461,1	474,3	484,9
	1981		370,9a)	361,5a)
- țitei	1979	837,3	923,5	923,7
	1980	1425,3	1486,4	1486,4
	1981		1582,3	1582,3
- produse petroliere	1979	1049,6	1163,9	1067,6
	1980	1106,1	1086,6	994,8
	1981		1063,7	1077,2
3. Materii prime industriale	1979	258,1	258,6	259,2
	1980	275,0	275,9	281,4
	1981		231,5a)	227,9a)
- minereuri	1979	158,3	184,8	159,8
	1980	192,7	191,4	204,2
	1981		174,5a)	170,3a)
- metale	1979	250,8	250,3	252,5
	1980	251,5	252,2	253,3
	1981		211,5a)	211,1a)
- cauciuc	1979	357,9	380,3	369,8
	1980	401,5	370,7	392,1
	1981		290,3	300,4
- lemn și produse din lemn	1979	304,4	305,0	305,6
	1980	356,3	369,6	373,6
	1981		283,8a)	276,7a)
- fibre animale și vegetale	1979	232,1	231,7	233,8
	1980	280,0	267,8	286,3
	1981		260,3a)	285,6a)
- piei	1979	389,7	391,5	369,4
	1980	240,2	220,4	286,0
	1981		223,9	223,4

a) Date provizorii pentru: feromangan, feroliciu, țevi din oțel, minereu de fier, hăilă, cocs, cherestea de rășinoase, cherestea de folioase, celuloză, hirtie, lută, sare, porci vii, vite vii, unt, ouă.

dolarului american față de marca vest-germană.

Sectorul de conjunctură internațională și marketing I.E.M.

Programe de dezvoltare

Camerun: valorificarea superioară a resurselor naturale

CAMERUNUL și-a făcut în ultimii doi ani intrarea în grupul, încă restrins, al țărilor africane producătoare de petrol. De la aproape 800 mii t în 1978, producția a sporit la peste 1,5 mil. t în 1979, la 2,8 mil. t în 1980 și va fi de circa 4 mil. t la sfârșitul anului 1981. S-au descoperit, totodată, gaze naturale, în cantități însemnate (circa 1 000 mrd. mc.). Pentru valorificarea acestor rezerve în prezent se analizează posibilitatea construirii, la Kribi, a unei uzine de lichiefiere care va prelucra, totodată, și gazele din zăcămintul Victoria. Investițiile prevăzute în acest scop sînt de circa 1 miliard dolari; studiile prealabile vor fi terminate în 1983, iar uzina se așteaptă că va intra în funcțiune în 1986.

Față de alte țări, unde bogăția petroliferă a apărut într-o economie săracă, Camerunul are o economie destul de diversificată. Produsul său național brut se ridică la aproximativ 1 300 mrd. fr. C.F.A. (circa 6,5 mrd. dolari) în 1980, situind țara de mai mulți ani, pe locul al doilea, după Coasta de Fildeș, printre țările de limbă franceză din Africa neagră. Economia cameruneză se bazează pe o agricultură diversificată: aproximativ 115 mil tone cacao și cam tot atîta cafea, 90 mil tone banane, dar și producții semnificative de zahăr, latex, cași, tutun, produse de carne din abundență — țara dispunând de un important septel de ovine și mai ales de bovine — și, în fine, resurse forestiere bogate a căror exploatare se dezvoltă continuu (1,35 mil. mc/an). Fiind și o țară în deșănțare de populație (cu peste 8 milioane locuitori), Camerunul și-a dezvoltat o industrie de substituție a unor importuri (băuturi, zahăr, produse de panificație, țigări, țesături de bumbac, ciment ș.a.) și totodată industria de valorificare locală a principalelor producții agricole.

Grație exploatării mal timpurii a unei părți din imensul său potențial hidroenergetic (situat pe locul al doilea în Africa neagră francofonă, după Zair), Camerunul și-a dezvoltat o puternică industrie a aluminiului. Datorită hidroenergiei, hidrocarburile nu intervin decât în proporție de 15%, în satisfacerea necesarului energetic al țării. De-a lungul celor două decenii de la independență, economia a înregistrat o creștere medie reală de circa 4% pe an, iar grație petrolului, Camerunul se așteaptă să cunoască o nouă etapă de dezvoltare.

Relațiile economice dintre România și Camerun se desfașoară în condiții bune; ultimul acord comercial a fost încheiat la 30 august 1980 la București cu ocazia înălțării la nivel înalt. Exportul românesc constă din mașini, utilaje, produse electrotehnice, produse chimice, produse alimentare, produse ale industriei ușoare, articole casnice. La import figurează țitei, cacao și cafea.

Liliana RĂDULESCU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 14-18 septembrie a.c. dominantă evoluțiilor de pe piețele valutare internaționale a fost dată de accentuarea puternică a tendinței de deteriorare a poziției dolarului S.U.A. față de majoritatea valurilor occidentale. Procesul a fost motivat în principal de mișcarea dobânzilor la fondurile în dolari, pe piața S.U.A. și pe cea internațională de capital. Moneda americană s-a aflat totodată sub presiuni „à la baisse” determinate de anticiparea unei deteriorări a balanței plăților curente ale S.U.A.

Poziția lirei sterline față de dolar s-a consolidat, în special ca rezultat al majorării nivelului dobânzii de bază de către cele patru mari bănci de clearing din Marea Britanie de la 12% la 14%, după intervenția făcută de Banca Angliei pe piața londoneză a capitalurilor în direcția scumpirii creditului și susținerii cursului valutei naționale. Influența acestui factor a fost relativ scurtă, cursul lirei sterline înscrind-se din nou pe o curbă descendentă spre finele intervalului analizat. La 18 septembrie lira sterlină era cotată la 1,8275 dolari față de 1,80 dolari în ziua de referință de 11 septembrie (o apreciere de 1,5%). Cursul mărcii vest-germane în raport cu dolarul S.U.A. s-a majorat substanțial, atât ca efect al slăbirii poziției monedei americane, în general, pe piața valutară internațională, cât și sub influența declarațiilor făcute de reprezentanți ai Băncii Federale potrivit cărora deficitul plăților curente ale țării cunoaște un proces de continuă restringere, estimându-se o consolidare a cursului mărcii. La finele săptămânii marca vest-germană era cotată la 2,29 mărcii/1 dolar (o apreciere de 5,2% față de nivelul din ziua de referință). Cursul francului belgian a urmat o evoluție similară celei cunoscută de marca vest-germană, situându-se la 18 septembrie la 37,50 franci/1 dolar (o apreciere cu 5,3% față de nivelul de referință). Poziția

francului francez față de dolar s-a îmbunătățit, aceasta fiind cotată la finele intervalului analizat la 5,5050 franci/1 dolar comparativ cu 5,7850 franci/1 dolar la 11 septembrie (o apreciere de 5,1%). Moneda franceză a fost însă supusă unor presiuni „à la baisse” în sistemul monetar (vest-european) unde s-a situat la nivelurile sale din cele mai scăzute.

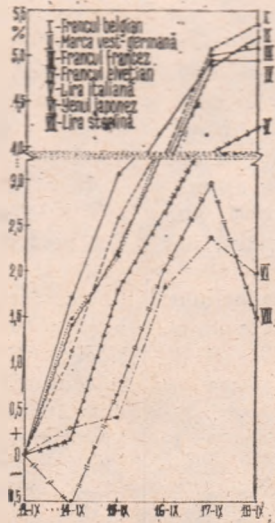
Poziția yenului japonez față de dolar s-a îmbunătățit, înregistrându-se însă o apreciere mai puțin pronunțată decât în cazul valurilor europene (la 18 septembrie moneda niponă era cotată la 227,50 yeni/1 dolar, nivel cu 1,98% superior celui din ziua de referință). Unul din motivele acestei situații l-a dat nivelul comparativ scăzut al dobânzilor la fondurile în yeni.

Dobânzile la fondurile în eurovalute au cunoscut următoarea evoluție (se dau nivelurile la depozitele pe 6 luni din zilele de 11 și, respectiv, 18 septembrie): eurodolari 18,375% și 17,8125%, euromărci vest-germane 12,75% și 12,0625%, eurofranci elvețieni 11% și 10,875%.

Prețul aurului a marcat oscilații sensibile, atingând în cursul intervalului analizat și niveluri apropiate de 460 dolari/uncie. La cel de al doilea fixing de la Londra din ziua de 18 septembrie prețul s-a situat la 447 dolari/uncie (448,25 dolari/uncie la ultimul fixing de la Londra din săptămîna anterioară).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 14-18.IX., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 11.IX.a.c.

După conferința de la Paris

Perspective ale țărilor mai puțin dezvoltate

LA 14 SEPTEMBRIE a.c. s-au încheiat la Paris lucrările Conferinței Națiunilor Unite pentru țările cel mai puțin dezvoltate. Timp de două săptămâni Conferința a examinat situația critică și problemele economice și sociale deosebit de stringente cu care sînt confruntate cele 31 de țări în curs de dezvoltare (21 din Africa, 9 din Asia și 1 din America centrală) considerate de O.N.U. ca fiind cele mai sărace state ale lumii.

În primul rînd se cuvine a fi subliniat faptul că lucrările Conferinței au scos pregnant în evidență amploarea și gravitatea stării de subdezvoltare în care se găsesc țările cel mai puțin dezvoltate, ca urmare a asupririi și dominației coloniale ca și a inechităților și inegalităților din relațiile economice internaționale. Studiile și statisticile pregătite de secretariatul Conferinței relevă existența unor decalaje economice și sociale extrem de mari între aceste 31 de țări și statele avansate ale lumii. Astfel produsul intern brut pe locuitor în cele 31 de țări slab dezvoltate era în 1979 în medie de numai 183 dolari față de 8 127 în țările dezvoltate, producția industrială pe locuitor de 18 dolari față de 2 297, iar consumul de energie, tot pe locuitor, de 83 kg combustibil convențional față de 6 362 kg. Cele 31 de țări dispun în medie de numai 5,9 medici la 100 000 de locuitori față de 159,5 cit sînt în țările dezvoltate, iar din numărul copiilor de vîrstă școlară numai 12% urmează cursurile școlii secundare față de 86% în țările capitaliste dezvoltate. În spatele acestor indicatori medii se ascund situații mult mai grave. Așa spre exemplu Bhutan are numai 103 dolari produs intern brut pe locuitor, Bangladesh 118 dolari, Nepal 119 dolari, Volta Superioară 126 dolari, Somalia 131 etc. Producția industrială pe locuitor în Somalia este de numai 2 dolari, iar în Bangladesh de 8 dolari. Etiopia are numai 1,4 medici la 100 000 locuitori, Tanzania 1,8, Burundi 2, Malawi 2,1, Niger și Ciad 2,4 etc. Cursurile școlii secundare sînt urmate de numai 1% din copiii de vîrstă școlară în Bhutan și Malawi și în proporție de 2% de cei din Ruanda și Volta Superioară. În asemenea condiții nu este de mirare faptul că numai sub 20% din cei 267,9 milioane locuitori care trăiesc în cele 31 țări slab dezvoltate stiu să scrie și să citească și că speranța lor medie de viață la naștere este de sub 45 ani, față de peste 70 ani în țările dezvoltate.

În discuții s-a apreciat că perpetuarea stării de subdezvoltare în aceste 31 de țări cel mai puțin dezvoltate afectează grav condițiile de viață în care trăiesc popoarele lor, afirmarea și manifestarea personalității și demnității lor umane. Tocmai de aceea în timpul Conferinței s-a convenit intensificarea preocupărilor și eforturilor, atît pe plan național cit și internațional pentru accelerarea dezvoltării țărilor cel mai puțin avansate, astfel încît produsul intern brut al fiecăreia din cele 31 de țări să se dubleze în cursul actualului deceniu. Se are în vedere ca pe ansamblul acestor țări să se ajungă la un produs intern mediu pe locuitor de circa 400 dolari în 1990. Este desigur un obiectiv îndrăzneț, dar posibil de realizat dacă sînt create condițiile necesare pentru realizarea lui. Acestui obiectiv major îi este subordonat de altfel **Programul de acțiune** adoptat de Conferință, care conține un ansamblu de politici, acțiuni și măsuri menite să favorizeze eforturile celor 31 de țări pentru depășirea stării de subdezvoltare și angajarea lor fermă pe calea progresului.

O a doua concluzie importantă ce s-a desprins din lucrările Conferinței este necesitatea și urgența abolirii vechilor relații și practici anacronice, a politicii imperialiste, coloniale și neocoloniale și așezarea raporturilor dintre state pe

noi baze, de deplină egalitate și echitate, a instaurării unui ordinii economice internaționale. În luările de cuvînt, numeroși șefi de delegații au atras atenția că persistența vechilor relații a practicilor anacronice de îmbogățire a unor state pe seama altora, a raporturilor inechitabile din schimburile internaționale au afectat și afectează grav, anihilînd în mare măsură eforturile și sacrificiile țărilor aflate în lupta pentru depășirea stării de subdezvoltare, pentru emancipare economică și socială. În asemenea condiții marile decalaje care separă aceste țări de statele avansate ale lumii au continuat și continuă să se adîncească. Astfel decalajul în ceea ce privește produsul intern brut pe locuitor a crescut de la 25 :1 în 1960 la 29 :1 în 1970, la 40 :1 în 1978 și dacă actualele tendințe vor continua, el va ajunge la 54 :1 în 1990. În mărimi absolute decalajul a sporit de la 4 163 dolari în 1960 la 7 521 dolari în 1978 și va crește la 11 613 dolari în 1990. Într-o asemenea perspectivă țările sărace vor deveni și mai sărace, iar cele bogate și mai bogate, în totală contradicție cu cerințele fărîmării unei lumi mai drepte și mai bune pentru toți locuitorii planetei.

Foarte mulți vorbitori au apreciat că acumularea a numeroase probleme grave nesoluționate, precum și accentuarea crizei economice mondiale, îndeosebi a celei energetice și monetar-financiare care afectează dezvoltarea și stabilitatea economică mondială, constituie pentru țările mai puțin dezvoltate obstacole cu mult mai mari, date fiind starea lor de subdezvoltare și vulnerabilitatea sporită a economiilor lor naționale pe plan extern. A fost subliniat totodată faptul că în **ultimul timp au apărut, în relațiile economice internaționale, noi obstacole în calea progresului țărilor în curs de dezvoltare cum sînt cele care se manifestă pe planul politicilor cursurilor de schimb și ale dobînzilor la creditele internaționale și care, în fapt, constituie o nouă formă de exploatare a țărilor în curs de dezvoltare pe care cerințele și nevoile lor crescînde de dezvoltare le obligă să recurgă la credite chiar în actualele condiții atît de oneroase cînd nivelul dobînzilor a atins 20%.**

În intervențiile lor, marea majoritate a vorbitorilor au subliniat că înlăturarea subdezvoltării, reducerea și eliminarea marilor decalaje dintre state, depășirea crizei economice mondiale și rezolvarea problemelor economice care confruntă astăzi omenirea reclamă în mod imperios așezarea grabnică a relațiilor dintre state pe noi baze, de deplină egalitate și echitate, pe respectarea independenței și suveranității naționale a neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc ale nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, a dreptului inalienabil al fiecărei țări de a fi stăpînă pe bogățiile sale naționale, de a-și alege liber calea de dezvoltare, de a avea acces nestingherit la cuceririle științei și tehnicii moderne, de a beneficia pe deplin de avantajele cooperării economice internaționale.

În al treilea rînd, lucrările Conferinței au reafirmat recunoașterea unanimă a responsabilității primordiale a fiecărei țări pentru dezvoltarea sa economică și socială. După cum s-a subliniat în timpul Conferinței, efortul propriu, munca susținută, fără preget, a fiecărui popor pentru mobilizarea pleneră a tuturor resurselor naționale și folosirea lor rațională și eficientă, în conformitate cu interesele sale actuale, au fost și continuă să fie factorul hotărîtor și de neînlocuit pentru dezvoltarea și prosperitatea fiecărei națiuni. Drept urmare, Programul de acțiune adoptat de Conferință consacră pe deplin, încă în partea sa introductivă, acest rol al eforturilor proprii. Țările cel mai puțin dezvoltate, se afirmă în program, poartă principala răspundere pentru dezvoltarea lor economică

și socială și în acest scop ele vor adopta măsuri hotărâte pentru deplina mobilizare a resurselor lor interne.

Primul capitol al Programului de acțiune conține tocmai de aceea politici, acțiuni și măsuri ce urmează a fi luate pe plan național, pe parcursul actualului deceniu, de către cele 31 de țări cel mai puțin dezvoltate. În esență și ca ordine de prioritate se prevede înlăptuirea unor schimbări structurale necesare în aceste țări fără de care nu este posibilă depășirea stării lor de subdezvoltare, identificarea și realizarea unor proiecte și programe de investiții care să asigure un ritm mediu anual de creștere a produsului intern brut de 7,2%; dezvoltarea agriculturii și creșterea producției agroalimentare într-un ritm mediu anual de 4% prin extinderea terenurilor arabile și a suprafețelor irigate, dotarea agriculturii cu mașini și agregate, introducerea de noi rase de animale și de noi soiuri de semințe, folosirea de îngrășăminte chimice, dezvoltarea rețelilor de transport și comunicații; identificarea și punerea în valoare a resurselor naturale în special a celor minerale, energetice, precum și a resurselor potențiale de apă; accelerarea industrializării prin realizarea unui ritm mediu anual de creștere a industriei prelucrătoare de 9%; o atenție specială urmînd a se acorda dezvoltării acelor ramuri industriale, în special agroalimentare, care dispun de materii prime agricole și în același timp contribuie la satisfacerea necesităților de consum ale populației; reducerea numărului de analfabeți și realizarea pînă în 1990 a învățămîntului primar gratuit și obligatoriu; înlăptuirea unor programe vaste de pregătire de cadre naționale de specialiști în toate domeniile, avînd în vedere numărul foarte mic atît de cadre tehnice, de profesori, medici etc.; o atenție deosebită va fi acordată dezvoltării exporturilor de produse atît tradiționale cît și de produse manufacturate obținute în industriile moderne, astfel încît să se asigure o creștere însemnată și cît mai constantă a încasărilor în valută necesare pentru finanțarea importurilor crescînde de mașini și echipamente industriale ale țărilor cel mai puțin dezvoltate necesare dezvoltării lor economice accelerate.

În al patrulea rînd lucrările Conferinței au evidențiat rolul și importanța ajutorului extern pentru potențarea și suplimentarea eforturilor proprii de dezvoltare ale țărilor rămase în urmă. În discuții mulți vorbitori au subliniat faptul că sprijinul țărilor mai puțin dezvoltate nu trebuie privit ca un act de bunăvoință, ca un gest de caritate, ci ca o obligație morală față de țările rămase în urmă și totodată ca un mijloc de susținere a dezvoltării și bunăstării țărilor industrializate avînd în vedere că în condițiile adîncirii interdependențelor pe plan mondial, perpetuarea subdezvoltării și accentuarea decalajelor dintre state afectează profund dezvoltarea și stabilitatea întregii economii mondiale, pacea și securitatea internațională. Referindu-se la necesitatea sprijinirii țărilor cel mai puțin dezvoltate, președintele Franței F. Mitterrand se întreba, în alocuțiunea sa de deschidere a lucrărilor Conferinței „ce demnitate ar putea pretinde popoarele bogate dacă le-ar abandona pe cele sărace într-o situație fără viitor“.

Capitolul II al Programului de acțiune, intitulat „Măsuri de sprijin internațional“ conține în primul rînd angajamentul tuturor țărilor dezvoltate de a-și spori sprijinul acordat țărilor în curs de dezvoltare, astfel încît să se ajungă la alocarea a 0,7% din produsul lor intern brut sub formă de asistență financiară pentru dezvoltare, așa cum se prevede în strategia internațională pentru al treilea Deceniu al dezvoltării. Multe din țările dezvoltate s-au angajat la Paris ca în anii următori să aloce celor 31 de țări cel mai puțin dezvoltate resurse financiare care să reprezinte 0,15% din produsul intern brut al țărilor donatoare. În aceste condiții se consideră că volumul ajutorului în favoarea țărilor cel mai puțin dezvoltate se va dubla pînă în anul 1985, față de 1980. Totodată în acest capitol se prevede creșterea volumului și îmbunătățirea condițiilor de acordare a asistenței internaționale pentru dezvoltare de către organizațiile și instituțiile financiare internaționale, precum și continuarea preocupărilor pentru găsirea de noi mecanisme și aranjamente care să conducă la creșterea transferului de resurse financiare spre cele 31 de țări cel mai puțin dezvoltate. Sînt avute în vedere propunerile formulate de „Grupul celor 77“ privind instituirea de taxe internaționale pentru dezvoltare, stabilirea unei legături între emiterea în cadrul F.M.I. de drepturi speciale de tragere și finanțarea dezvoltării, crearea unui nou fond de dezvoltare etc. Sînt prevăzute și unele măsuri de îmbunătățire a modalităților de acordare a asistenței pentru țările cel mai puțin dezvoltate, respectiv asistența să fie acordată mai ales sub formă de ajutor nerambur-

sabil, luarea în considerare a efectelor inflației, acordarea asistenței să se facă fără condiții politice, economice sau de altă natură etc.

Tot în acest al doilea capitol sînt incluse acțiuni și măsuri vizînd facilitarea exporturilor țărilor cel mai puțin dezvoltate pe piețele țărilor dezvoltate. Dintre acestea menționăm simplificarea și îmbunătățirea schemelor de preferințe ale țărilor dezvoltate pentru a se asigura un acces cît mai liber al produselor provenind din cele 31 de țări, reducerea barierelor tarifare și netarifare precum și a restricțiilor cantitative încheierea de aranjamente de vânzare-cumpărare pe termen lung din țările cel mai puțin dezvoltate, sprijinirea acestor țări pentru sporirea gradului de prelucrare a materiilor prime și pe această cale diversificarea exporturilor țărilor cel mai puțin dezvoltate.

Sînt reluate apoi o serie de acțiuni și măsuri din Programul de la Viena cu privire la folosirea științei și tehnologiei în slujba dezvoltării, între care sprijinirea celor 31 de țări cel mai puțin dezvoltate în formularea și realizarea programelor lor de dezvoltare tehnologică, în evaluarea și achiziționarea de noi tehnologii, în pregătirea de cadre de cercetare-dezvoltare prin acordarea unui mai mare număr de burse etc.

Menite să întărească și nu să se substituie eforturilor la nivel național, măsurile de asistență internațională cuprinse în Programul de la Paris confirmă principiul complementarității acțiunilor pe plan național și internațional în procesul dezvoltării, principiu de bază al conlucrării și cooperării dintre țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate.

În al cincilea rînd, lucrările Conferinței au relevat faptul că problemele țărilor cel mai puțin dezvoltate nu pot fi tratate fragmentar, separat de problematica generală care preocupă și interesează ansamblul țărilor în curs de dezvoltare care fac eforturi deosebite pentru reducerea decalajelor ce le separă de statele avansate ale lumii. Mulți vorbitori au atras atenția că ar fi greșit să se încerce rezolvarea problemelor celor 31 de țări fără a fi abordate în întregul lor problemele dezvoltării care privesc toate țările în curs de dezvoltare. Președintele Kenyei, Daniel Arap Moi, sublinia spre exemplu, că nu trebuie nici un moment să se uite că problemele dezvoltării trebuie văzute într-o perspectivă globală, intrucît nu li se poate da un răspuns decît prin luarea unor măsuri de dezvoltare în favoarea tuturor țărilor în curs de dezvoltare. În consecință, s-a apreciat că sporirea asistenței internaționale în folosul țărilor cel mai puțin dezvoltate trebuie realizată nu pe seama reducerii asistenței acordate altor țări în curs de dezvoltare, ci în condițiile creșterii generale a asistenței internaționale în folosul dezvoltării de care să beneficieze toate țările în curs de dezvoltare. Trebuie spus că asemenea poziții au avut și au o semnificație și o importanță deosebită pentru întărirea solidarității și unității de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare membre ale „Grupului celor 77“ în lupta comună pentru lichidarea subdezvoltării și edificarea noii ordini economice internaționale.

În timpul Conferinței a fost evidențiată de asemenea importanța dezvoltării și diversificării cooperării economice între țările în curs de dezvoltare. În context s-a subliniat că prin lărgirea continuă a acestei cooperări se creează un vast sistem de întraajutorare reciproc avantajoasă care dă expresie solidarității țărilor în curs de dezvoltare în lupta comună pentru progresul lor economic și social, pentru abolirea vechii politici imperialiste de dominație și asuprire, pentru instaurarea unor noi relații între state, bazate pe deplină egalitate și echitate.

Rezultatele Conferinței de la Paris sînt modeste comparativ cu amploarea și gravitatea problemelor care confruntă țările în curs de dezvoltare și răspund numai parțial și într-o mică măsură cerințelor formulate de cele 31 de țări cel mai puțin dezvoltate. Cu toate acestea, conferința a reprezentat, așa cum apreciau numeroși participanți, un pas pozitiv în direcția dezvoltării unei largi conlucrări internaționale pentru rezolvarea problemelor cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare și, în special, cele cel mai puțin avansate dintre ele. Prin atmosfera constructivă a lucrărilor, prin măsurile convenite în Programul de acțiune adoptat prin consens, Conferința de la Paris a constituit, după aprecierea generală, un moment semnificativ pe calea reluării dialogului economic internațional în vederea edificării noii ordini economice internaționale.

Ion BARAC
Ion GORIȚĂ

DOCUMENTAR

Evoluții în utilizarea industrială a aurului

DATELE referitoare la utilizările așa-zise industriale ale aurului în interval de un deceniu (1968—1978), ilustrează existența unor fluctuații considerabile chiar de la un an la altul atît în privința consumului global (care a variat, pe ansamblul țărilor nesocialiste, între 729 tone în 1974 și 1 552 tone în 1978), cît și sub raportul modificărilor structurale ale acestui consum (vezi tabelul).

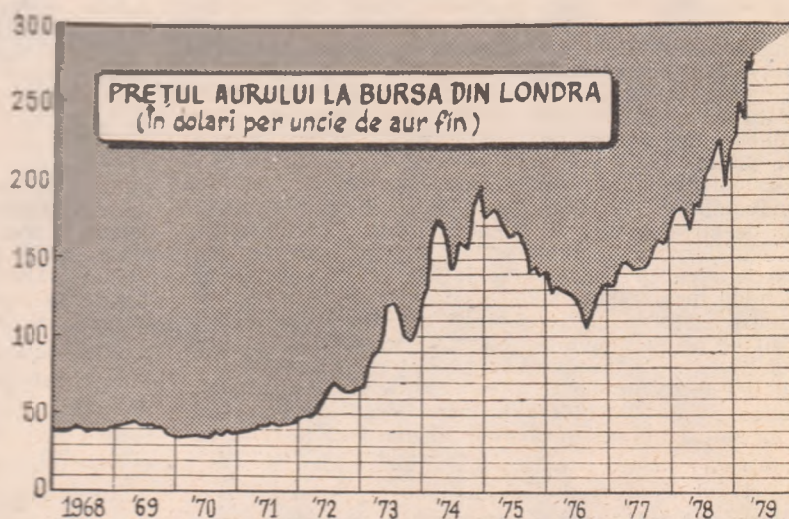
Evoluția consumului aurului în scopuri industriale s-a aflat sub incidența unei serii de factori cum sint: cererea generală pentru metalul galben și dinamica prețurilor la lingourile de aur pe piața mondială, criza energetică, corelată cu recesiunea economică prelungită în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate, devalorizarea progresivă a unor valute occidentale — îndeosebi a dolarului — și căutarea refugiului (factor psihologic) într-o valoare considerată drept sigură, cum este aurul ș.a. Dacă în prima parte a intervalului examinat a prevalat influența stimulatorie a prețului scăzut și relativ constant al aurului, creșterea acestuia începînd din 1972 (vezi graficul), concomitent cu alte efecte ale recesiunii economice, a determinat o restrîngere îndeosebi a executării de bijuterii (în 1974 la circa o cincime din tonajul utilizat în 1970), de medalii și medalioane. Ulterior, efectul restrictiv al noii creșteri a prețului la aur începînd din a doua jumătate a anului 1976 a fost contrabalansat de devalorizarea pronunțată a unor valute occidentale, în frunte cu dolarul, aurul recăpătîndu-și rolul de plasament comparativ mai si-

gur pe termen lung pentru deținătorii de capital.

Atrage de asemenea atenția creșterea susținută a cantităților de aur folosite pentru baterea monedelor (în emisiuni frecvent jubiliare), ceea ce se explică

„febra“ prețurilor la acesta, înregistrată în a doua jumătate a anului 1979 și la începutul anului trecut (cel mai înalt nivel atins, în ianuarie 1980, fiind de 850 dolari per uncie de aur fin); ea a fost urmată de o reducere treptată a prețului aurului (pînă la nivelul actual în jurul de 450 dolari/uncie), însoțită — în ultimele luni — de o consolidare a poziției dolarului în raport cu alte valute occidentale.

Ca o repercusiune directă a puternicei creșteri a prețului la aur, consumul total al acestuia s-a redus — după evaluările unor firme de specialitate din țările occidentale — cu aproape 70 de tone în 1980 (față de 1979) și ar urma să scadă cu încă 50 de tone în cursul acestui an. În ceea ce privește utilizările sale industriale, mai afectată a fost producția de bijuterii, în timp ce consumul pentru lucrările dentare, ca și cantitățile de aur destinate baterii de monede și folosirii în industria electronică au sporit în continuare. Se apreciază că nivelul actual relativ scăzut (și care s-ar putea menține sub 550 dolari per uncie

— între altele — prin posibilitatea de a plasa mai avantajos aurul din rezervele statului, comparativ cu vânzarea metalului galben sub formă de lingouri. Pe de altă parte, utilizarea aurului într-un domeniu în plină dezvoltare cum este electronica oscilează în jurul aceluiași nivel sau chiar scade, în principal ca urmare a măsurilor de raționalizare a consumului sau de substituire a aurului cu metale mai ieftine.

Evoluțiile mai recente pe piața aurului s-au caracterizat, mai întii, prin

pînă la sfîrșitul acestui an) al prețului aurului va determina o anumită extindere în viitorul apropiat a consumului de aur în scopuri industriale.

Cel mai recent studiu complex asupra evoluției pieței aurului (în următorii șase ani), elaborat la comanda primei firme producătoare din R.S.A. — „Anglo-American Corporation“, opinează că pînă în 1987 prețul aurului va spori în jurul nivelului de 1 000 de dolari uncia. În condițiile extinderii cererii din partea investitorilor și a industriei, este de așteptat o stabilizare a producției mondiale de aur. În acest context, consumul de aur pentru perfecționarea bijuteriilor ar urma să crească (ca efect al evoluției demografice și al cerințelor modei), cererea din partea industriei electronice și a celei aerospațiale are șanse să se mențină, iar consumul de aur pentru lucrările dentare să scadă ușor.

Domeniul de activitate	(în tone)					
	1968	1970	1972	1974	1976	1978
Confecționarea bijuteriilor	912	1 062	996	220	931	1 001
Baterea monedelor	68	46	63	287	184	239
Lucrări dentare	60	59	66	57	76	87
Industria electronică	82	89	105	92	76	85
Lucrări decorative	58	62	71	67	66	75
Emiterea de medalii și medalioane	40	54	41	7	47	46
Total:	1 221	1 372	1 341	729	1 380	1 552

Sursa: „Referativnii sôornik“ (Economika promișlennosti), nr. 3/1981.

R. P. Chineză

Orientări în politica de reajustare și restructurare a economiei naționale

Reajustarea — premisă a modernizării

ÎN PERIOADA ISTORICĂ relativ scurtă — de 32 de ani — care a trecut de la proclamarea Republicii Populare Chineze, ultimii cîțiva ani se înscriu ca un moment de mare însemnătate pentru definirea strategiei economice în perspectiva nemijlocită a modernizării socialiste a țării.

Pe baza hotărîrilor celui de-al XI-lea Congres Național al Partidului Comunist Chinez, la cea de a treia ședință plenară a celui de al XI-lea Comitet Central al partidului, din decembrie 1978, s-a hotărît ca eforturile întregului popor să se concentreze pentru îndeplinirea programului de modernizare; au fost formulate principalele direcții strategice și obiectivele-cheie de atins în următoarele două decenii, în domeniul economiei, științei, apărării naționale și al organizării economico-sociale, realizarea lor urmînd a fi eșalonată în cîteva etape.

După cum se apreciază în documentele oficiale publicate în ultimul timp, pentru îndeplinirea obiectivelor fundamentale ale procesului de modernizare a devenit imperios necesară corectarea disproporțiilor care se formaseră pînă atunci în dezvoltarea sectoarelor de bază ale economiei (ca și între principalele ramuri ale industriei), în structura populației active (din totalul forței de muncă activă 75% lucrează în agricultură, 13% în industrie și 12% în sectorul serviciilor și comerțului), precum și îmbunătățirea raportului dintre acumularea și consumul în vederea ridicării mai rapide a nivelului de trai al populației.

În consecință, în 1979 a fost adoptat un program de acțiuni, cunoscut ca „planul de ajustare, restructurare, consolidare și ameliorare a economiei”. Potrivit acestui plan, politica de reajustare are drept țel realizarea unei dezvoltări coordonate între agricultură, industria ușoară și industria grea, între altele prin redimensionarea fondurilor de investiții și alocarea lor — pe sectoare — în ordinea priorităților stabilite.

În viziunea conducerii de partid și de stat a R.P. Chineze a economiștilor chinezi, realizarea unui echilibru stabil în economie în perioada de reajustare care — după cum se apreciază — se va extinde pînă la jumătatea acestui deceniu, constituie condiția necesară pentru trecerea la raționalizarea și modernizarea structurii întregii economii naționale, a sistemului de gestiune economică și de organizare a întreprinderilor. Este vorba de elaborarea unei căi de dezvoltare corespunzătoare condițiilor existente în R.P. Chineză, care să solicite un volum mai redus de investiții, dar să permită obținerea unor rezultate economice superioare și într-un termen cît mai scurt, în beneficiul material și spiritual al oamenilor muncii.

Bilanțul favorabil al primilor ani

REZULTATELE îndeplinirii planurilor economice anuale pe 1979 și 1980 și a celui pe primul semestru al anului 1981 constituie o consecință a transpunerii în practică a liniilor direcționale adoptate prin programul de reajustare, cu efecte favorabile în direcția restabilirii echilibrului într-o serie de compartimente ale economiei. Industria a înregistrat o creștere constantă a producției (8,4% alături de 1979 și în 1980), susținută în special de dezvoltarea în ritmuri mai înalte a ramurilor grupate sub denumirea de „industrie ușoară” (industria alimentară, textilă, de alte bunuri industriale de consum, inclusiv aparate electrotehnice, articole electronice, fibre și fire chimice, detergenți, cosmetice etc.); volumul producției industriale ușoare s-a mărit cu 9,6% în 1979, cu 13,4% în 1980 și 11,6% în semestrul I 1981, ceea ce a permis majorarea ponderii acestui sector în volumul valoric al producției industriale totale a țării de la 42,7% în 1978 la 50,4% în semestrul I 1981.

Situate în centrul atenției programelor de dezvoltare, industriile ușoare, textilă și electronică au beneficiat în anul

1980 de împrumuturi și credite bancare însumînd 2 miliarde de yuani, la care s-au adăugat importante fonduri puse la dispoziție de administrațiile locale, precum și alocarea unor cantități suplimentare de materii prime și energie. Deosebit de dinamic s-a afirmat în anii menționați producția de biciclete, cea de mașini de cusut, de ceasuri de mîna, receptoare radio și televiziune, radiocasetofoane, aparate foto, minicalculatoare ș.a.

În ultimii ani, în contextul unei anumite încetiniri a creșterii producției în sectorul industriei grele, o activitate deosebit de intensă s-a desfășurat în industria extractivă, prin extinderea prospecțiunilor geologice și punerea în valoare de noi zăcăminte de țiței, cărbune, minereuri de metale neferoase și feroase etc. Semnificative în acest sens sînt lucrările desfășurate pe o arie largă, inclusiv prin cooperarea cu alte țări, pentru valorificarea țițeiului din zăcămintele submarine. Se apreciază, de asemenea, că rezultate promițătoare au fost obținute în prospectarea zonelor de uscat potențial petrolifere, cum sînt bazinele sedimentare continentale din provinciile Shansi-Gansu și Sichuan, cele de pe Sungari, Tarim ș.a. O amploare considerabilă a căpătat și activitatea în domeniul prospecțiunilor geologice pentru punerea în valoare de noi bazine carbonifere, rezervele exploatabile ale țării fiind evaluate în prezent la peste 600 miliarde de tone.

De o atenție prioritară în cadrul balanței energetice a țării, beneficiază de asemenea, extinderea producției de energie electrică prin mobilizarea tuturor resurselor energetice disponibile ale țării, în special a celor hidroenergetice, atît prin realizarea unor proiecte de mari proporții, cît și prin stimularea inițiativelor pe plan local pentru construirea de centrale mici și mijlocii. În prezent, în țară funcționează un număr de 90 000 de centrale de dimensiuni considerate mici și mijlocii, avînd o capacitate instalată de 6 milioane KW; în anul 1980, hidrocentralele mici au realizat o producție de 11,9 miliarde KWh, reprezentînd cca. o treime din energia electrică consumată în agricultura țării.

Constituind ocupația permanentă a aproximativ patru-cinци din populația țării, agricultura a înscris în ultimii ani rezultate favorabile pe linia dezvoltării sale, cu toate că aproape permanent a fost nevoită să facă față daunelor provocate de intemperii și calamități naturale de proporții. Astfel, producția de cereale a atins în 1980 nivelul record de 318,22 milioane de tone, iar recoltele de bumbac, seminte oleaginoase, sfeclă și trestie de zahăr au depășit realizările obținute în anul precedent. În vederea dezvoltării sistematice a producției agricole, a ridicării randamentelor la hectar și sporirii aportului agriculturii la procesul de creștere pe ansamblul economiei R.P. Chineze, în februarie 1980, la Conferința națională pentru agricultură, au fost trasate o serie de sarcini prioritare între care: îmbunătățirea în continuare a structurii pe sectoare a agriculturii, precum și a repartizării culturilor în funcție de condițiile locale; aplicarea unor măsuri preventive împotriva calamităților naturale; intensificarea producției agricole prin introducerea de tehnologii avansate de producție ș.a.

Unul dintre cele mai dinamice sectoare ale economiei naționale a R.P. Chineze este comerțul exterior, volumul schimburilor comerciale depășind anul trecut cu peste 20% nivelul atins în 1979. La creșterea mai rapidă a exporturilor față de importuri, cu tendința de echilibrare a balanței comerciale externe, au contribuit factori ca: dezvoltarea producțiilor promovate pe primul plan în cadrul măsurilor de reajustare, diversificarea modalităților de acționare pe piețele externe, reorganizarea sistemului de comerț exterior (care a stimulat inițiativa diferitelor verigi producătoare în sporirea volumului operațiunilor de export), intensificarea preocupărilor privind ridicarea competitivității produselor chinezești pe piața mondială ș.a.

Datorită cadrului deosebit de favorabil creat de Acordul de colaborare economică și tehnică pe termen lung, de alte acorduri, convenții și protocoale încheiate între România și R.P. Chineză, relațiile de colaborare economică dintre cele două țări au căpătat în ultimii ani o bază și mai trainică; în ceea ce privește volumul schimburilor comerciale reciproce, acesta a înregistrat în cursul cincinalului trecut o creștere de 2,4 ori, trecîndu-se totodată la îndeplinirea unor acțiuni de cooperare în domeniul producției, la realizarea — prin eforturi comune — de obiective industriale de seamă în R.P. Chineză. În acest context, țara noastră livrează în acest an R.P. Chineze îndeosebi instalații de foraj, autoturisme, locomotive diesel electrice, combine „Gloria”, utilaje pentru fabrici de ciment, produse chimice și metalurgice, iar partea chineză furnizează României mașini-unelte, macarale plutitoare, componente electronice, instrumente de măsură și alte produse ale construcțiilor de mașini, precum și cărbune, coals, produse chimice, metale neferoase, feroaliaje etc.

M. MIHALE

DREPTUL LA DEZVOLTARE

„Dezvoltarea constituie nu numai simpla evoluție de la sărăcie la bogăție, de la o economie rurală tradițională la un tip de economie urbană sofisticată; dezvoltarea nu poartă în sine numai ideea de progres economic ci și pe cea referitoare la demnitate umană, securitate, justiție și echitate” declara secretarul general al Commonwealth-ului, Shridath Ramphal, cu ocazia deschiderii la Haga a Conferinței Comisiei internaționale a juriștilor.

După cum relevă revista *Development Forum*, participanții la această reuniune — care și-a propus să analizeze probleme legate de dezvoltare și de primatul dreptului — au convenit asupra faptului că trebuie acordată prioritate absolută adoptării unor politici de dezvoltare al căror scop suprem să îl constituie eradicarea sărăciei absolute. În cadrul conferinței s-a subliniat, însă, că nu poate fi acceptată o abordare în sens restrâns a acestei probleme: adevărata dezvoltare implică deopotrivă considerarea drepturilor civile, politice, culturale, economice, și sociale. De aceea, și problema drepturilor omului trebuie să capete o abordare globală, de structură, în cadrul complex presupus de obiectivul dezvoltării. De fapt, după cum apreciau juriști de prestigiu internațional participanți la reuniune, dreptul la dezvoltare înglobează totalitatea drepturilor omului, el constituind instrumentul care poate garanta însăși respectarea, în adevăratul sens, a drepturilor omului în cadrul politicilor de dezvoltare.

Există, de asemenea, — au apreciat specialiștii — un drept internațional al dezvoltării care vizează nu numai acțiuni

restrinse, cum ar fi acordarea de ajutoare pentru dezvoltare; dreptul internațional al dezvoltării are în vedere eliminarea decalajelor economice dintre țările industrializate și cele sărace, asimetrii evidențiate clar de deteriorarea crescândă a raportului de schimb.

Deși, pe plan juridic, conceptul asupra dreptului la dezvoltare necesită încă îmbunătățiri, practic el exprimă deja dreptul tuturor popoarelor și al fiecărui individ în parte de a se bucura de totalitatea drepturilor considerate juridic ca drepturi ale omului. Conferința a apreciat că aplicarea dreptului la dezvoltare implică participarea persoanelor în măsură să formuleze și să traducă în fapt politicile de dezvoltare, precum și participarea factorilor de conducere chemați să adopte politici bazate pe principiile autodeterminării și respectului ansamblului de drepturi constituite ca drepturi ale omului.

Deși obligația de a promova dezvoltarea revine în primul rând statelor, dezvoltarea trebuie să facă obiectul eforturilor internaționale ca o condiție a păcii și prieteniei între popoare. În consecință, promovind propria sa dezvoltare în cadrul limitelor impuse de resursele de care dispune, statul în cauză are dreptul de a fi sprijinit de către alte state în aplicarea politicii sale, conform prevederilor Cartei Națiunilor Unite. Pe baza acestui principiu, statele dezvoltate sunt chemate să coopereze cu cele în curs de dezvoltare în scopul instaurării unei noi ordini internaționale care să favorizeze o distribuție mai justă și mai echitabilă a bogăției și a resurselor existente astăzi în lume.

Breviar

● Lansată în cursul anului trecut din inițiativa șefilor de stat și guvern din 34 de țări, strategia mondială pentru conservare a devenit deja un model de politică în domeniul și în sprijinul mediului înconjurător larg acceptat.

Principalele obiective — conservarea speciilor și a ecosistemelor — au fost incluse în planuri regionale și naționale de dezvoltare servind, totodată, drept cadru pentru o serie de programe internaționale. Printre programele lansate de Uniunea Internațională pentru conservarea naturii și Programul Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător în vederea aplicării Strategiei se numără:

— Campania în favoarea pădurilor tropicale (colectarea de fonduri, sublinierea importanței planificării dezvoltării, îmbunătățirea legislației respective);

— Supravegherea speciilor și a ecosistemelor aflate în pericol

— Organizarea de seminarii universitare, în scopul examinării strategiilor globale referitoare la mediu;

— Programe de pregătire a cadrelor în domeniul administrației;

— Strategii și acțiuni de planificare, în favoarea țărilor rămase în urmă;

— Inițierea unui grup de lucru a cărui activitate se referă la implicațiile Strategiei asupra zonei Pieței comune.

● Intreprinderile farmaceutice multinaționale sînt puternic implicate în comerțul cu medicamente periculoase, neesențiale, inadecvate dacă nu chiar inutile și adeseori peste măsură de scumpe, a declarat la Geneva Anwar Fazal, președintele Organizației internaționale a uniunilor consumatorilor, cu ocazia unei conferințe a 50 de organizații internaționale neguvernamentale pe tema „colonialismul medicamentelor”. După cum apreciază revista *Development Forum* guvernul și consumatorii din lumea a treia plătesc un preț ridicat pentru produse farmaceutice care nu corespund unor reale nevoi sanitare. Stimulate de ofensiva publicitară a marilor firme farmaceutice, unele țări în curs de dezvoltare cheltuiesc mai mult pentru importul de medicamente, adeseori neesențiale, decât pentru totalitatea nevoilor lor de ocrotire a sănătății. Or, arată revista citată, medicamentele respective nu pot combate sărăcia și foametea. Îmbunătățirea stării de sănătate a populației depinde în primul rând de înfăptuirea unor profunde transformări cu caracter economic și social, dar și de asigurarea accesului păturilor sărace ale populației rurale, asistență medicală și la medicamente de importanță vitală.

Transferul invers de inteligență

IN PREZENT circa 400—500 mii de specialiști din diferite domenii, provenind din țări ale „lumii a treia” trăiesc și lucrează în afara țărilor lor de origine. Existența și adîncirea acestui fenomen, a exodului de inteligență din țările în curs de dezvoltare a determinat organizarea, sub auspiciile ONU, a unui seminar internațional în Turcia, participanții propunându-și să evalueze cele mai oportune căi de folosire, de către țările de origine, a acestor importante resurse de cunoștințe tehnice. Specialiști din 19 țări în curs de dezvoltare au analizat experiențele realizate în Turcia, India, Filipine, Peru, Irak, Egipt, Algeria, Brazilia și

Mexic în vederea retragerii în țările de origine a specialiștilor emigrați sau care lucrează permanent în străinătate. În cazurile respective s-a urmărit revenirea temporară sau repatrierea acelor specialiști ale căror cunoștințe tehnice dobîndite în străinătate pot constitui un sprijin pretios pentru eforturile de dezvoltare ale țărilor „lumii a treia”. Cu anumite diferențe de la o țară la alta, măsurile adoptate de țările respective pentru utilizarea acestui potențial științific au urmărit: stabilirea de contacte cât mai strînse cu specialiștii emigrați; invitarea lor în țară pentru a se familiariza cu realizările obținute, cu baza tehnico-materială existen-

tă și cu obiectivele de dezvoltare: incurajarea reîntoarcerii definitive în țară, prin acordarea de facilități în ce privește transportul, reincadrarea în muncă, în condiții de dotare tehnică corespunzătoare continuării pregătirii profesionale.

Avînd în vedere necesitățile stringente în specialiști ale țărilor în curs de dezvoltare și pierderile, potențial irecuperabile create prin expatrierea acestora, participanții la seminarul de la Istanbul subliniau necesitatea creșterii utilizării „inteligenței expatriate” pronunțîndu-se, totodată pentru descurajarea emigrărilor.

Se aprecia, totodată că fiind necesară angajarea fiecărei țări

în programe pe termen lung, programe menite să contribuie la reducerea efectelor negative ale fenomenelor de „brain drain”. În acest sens sugerîndu-se măsuri prin realizarea cărora educația și pregătirea cadrelor să răspundă mai bine cerințelor de bază sociale și economice, necesităților tehnologice și de dezvoltare rurală, precum și măsuri menite să ducă la atragerea personalului calificat către institutele de cercetare din țările în curs de dezvoltare.

pagină realizată de
Em. STANCU

U. R. S. S.: orientare prioritara către economisire

CA urmare a ridicării nivelului tehnic al producției și reducerii cheltuielilor materiale, ritmul de creștere a economiei Uniunii Sovietice devansează simțitor pe cel al dezvoltării ra-

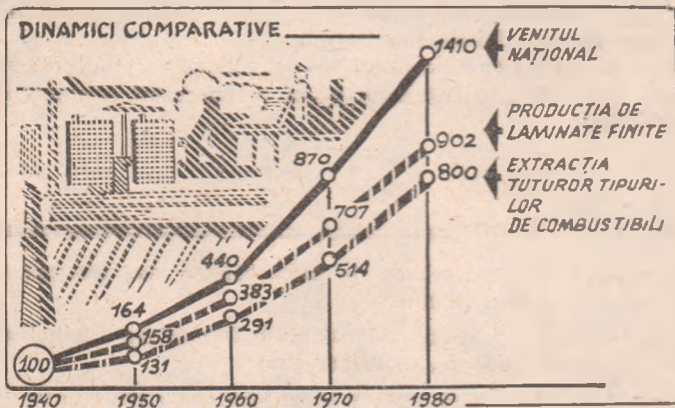
rit de circa 8 ori, iar producția de laminate finite din metale feroase — de 9 ori (vezi graficul). Numai în ultimul deceniu — raportat la o rublă de venit național (produs) — necesarul de combustibil extras s-a micșorat cu 4%, iar cel de laminate feroase cu 15%.

În actualul cincinal politica de economisire a resurselor naturale este promovată în mod riguros în toate domeniile de activitate; în industria constructoare de mașini și în sectorul construcțiilor, de pildă, se prevede ca pe

o creștere economică dată — pe care să îl repartizeze pe fiecare sursă purtătoare de energie; specialiștii și-au propus, în schimb, să analizeze structura consumului și să cerceteze posibilitățile de economisire și de recurgere cât mai mult posibil la sursele regenerabile de energie.

Proiectul are în vedere o gamă largă de aspecte: inovații în materie de habitat și cercetări pentru optimizarea construcțiilor (arhitectura bioclimatică), aplicarea de norme mai severe în consumul casnic de curent electric, generalizarea controlului electronic asupra procesului de producție în industrie, valorificarea suprafețelor agricole și forestiere neutilizate, fabricarea de vehicule cu consum redus de combustibil (cel mult 4 litri la o sută de kilometri pentru ansamblul parcului auto după anul 2000), precum și probleme de calificare și finanțare.

Rezultatul este apreciat în Franța drept surprinzător; energiile reînnoibile — inclusiv hidroenergia — ar putea reprezenta către sfârșitul secolului peste 27% din consumul țării, cu o producție de 52,5 mil. t echivalent petrol (27 mil. t.e.p. din biomasă, 17,5 mil. t.e.p. din hidroenergie și 8 mil. t.e.p. direct din energie solară).

murilor extractive, furnizoare de combustibili și materii prime. Astfel, arată revista *Ekonomiceskaia gazeta*, în timp ce venitul național a crescut în perioada 1940—1980 de 14,1 ori, extracția tuturor tipurilor de combustibili a spo-

cala economisirii metalului să se acopere pînă la 40% din necesarul suplimentar al economiei naționale, fapt care dublează importanța acestei surse de acoperire a necesarului de metal în comparație cu cincinalul precedent.

Perspectivă ale producției și consumului de aparatură electronică

DUPĂ aprecierea unor specialiști britanici în următorii zece ani producția industriei electronice din țările ne-socialiste se va dezvolta într-un ritm susținut — de 8,7%, ceea ce îi va permite să-și consolideze poziția fruntașă în cadrul industriei prelucrătoare. În privința consumului (aparent) de aparatură

electronică se estimează că în S.U.A. și Japonia acesta va crește într-un ritm mediu anual superior producției, în țările vest-europene — în ritm egal cu cel al producției, iar în celelalte țări ne-socialiste — într-un ritm inferior acesteia.

Deși decalajul dintre producția și consumul (aparent) de aparatură electronică se va reduce în țările în curs de dezvoltare, se consideră că acest lucru se va datoră nu atât dezvoltării unei industrii naționale cu profil corespunzător, ci transferului în țările respective al unor întreprinderi ale companiilor din statele capitaliste industrializate.

Libia: proiecte agricole de anvergură

AGRICULTURA constituie sectorul prioritar în ansamblul strategiilor de dezvoltare asumate de Jamahiriya Arabă Libiană, țară care în prezent se situează pe primele locuri în ce privește eforturile vizînd creșterea nivelului producției agricole.

Planul cincinal 1981—1985 prevede alocarea unor fonduri însumînd trei miliarde dinari libieni în scopul îmbunătățirii condițiilor de activitate în agricultură, fonduri care reprezintă 20 la sută din totalul cheltuielilor pentru dezvoltare alocate de guvernul libian pentru perioada amintită. Ca orientare de ansamblu, proiectele agricole au în vedere atât creșterea suprafețelor cultivate cât și majorarea randamentelor pe calea stimulării cercetării științifice în domeniul utilizării energiei hidraulice, al protecției solurilor, al irigațiilor și altele. Specialiștii au în vedere, de asemenea, creșterea productivității vegetale și prin aplicarea metodelor și tehnologiilor cele mai adecvate la condițiile de mediu și climă ale țării. Scopul final îl constituie realizarea de randamente sporite menite să permită asigurarea de rezerve alimentare corespunzătoare necesităților populației țării. Cheltuielile legate de realizarea fermelor moderne model și pentru crearea condițiilor de infrastructură necesare urmează a fi suportate în mare parte de către stat, fapt care se apreciază că va fi de natură să ducă la atragerea unei însemnate părți din populația activă a țării spre sectorul agricol.

Proгноza producției și consumului (aparent) de aparatură electronică în țările socialiste

Țara sau grupul de țări	Producția				Consumul				Cresterea medie anuală în perioada 1982—1991 (în %)
	Valoarea totală (mlrd. dolari)		Pondere (în %)		Valoarea totală (mlrd. dolari)		Pondere (în %)		
	1981	1991	1981	1991	1981	1991	1981	1991	
Statele Unite	129	228	35,1	27,0	107	211	29,1	25,0	7,0
Japonia	78	133	21,2	15,7	44	95	12,0	11,2	8,0
Țările Europene occidentale	98	232	26,6	27,5	103	244	28,0	28,9	9,0
Alte țări	63	252	17,1	29,8	114	295	30,9	34,9	10,0
Total	368	845	100,1	100,0	368	845	100,0	100,0	8,7

Franța: gospodărirea rațională a energiei

ÎN VEDEREA dezbaterilor din toamna acestui an care vor duce la de-

finirea programului energetic național al Franței, serviciul francez de documentare a elaborat recent, un nou proiect axat în principal pe folosirea surselor energetice regenerabile. Spre deosebire de proiectele anterioare, raportul citat nu mai pornește de la necesarul de energie al anului 2000 — în funcție de

Revista ECONOMICA

Edi \hat{t} at \hat{a} de Consiliul Suprem al Dez-
volt \hat{a} rii Economice \hat{s} i Sociale — Insti-
tutul Central de Cercet \hat{a} ri Economice

Sumarul nr. 39 din 25 septembrie 1981

ECONOMIE NA \hat{T} IONAL \hat{A}

- Preg \hat{a} tirea temeinic \hat{a} a produc \hat{t} iei anu-
lui 1982 (I. Ionescu) 2
- Dezvoltarea bazei energetice \hat{s} i de ma-
terii prime. Cerinte ale extractiei \hat{s} i
utiliz \hat{a} rii eficiente a gazului metan
(Virgil Popoviciu) 4
- Inf \hat{a} ptuirea revolu \hat{t} iei agrare — un
complex proces tehnic, organizatoric,
economic \hat{s} i social
 - Noi orient \hat{a} ri in mecanizarea lucr \hat{a} -
rilor din agricultura (Ion Bianu) 6
 - Priorit \hat{a} ti ale campaniei agricole de
toamna (Gh. N. Iosif) 8
- Opinii. Economia de munc \hat{a} in activita-
tea bazelor jude \hat{t} ene de aprovizionare
(Gheorghe Mihai) 10
- Mecanismul economico-financiar : func-
tionalitate — eficient \hat{a} . Tehnica moder-
n \hat{a} de calcul in sprijinul actualiz \hat{a} rii
pre \hat{t} urilor (C. Tudoran, C. Prigoreanu) 11
- Considera \hat{t} ii privind rolul bugetului de
stat in repartizarea venitului na \hat{t} ional
(Constantin B \hat{a} rb \hat{a} cioru) 13
- Cititorii au cuvintul 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Adaptarea structurilor organizatorice la
exigentele eficientiz \hat{a} rii procesului de
conducere (Cornel Burice, Ludovic
Feje \hat{s} , Zolt \hat{a} n Kiraly) 16

TEORII ● IDEI

- Strategii de dezvoltare in prognoza teh-
nologica (Ion Cri \hat{s} an) 18
- \hat{S} coli ● curente ● economi \hat{s} ti. Criza
sistemului capitalist : geneza debaterii
actuale (I). (T. Postolache) 20
- Rela \hat{t} ii contractuale in sistemul de ac-
tivity \hat{a} ti al intreprinderii (Eduard Bibiri) 22

ECONOMIE MONDIAL \hat{A}

- Sistemul dobinzilor exagerate, practica
a exploata \hat{r} ii neocolonialiste (Ilie M \hat{a} -
gur \hat{a}) 23
- Tendin \hat{t} e — conjuncturi 25
- Dup \hat{a} Conferin \hat{t} a de la Paris. Perspecti-
ve ale t \hat{a} rilor mai pu \hat{t} in dezvoltate
(Ion Barac, Ion Gori \hat{t} \hat{a}) 26
- Documentar. Evolu \hat{t} ii in utilizarea in-
dustrial \hat{a} a aurului (N. Popov) 26
- R.P. Chinez \hat{a} . Orient \hat{a} ri in politica de
reajustare \hat{s} i restructurare a economi-
ei na \hat{t} ionale (M. Mihale) 29
- Forumul dezvolt \hat{a} rii 30
- Mondorama 31

IN SUPPLEMENTUL NUM \hat{A} RULUI : Generali-
zarea experientei inaintate in unit \hat{a} tile econo-
mice.

IN THIS ISSUE

- New trends in turning farming mechanized (Ion Bianu) 6
- The economic and financial mechanism : functional and effi-
cient. Modern computer technology to help adapting the prices
(C. Tudoran, C. Prigoreanu) 11
- Considerations on the role of the state budget in the distribu-
tion of the national revenue (Constantin B \hat{a} rb \hat{a} cioru) 13
- Development strategies in the technological prognosis (Ion
Cri \hat{s} an) 18
- Schools ● trends ● economists. The crisis of the capitalist
system : the root of the present debates (I) (T. Postolache) 20
- Overrated interest — system : a practice of the neo-colonialist
exploitation (Ilie M \hat{a} gur \hat{a}) 23
- After the Paris Conference. Prospects for the least developed
countries (Ion Barac, Ion Gori \hat{t} \hat{a}) 26
- The people's Republic of China. Directions for the policy of
readjustment and restructuring of the national economy (M.
Mihale) 29

DANS LE NUM \hat{E} RO

- Tendances nouvelles dans la m \hat{e} canisation des travaux dans
l'agriculture (Ion Bianu) 6
- La technique moderne de calcul \hat{a} l'appui de l'actualisation
des prix (C. Tudoran, C. Prigoreanu) 11
- Consid \hat{e} rations sur le r \hat{o} le du budget de l'Etat dans la distribu-
tion du revenu national (Constantin B \hat{a} rb \hat{a} cioru) 13
- Strat \hat{e} gies de d \hat{e} veloppement dans la prognose technologique
(Ion Cri \hat{s} an) 18
- Ecoles ● courants ● economistes. La crise du syst \hat{e} me capita-
liste : la genese des d \hat{e} bats actuels (I) (T. Postolache) 20
- Le syst \hat{e} me des int \hat{e} r \hat{e} ts exag \hat{e} rees, une pratique de l'exploita-
tion neocolonialiste (Ilie M \hat{a} gur \hat{a}) 23
- Apr \hat{e} s la Conference de Paris. Les perspectives des pays les
moins avanc \hat{e} s (Ion Barac, Ion Gori \hat{t} \hat{a}) 26
- La R. P. Chinoise. Orientations de la politique de reajustement
et de restructuration de l'economie nationale (M. Mihale) 29

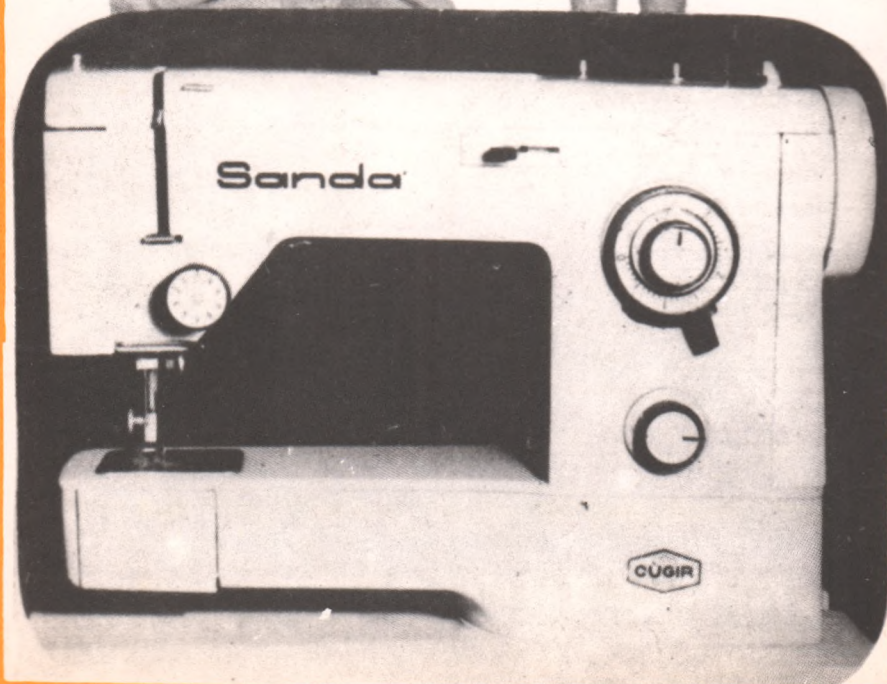
ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Новые ориентации в деле механизации работ в сельском хозяй-
стве (Ион Биану) 6
- Экономико-финансовый механизм : функциональность-эффектив-
ность. Современная вычислительная техника на службе акту-
ализации цен (К. Тудоран, К. Пригоряну) 11
- Соображения относительно роли государственного бюджета
в распределении национального дохода (Константин Б \hat{a} rb \hat{a} cioru) 13
- Стратегии развития в технологическом прогнозировании
(Ион Кришан) 18
- Школы ● течения ● экономисты. Кризис капиталистической
системы : генезис нынешних дискуссий (I) (Т. Постолаче) 20
- Система чрезмерных процентов, орудие используемое в практике
неоколониалистической эксплуатации (Илие М \hat{a} гур \hat{a}) 23
- После Парижской конференции. Перспективы наимен \hat{e} развитых
стран (Ион Барак, Ион Гори \hat{t} \hat{a}) 26
- Китайская Н. Р. — Направления в политике переналадки и пере-
стройки народного хозяйства (М. Михале) 29

Abonamentele se incheie la oficiile postale, factorii postale \hat{s} i
difuzorii voluntari de pres \hat{a} din intreprinderi \hat{s} i institutii. Pre \hat{t} ul
unui abonament (inclusiv suplimentul s \hat{a} pt \hat{a} minal) — 260 lei anual ;
Termenul limit \hat{a} de incheiere a abonamentului : 15 ale lunii ante-
riore perioadei de abonare.

Redac \hat{t} ia \hat{s} i administra \hat{t} ia : 70 159, Bucure \hat{s} ti, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1,
sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1
Bucure \hat{s} ti. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scintei \hat{a} “

**Mașina electrică
de cusut SANDA —
un ajutor prețios
pentru toate
gospodinele!**

SANDA este o mașină automată pentru cusături decorative și utilitare, realizată la nivelul produselor similare pe plan mondial.

Acționarea electrică este simplă și sigură.

Mașina electrică de cusut SANDA execută următoarele operațiuni :

- cusătură dreaptă (cu un ac sau cu ac dublu)
- cusătură în zig-zag
- cusătură invizibilă (tiv invizibil)
- tiv îngust, mediu și lat
- tivirea și, concomitent, aplicarea dantelei
- cusătură cu rabaterea materialului
- cusătură paralelă cu marginea materialului
- coaserea înainte și înapoi
- coaserea nervurilor
- coaserea șnurului
- coaserea nasturilor
- butoniere netede sau în relief
- stopat
- vătuit
- surfilat
- broderie (inclusiv ochiuri)
- 3 modele de broderie cu cusătură în zig-zag
- 16 modele de cusături decorative (cu un ac sau cu ac dublu)
- 6 cusături utilitare, elastice (cu un ac sau ac dublu)

În magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat
Mașina electrică de cusut
SANDA la prețul de 3270 lei

**CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE,
COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI — BUCUREȘTI**

NU UITAȚI!

Un cadou util și plăcut pentru bărbați puteți alege fără nici un risc din bogatul sortiment de produse cosmetice oferite de Întreprinderea „Miraj”.

Producător : Întreprinderea de produse cosmetice
„MIRAJ”-București

Exportator : Chimimportexport

Lei 5

(inclusiv supliment)